

Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande

Sammanfattning

Bostadsutskottet behandlar i detta betänkande förslag i budgetpropositionen för år 2003 (prop. 2002/03:1) vad gäller utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande, samt motionsförslag från årets allmänna motionstid i anknytande frågor. Förslagen avser dels anslagsfördelningen inom utgiftsområdet, dels vissa övriga frågor om bostadspolitikens inriktning m.m.

Förslaget i budgetpropositionen avseende anslagsfördelning budgetåret 2003 för utgiftsområde 18 tillstyrks av utskottet. Utskottet tillstyrker även regeringens övriga förslag i budgetpropositionen avseende utgiftsområde 18. Det gäller ett förslag till mål för bostadspolitik, ett förslag om ändring i lagen om allmännyttiga bostadsföretag, förslag om ett godkännande och vissa bemyndiganden avseende verksamheten med att utfärda statliga kreditgarantier för bostadslån m.m. samt förslag om bemyndiganden för regeringen avseende investeringsbidragen för studentbostäder respektive nybyggnad av hyresbostäder. Motstående motionsförslag till dessa regeringsförslag avstyrks av utskottet.

Med utnyttjande av sin initiativrätt lägger utskottet fram ett förslag till lag om särskild bestämmelse om bostadsbidrag. Innebörden i lagförslaget är att de särskilda regler som gällt sedan den 1 juli 2001 vid beräkning av den bidragsgrundande inkomsten för bostadsbidrag till studerande skall tillämpas även under 2003. Avsikten med de temporära reglerna är att i avvaktan på en mer permanent lösning, de förändringar som genomfördes år 2001 i studiemedelssystemet inte skall medföra ett minskat bostadsbidrag för de studerande.

I övrigt avstyrks i betänkandet behandlade motionsförslag i frågor om bostadspolitikens inriktning och vissa övriga frågor inom utskottets berednings-

område. Dessa förslag avser bl.a. frågor om utformningen av bostadspolitik, bostadsbyggandets omfattning, bygg- och boendekostnader, boendeintegration, kommunernas bostadsförsörjningsansvar, allmännyttiga bostadsföretag, bostadsfinansiering, studentbostäder, bostadsbidragen samt verksamheterna vid Lantmäteriverket och länsstyrelserna.

Till betänkandet har fogats 48 reservationer och 6 särskilda yttranden.

När det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 för budgetåret 2003 – utskottets förslag till riksdagsbeslut punkt 1 – har representanterna för Moderata samlingspartiet, Folkpartiet och Kristdemokraterna avstått från att delta i utskottets beslut. I särskilda yttranden har de redovisat grunderna för sina ställningstaganden och sin syn på anslagen inom utgiftsområdet.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Innehållsförteckning.....	3
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	7
Utskottets överväganden	13
Inledning	13
Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 2003.....	13
21:1 Bostadsbidrag.....	14
Inledning	14
Den bostadsbidragsgrundande inkomsten 2003	14
Anslaget till bostadsbidrag för år 2003.....	15
31:1 Boverket	17
31:2 Räntebidrag m.m.	18
31:5 Bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador	19
31:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder.....	20
31:7 Investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter	20
31:9 Lantmäteriverket	21
31:11 Bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet.....	22
31:12 Investeringsbidrag för nybyggnad av hyresbostäder	23
31:13 Statens bostadsnämnd	24
31:14 Omstrukturering av kommunala bostadsbolag	25
32:1 Länsstyrelserna m.m.....	26
34:1 Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet.....	29
34:2 Statens institut för ekologisk hållbarhet	29
Övriga anslag i budgetpropositionen.....	30
Bostadspolitikens inriktning.....	30
Det bostadspolitiska målet.....	30
Komplettering av det bostadspolitiska målet.....	32
Bostadspolitikens utformning.....	32
De bostadspolitiska frågornas behandling i regeringen	35
Bostadsbyggandets omfattning.....	36
Bygg- och boendekostnaderna	37
Övriga frågor avseende bostadsbyggandet	39
Bostadsförsörjningsprogram för Stockholm–Mälardalen.....	39
Byggande på statlig mark	40
Byggande på gamla Tullinge flygplats	40
Byggande av seniorbostäder.....	41
Boendeintegration	42
Lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar.....	43
Allmännyttiga bostadsföretag.....	46

Ändring i lagen om allmännyttiga bostadsföretag	46
De kommunala bostadsföretagens roll.....	47
Statlig kreditgaranti för lån till bostadsinvesteringar	48
Inledning.....	48
Kreditgaranti för avlösen av kommunala borgensåtaganden	49
Kreditgarantier i obeståndshanteringen	49
Kreditgarantier för lån till kommunala bostadsföretag	50
Kreditgarantier för lån till kooperativa hyresrättsföreningar	50
Pantsäkerhet vid kreditgaranti i vissa fall	51
Bostadsfinansiering	51
Inledning.....	51
Räntebidragssystemet	52
Investeringsbidrag för nybyggnad av hyresbostäder.....	53
Permanent investeringsbidrag	55
Investeringsbidrag för studentbostäder	56
Behovet av studentbostäder	57
Inledning.....	57
Åtgärder för fler studentbostäder	58
Koppling mellan nya högskoleplatser och bostadstillgången	59
Bostäder för funktionshindrade studenter	60
Bostadsbidragen på längre sikt	61
Inledning.....	61
Bostadsbidragens utformning	62
Barns tillgångar i den bidragsgrundande inkomsten	64
Stipendier i den bidragsgrundande inkomsten	64
Reglerna för återkrav	65
Bostadsbidrag till hushåll utan barn.....	65
Bostadsbidrag vid delad vårdnad	65
Information om bostadsbidragen	66
Verksamheten vid Lantmäteriverket.....	67
Avgiftssystemet vid fastighetsregistrering.....	67
Anslagstilldelningen efter 2003.....	68
Den digitala Sverigekartan	68
Taktila kartor	69
Övriga frågor	69
Verksamheten vid länsstyrelserna	69
Fördelningen av länsstyrelseanslaget på län	69
Nyckeltal för verksamheten vid länsstyrelserna	70
Samordningsansvaret för stranderosionsfrågor.....	71
Reservationer.....	73
1. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 2003 (punkt 1) (c).....	73
2. Komplettering av det bostadspolitiska målet (punkt 3) (kd).....	76
3. Bostadspolitikens utformning (punkt 4) (m).....	77

4. Bostadspolitikens utformning (punkt 4) (fp)	78
5. Bostadspolitikens utformning (punkt 4, motiveringen) (kd)	80
6. Bostadspolitikens utformning (punkt 4) (v)	81
7. Bostadspolitikens utformning (punkt 4) (c).....	83
8. Bostadsbyggandets omfattning (punkt 6) (v)	84
9. Bygg- och boendekostnaderna (punkt 7) (fp, kd).....	85
10. Bygg- och boendekostnaderna (punkt 7, motiveringen) (m).....	86
11. Bygg- och boendekostnaderna (punkt 7) (v)	87
12. Bygg- och boendekostnaderna (punkt 7) (c)	87
13. Boendeintegration (punkt 12) (m, fp, kd, c).....	89
14. Boendeintegration (punkt 12) (v)	90
15. Lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar (punkt 13) (m, fp, kd, c).....	91
16. Lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar (punkt 13) (v)	94
17. Ändring i lagen om allmännyttiga bostadsföretag (punkt 14) (m, fp, kd, c).....	93
18. De kommunala bostadsföretagens roll (punkt 15, motiveringen) (m)	94
19. De kommunala bostadsföretagens roll (punkt 15) (fp).....	95
20. De kommunala bostadsföretagens roll (punkt 15, motiveringen) (kd).....	97
21. De kommunala bostadsföretagens roll (punkt 15, motiveringen) (c).....	98
22. Kreditgarantier för lån till kommunala bostadsföretag (punkt 18) (m, fp, kd).....	98
23. Kreditgarantier för lån till kommunala bostadsföretag (punkt 18, motiveringen) (c)	99
24. Kreditgarantier för lån till kooperativa hyresrättsföreningar (punkt 19) (m)	99
25. Räntebidragssystemet (punkt 21) (m).....	100
26. Räntebidragssystemet (punkt 21) (kd, c).....	101
27. Räntebidragssystemet (punkt 21) (fp)	102
28. Investeringsbidrag för nybyggnad av hyresbostäder (punkt 22) (m, fp, kd, c).....	103
29. Permanenta investeringsbidrag (punkt 23, motiveringen) (m, fp, kd, c)	104
30. Permanenta investeringsbidrag (punkt 23) (v)	104
31. Investeringsbidrag för studentbostäder (punkt 24) (m, fp)	106
32. Investeringsbidrag för studentbostäder (punkt 24) (c).....	107
33. Åtgärder för fler studentbostäder (punkt 25) (m)	108
34. Åtgärder för fler studentbostäder (punkt 25) (fp).....	109
35. Åtgärder för fler studentbostäder (punkt 25) (kd)	110
36. Åtgärder för fler studentbostäder (punkt 25) (c).....	111

37. Koppling mellan nya högskoleplatser och bostadstillgången (punkt 26, motiveringen) (m, fp)	112
38. Koppling mellan nya högskoleplatser och bostadstillgången (punkt 26) (kd, c).....	113
39. Bostäder för funktionshindrade studenter (punkt 27, motiveringen) (m, fp)	113
40. Bostäder för funktionshindrade studenter (punkt 27) (v, c).....	114
41. Bostadsbidragens utformning (punkt 28, motiveringen) (m).....	114
42. Bostadsbidragens utformning (punkt 28) (fp).....	115
43. Bostadsbidragens utformning (punkt 28) (kd).....	116
44. Bostadsbidrag till hushåll utan barn (punkt 32, motiveringen) (m)	116
45. Anslagstilldelningen efter 2003 (punkt 36) (m).....	117
46. Taktila kartor (punkt 38) (m).....	118
47. Fördelningen av länsstyrelseanslaget på län (punkt 39) (c)	118
48. Nyckeltal för verksamheten vid länsstyrelserna (punkt 40) (m)	119
Särskilda yttranden.....	121
1. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 2003 (m)	121
2. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 2003 (fp).....	125
3. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 2003 (kd)	128
4. Kreditgarantier för lån till kommunala bostadsföretag (kd)	131
5. Investeringsbidrag för studentbostäder (v)	131
6. Bostadsbidragens utformning (c).....	132
Bilaga 1: Förteckning över behandlade förslag	133
Propositionen.....	133
Motioner från allmänna motionstiden.....	134
Bilaga 2: Förteckning över de motioner som åberopas i utskottets förslag till riksdagsbeslut punkt 1.....	148
Bilaga 3: Förslag till beslut om anslag inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande.....	149
Bilaga 4: Utskottets lagförslag	150
Förslag till lag om särskild bestämmelse om bostadsbidrag för år 2003.....	150
Bilaga 5: Regeringens lagförslag.....	151
Förslag till lag om ändring i lagen (2002:102) om allmännyttiga bostadsföretag.....	151

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Med hänvisning till de motiveringar som framförs under Utskottets överväganden föreslår utskottet att riksdagen fattar följande beslut:

1. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 2003

- a) Riksdagen antar utskottets förslag till lag om särskild bestämmelse om bostadsbidrag för år 2003 (*bilaga 4*).
 - b) Riksdagen bemyndigar regeringen att för ramanslaget 31:7 Investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 525 000 000 kr efter 2003.
 - c) Riksdagen bemyndigar regeringen att för anslaget 31:12 Investeringsbidrag för nybyggnad av hyresbostäder besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 2 500 000 000 kr under perioden 2004–2006.
 - d) Riksdagen anvisar för budgetåret 2003 anslag under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande enligt vad som i *bilaga 3* angivits som utskottets förslag.
- Därmed bifaller riksdagen proposition 2002/03:1, utgiftsområde 18, punkterna 7, 8 och 9 samt avslår de i *bilaga 2* upptagna motionerna.

Reservation 1 (c)

2. Det bostadspolitiska målet

Riksdagen godkänner regeringens förslag till mål för bostadspolitiken. Därmed bifaller riksdagen proposition 2002/03:1, utgiftsområde 18, punkt 2.

3. Komplettering av det bostadspolitiska målet

Riksdagen avslår motion 2002/03:Bo291 yrkande 2.

Reservation 2 (kd)

4. Bostadspolitikens utformning

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:Bo235 yrkande 1, 2002/03:Bo236 yrkande 1, 2002/03:Bo238 yrkandena 1–4, 2002/03:Bo267 yrkandena 1–5, 19 och 31, 2002/03:Bo290 yrkande 1, 2002/03:Bo300, 2002/03:N266 yrkande 1, 2002/03:N305 yrkande 2 samt 2002/03:N397 yrkande 1.

Reservation 3 (m)

Reservation 4 (fp)

Reservation 5 (kd) – motiv.

Reservation 6 (v)

Reservation 7 (c)

5. De bostadspolitiska frågornas behandling i regeringen

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:Bo209 och 2002/03:Bo236 yrkande 2.

6. Bostadsbyggandets omfattning

Riksdagen avslår motion 2002/03:Bo236 yrkande 5.

Reservation 8 (v)

7. Bygg- och boendekostnaderna

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:Bo216 yrkande 7, 2002/03:Bo236 yrkande 3, 2002/03:Bo267 yrkandena 7, 10 och 11, 2002/03:Bo269 yrkandena 1 och 3 samt 2002/03:Bo291 yrkande 11.

Reservation 9 (fp, kd)

Reservation 10 (m) – motiv.

Reservation 11 (v)

Reservation 12 (c)

8. Bostadsförsörjningsprogram för Stockholm–Mälardalen

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:Bo294 yrkande 1 och 2002/03:N347 yrkande 5.

9. Byggande på statlig mark

Riksdagen avslår motion 2002/03:Bo311.

10. Byggande på gamla Tullinge flygplats

Riksdagen avslår motion 2002/03:Bo298.

11. Byggande av seniorbostäder

Riksdagen avslår motion 2002/03:Bo312.

12. Boendeintegration

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:Bo266 yrkande 1, 2002/03:Bo318, 2002/03:Sf226 yrkandena 25 och 26, 2002/03:Sf332 yrkande 24 och 2002/03:Sf336 yrkande 17.

Reservation 13 (m, fp, kd, c)

Reservation 14 (v)

13. Lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:Bo255, 2002/03:Bo291 yrkande 15, 2002/03:Sf336 yrkandena 18 och 19 samt 2002/03:So363 yrkandena 8 och 10.

Reservation 15 (m, fp, kd, c)

Reservation 16 (v)

14. Ändring i lagen om allmännyttiga bostadsföretag

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2002:102) om allmännyttiga bostadsföretag (*bilaga 5*). Därmed bifaller riksdagen proposition 2002/03:1, utgiftsområde 18, punkt 1 och avslår motionerna 2002/03:Bo238 yrkandena 15 och 16, 2002/03:Bo267 yrkande 22, 2002/03:Bo291 yrkandena 1 och 14 samt 2002/03:Fi284 yrkande 5.

Reservation 17 (m, fp, kd, c)

15. De kommunala bostadsföretagens roll

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:Bo290 yrkande 12 och 2002/03:Bo301.

Reservation 18 (m) – motiv.

Reservation 19 (fp)

Reservation 20 (kd) – motiv.

Reservation 21 (c) – motiv.

16. Kreditgaranti för avlösen av kommunala borgensåtaganden

Riksdagen godkänner att regeringen får besluta om en rörlig kredit i Riksgäldskontoret intill ett belopp på 1 000 000 000 kr för hanteringen av de kreditgarantier som utfärdats och utfärdas för avlösen av kommunala borgensåtaganden. Därmed bifaller riksdagen proposition 2002/03:1, utgiftsområde 18, punkt 3.

17. Kreditgarantier i obeståndshanteringen

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2003 intill ett belopp på högst 500 000 000 kr ställa ut kreditgarantier för bostadsföretag i samband med obeståndshantering i enlighet med vad regeringen förordar. Därmed bifaller riksdagen proposition 2002/03:1, utgiftsområde 18, punkt 6.

18. Kreditgarantier för lån till kommunala bostadsföretag

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2003 ställa ut kreditgarantier för lån till kommunala bostadsföretag intill ett belopp på 3 000 000 000 kr inklusive tidigare gjorda åtaganden. Därmed bifaller riksdagen proposition 2002/03:1, utgiftsområde 18, punkt 4 och avslår motionerna 2002/03:Bo291 yrkandena 3 och 4 samt 2002/03:Bo297 yrkande 20.

Reservation 22 (m, fp, kd)

Reservation 23 (c) – motiv.

19. Kreditgarantier för lån till kooperativa hyresrättsföreningar

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2003 ställa ut kreditgarantier för lån som kooperativa hyresrättsföreningar tar upp för nybyggnation eller förvärv av fastigheter för ombildning till kooperativ hyresrätt intill ett belopp på högst 1 000 000 000 kr inklusive tidigare gjorda åtaganden.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2002/03:1, utgiftsområde 18, punkt 5 och avslår motion 2002/03:Bo297 yrkande 21.

Reservation 24 (m)

20. Pantsäkerhet vid kreditgaranti i vissa fall

Riksdagen avslår motion 2002/03:Bo315.

21. Räntebidragssystemet

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:Bo290 yrkande 18 i denna del, 2002/03:Bo291 yrkande 7, 2002/03:Bo297 yrkande 2, 2002/03:Bo306 och 2002/03:Fi232 yrkande 19 i denna del.

Reservation 25 (m)

Reservation 26 (kd, c)

Reservation 27 (fp)

22. Investeringsbidrag för nybyggnad av hyresbostäder

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:Bo267 yrkande 18, 2002/03:Bo271, 2002/03:Bo290 yrkande 18 i denna del, 2002/03:Bo291 yrkande 6, 2002/03:Bo294 yrkande 2, 2002/03:Bo297 yrkande 11, 2002/03:Fi232 yrkande 19 i denna del och 2002/03:N347 yrkande 6.

Reservation 28 (m, fp, kd c)

23. Permanenta investeringsbidrag

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:Bo236 yrkandena 6 och 7 samt 2002/03:Sf336 yrkande 21.

Reservation 29 (m, fp, kd, c) – motiv.

Reservation 30 (v)

24. Investeringsbidrag för studentbostäder

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:Bo201, 2002/03:Bo236 yrkande 8, 2002/03:Bo267 yrkande 17, 2002/03:Bo290 yrkande 18, 2002/03:Bo297 yrkande 7 och 2002/03:Fi232 yrkande 19, de tre sistnämnda yrkandena i denna del.

Reservation 31 (m, fp)

Reservation 32 (c)

25. Åtgärder för fler studentbostäder

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:Bo216 yrkandena 2 och 3, 2002/03:Bo235 yrkande 2, 2002/03:Bo290 yrkande 2, 2002/03:Kr333 yrkande 6, 2002/03:N266 yrkande 2, 2002/03:N397 yrkande 2, 2002/03:Ub487 yrkandena 3–5 samt 2002/03:Ub489 yrkande 9.

Reservation 33 (m)

Reservation 34 (fp)

Reservation 35 (kd)

Reservation 36 (c)

26. Koppling mellan nya högskoleplatser och bostadstillgången

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:Bo215, 2002/03:Bo216 yrkande 4, 2002/03:Bo267 yrkande 16, 2002/03:Ub489 yrkande 10 samt 2002/03:Ub491 yrkande 3.

Reservation 37 (m, fp) – motiv.

Reservation 38 (kd, c)

27. Bostäder för funktionshindrade studenter

Riksdagen avslår motion 2002/03:Bo236 yrkande 9.

Reservation 39 (m, fp) – motiv.

Reservation 40 (v, c)

28. Bostadsbidragens utformning

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:Bo251 yrkande 1, 2002/03:Bo256 och 2002/03:Bo290 yrkande 17.

Reservation 41 (m) – motiv.

Reservation 42 (fp)

Reservation 43 (kd)

29. Barns tillgångar i den bidragsgrundande inkomsten

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:Bo208, 2002/03:Bo246, 2002/03:Bo251 yrkande 5 och 2002/03:Bo278.

30. Stipendier i den bidragsgrundande inkomsten

Riksdagen avslår motion 2002/03:Kr264 yrkande 12.

31. Reglerna för återkrav

Riksdagen avslår motion 2002/03:Bo281.

32. Bostadsbidrag till hushåll utan barn

Riksdagen avslår motion 2002/03:Bo263.

Reservation 44 (m) – motiv.

33. Bostadsbidrag vid delad vårdnad

Riksdagen avslår motion 2002/03:Bo304.

34. Information om bostadsbidragen

Riksdagen avslår motion 2002/03:Bo310.

35. Avgiftssystemet vid fastighetsregistrering

Riksdagen avslår motion 2002/03:Bo230.

36. Anslagstilldelningen efter 2003

Riksdagen avslår motion 2002/03:Bo297 yrkande 8.

Reservation 45 (m)

37. Den digitala Sverigekartan

Riksdagen avslår motion 2002/03:Bo210.

38. Taktila kartor

Riksdagen avslår motion 2002/03:Bo234.

Reservation 46 (m)

39. Fördelningen av länsstyrelseanslaget på län

Riksdagen avslår motion 2002/03:Bo205.

Reservation 47 (c)

40. Nyckeltal för verksamheten vid länsstyrelserna

Riksdagen avslår motion 2002/03:Bo297 yrkande 16.

Reservation 48 (m)

41. Samordningsansvaret för stranderosionsfrågor

Riksdagen avslår motion 2002/03:Bo207.

Stockholm den 3 december 2002

På bostadsutskottets vägnar

Göran Hägglund

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Göran Hägglund (kd)*, Owe Hellberg (v), Anders Ygeman (s), Lilian Virgin (s), Marietta de Pourbaix-Lundin (m)*, Siw Wittgren-Ahl (s), Hans Unander (s), Maria Öberg (s), Margareta Pålsson (m)*, Ingela Thalén (s), Lars Tysklind (fp)*, Rigmor Stenmark (c), Gunnar Sandberg (s), Peter Danielsson (m)*, Sten Lundström (v), Helena Hillar Rosenqvist (mp) och Gunnar Andrén (fp)*.

* Ledamoten har ej deltagit i beslutet under punkt 1.

Utskottets överväganden

Inledning

Budgetberedningen inom riksdagen är så utformad att riksdagen först tar ställning till fördelningen av utgifterna i statsbudgeten på utgiftsområden. Därefter tas ställning till anslagsfördelningen inom respektive utgiftsområde. Vad gäller det utgiftsområde som bostadsutskottets beredningsansvar omfattar, dvs. utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggnad, har finansutskottet efter yttrande från bostadsutskottet föreslagit att riksdagen skall ställa sig bakom den av regeringen föreslagna utgiftsramen för budgetåret 2003 om 9 482 356 000 kr (bet. 2002/03:FiU1, yttr. 2002/03:BoU1y). Riksdagen kommer först i morgon, dvs. den 4 december 2002, att ta ställning till finansutskottets förslag. Bostadsutskottets ställningstagande till anslagsfördelningen för budgetåret 2003 bygger på förutsättningen att riksdagen fastställer ramen för utgiftsområde 18 i enlighet med finansutskottets förslag.

Betänkandet har disponerats så att först behandlas frågor om anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 och därefter olika förslag om bostadspolitikens inriktning som inte direkt innebär anslagsanspråk under budgetåret 2003. Avslutningsvis tas vissa övriga frågor inom bostadsutskottets beredningsområde upp.

Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 2003

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör

- anta utskottets förslag till lag om särskild bestämmelse om bostadsbidrag för år 2003 (*bilaga 4*),
- lämna det av regeringen begärda bemyndigandet avseende investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter,
- lämna det av regeringen begärda bemyndigandet avseende investeringsbidrag för nybyggnad av bostäder,
- anvisa anslag under utgiftsområde 18 för budgetåret 2003 i enlighet med regeringens förslag,
- avslå motionsförslag som står i strid med regeringens förslag om anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 eller som inte ryms inom den av finansutskottet föreslagna ramen för utgiftsområdet.

Jämför reservation 1 (c) och de särskilda yttrandena 1 (m), 2 (fp) och 3 (kd).

21:1 Bostadsbidrag

Inledning

Beräkningen av den bostadsbidragsgrundande inkomsten har skett enligt särskilda regler för andra halvåret 2001 och under 2002. Regeringens förslag i fråga om anslaget till bostadsbidrag för 2003 utgår bl.a. från förutsättningen att dessa regler inte längre skall tillämpas. Enligt utskottets mening bör dock de tillfälliga reglerna gälla även under 2003. Utskottet inleder därför sina överväganden avseende bostadsbidragsanslaget genom att, med utnyttjande av sin initiativrätt enligt 3 kap. 7 § riksdagsordningen, ta ställning till frågan om beräkningen av den bostadsbidragsgrundande inkomsten under 2003.

Den bostadsbidragsgrundande inkomsten 2003

Våren 2001 uppmärksammade bostadsutskottet att en ändring i studiestödssystemet i vissa fall kunde leda till att de studerande fick minskade bostadsbidrag trots att deras inkomstförhållanden inte förändrats. Ändringen innebar att andelen bidrag ökade, men att summan av lån och bidrag i princip förblev oförändrad. Genom att bidragsdelen av studiemedlen räknas in i den bostadsbidragsgrundande inkomsten kom bostadsbidragen att minska utan att den disponibla inkomsten ökat. För att komma till rätta med detta tog utskottet initiativ (bet. 2000/01:BoU12) till en temporär lag som reglerade hur den bidragsgrundande inkomsten skulle beräknas för andra halvåret 2001. I avvakten på att en långsiktig lösning utvecklades föreslog regeringen därefter i budgetpropositionen för 2002 ytterligare en temporär lag, som antogs av riksdagen. De tillfälliga reglerna innebär att endast 80 % av studiebidraget ingår i den bostadsbidragsgrundande inkomsten vid beräkningen av bostadsbidrag även under 2002.

Avsikten med de temporära reglerna för beräkningen av den bostadsbidragsgrundande inkomsten är att de ändringar i studiestödssystemet som trädde i kraft den 1 juli 2001 inte skall leda till minskade bostadsbidrag. Det bör dock framhållas att det aldrig varit avsikten att reglerna skall permanentas i sin nuvarande utformning. Intentionerna har i stället varit att finna en lösning antingen inom ramen för bostadsbidragen eller genom förändringar i det studiesociala stödet. I samband med att de första temporära reglerna infördes 2001 gjorde också bostadsutskottet och riksdagen ett tillkännagivande till regeringen om att en långsiktigt hållbar lösning på dessa problem borde presenteras (bet. 2000/01:BoU12 s. 10). Någon sådan mer långsiktig lösning har dock ännu inte arbetats fram. Det ingår emellertid i den nyligen tillsatta studiesociala utredningens uppgift (dir. 2002:120) att föreslå hur det nya studiestödssystemet bör samspela med bostadsbidraget på lång sikt, i enlighet med riksdagens tillkännagivande. Detta uppdrag skall vara avslutat senast den 31 december 2003. Det innebär att de problem dagens tillfälliga regler är avsedda att lösa kommer att kvarstå även under 2003.

De skäl som vägledde utskottets och riksdagens ställningstagande när de särskilda beräkningsreglerna infördes första gången 2001 gör sig enligt ut-

skottets mening fortsatt gällande. Det är naturligtvis inte heller nu rimligt att studerande får minskade bostadsbidrag och därmed minskad disponibel inkomst. Enligt utskottets mening bör därför åtgärder vidtas som innebär att bostadsbidragen för studerande bibehålls oförändrade även under 2003, detta i avvaktan på resultatet av det ovan redovisade utredningsuppdraget. Ett förslag till lag om särskild bestämmelse om bostadsbidrag för år 2003 läggs därför fram i *bilaga 4* till betänkandet.

Det förslag till fortsatt temporär ändring i beräkningen av den bostadsbidragsgrundande inkomsten som utskottet nu för fram föreslås träda i kraft den 1 januari 2003. Beslutet om de ändrade reglerna kommer därmed att fattas mycket kort tid före ikraftträdandet. Det betyder att många studenter riskerar att få sina bostadsbidrag för 2003 beslutade med tillämpning av delvis andra regler. Under förutsättning av att de uppgivit en korrekt inkomst för bidragsåret innebär detta att deras bostadsbidrag är lägre än vad de blir med en tillämpning av de tillfälliga reglerna för 2003. För att dessa bidragstagare skall kunna få det nya, högre bidraget utbetalat fordras att de till försäkringskassan anmäler den nya lägre bidragsgrundande inkomst som följer av de tillfälliga regler som utskottet nu föreslår. Det är mot den bakgrunden viktigt att tydlig information lämnas om de nya reglerna. Målet bör sålunda vara att alla berörda bidragstagare redan under bidragsåret skall få det högre bostadsbidrag som de tillfälliga reglerna ger förutsättningar för.

Anslaget till bostadsbidrag för år 2003

Under inledningen av 1990-talet steg kostnaderna för bostadsbidragen kraftigt. Mot den bakgrunden beslutade riksdagen våren 1996 om vissa förändringar i reglerna för bostadsbidrag. Förändringarna, som trädde i kraft den 1 januari 1997, syftade dels till att göra bostadsbidragen mer rättvisande, dels till att minska kostnaderna för bidragen. Efter reformeringen av bidragen har utgifterna för dem minskat. Minskningen beror förutom på förändringarna i bostadsbidragssystemet på den samhällsekonomiska utvecklingen. Till minskningen har även bidragit att gränserna för oreducerat bidrag har varit oförändrade när det gäller inkomst och bostadskostnad.

I budgetpropositionen framhåller regeringen att den förbättrade konjunkturen lett till att färre hushåll får bostadsbidrag. Regeringen föreslår mot den bakgrunden att 3 829 miljoner kronor skall anvisas på anslaget 21:1 Bostadsbidrag för 2003.

Regeringens förslag till anslagstilldelning för bostadsbidragen har mött invändningar i flera motioner.

I motion Bo297 (m) yrkande 1 föreslås att anslaget till bostadsbidrag minskas med 277 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. Besparingen uppkommer genom det i motion Bo238 (m) yrkande 14 framlagda förslaget om att bostadsbidragen till hushåll utan barn skall avvecklas fr.o.m. 2003.

Folkpartiet föreslår i sina båda partimotioner Bo290 yrkande 18 i motsvarande del samt Fi232 yrkande 19 i motsvarande del att anslaget till bostadsbi-

drag skall föras upp med ett belopp som är 240 miljoner kronor lägre än vad regeringen föreslagit. Enligt motionerna blir en minskning av bostadsbidragen möjlig som en följd av de förslag till ökat stöd till barnfamiljerna som Folkpartiet samtidigt för fram.

Anslaget till bostadsbidrag bör enligt motion Bo291 (kd) yrkande 23 i motsvarande del räknas upp med 605 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. Enligt motionen har dagens bostadsbidragssystem flera anmärkningsvärda brister ur fördelningspolitisk synvinkel som måste rättas till. Förslag med denna inriktning läggs också fram i motion Bo251 (kd) yrkandena 2–4. De förordade regeländringarna innebär bl.a. att halvårsvisa avstämningar av bostadsbidragen skall införas, att det fasta bidraget skall höjas med 100 kr per barn samt att den för hushållet gemensamma inkomstgränsen för oreducerat bostadsbidrag om 117 000 kr skall återinföras. Motsvarande förslag läggs även fram i Kristdemokraternas partimotion Sf380 yrkande 35.

I motion Bo295 (c) i motsvarande del föreslås att anslaget till bostadsbidrag skall minskas med 1 300 miljoner kronor i förhållande till regeringsförslaget. Enligt motionen kan anslaget minskas med 800 miljoner kronor som en följd av de förslag som Centerpartiet lagt fram om höjda garantibelopp i sjukförsäkringen och arbetsmarknadens aktivitetsstöd. Dessutom förordas en engångsvis indragning av anslagssparande på anslaget om 500 miljoner kronor.

Med anledning av vad som i budgetpropositionen och i motionerna föreslagits om anslaget till bostadsbidrag för budgetåret 2003 vill utskottet anföra följande.

Den reformering av bostadsbidragen som genomfördes 1997 har tillsammans med de senaste årens samhällsekonomiska utveckling lett till att statens kostnader för bidragen har minskat kraftigt. Utgifterna har stabiliserats på en nivå som ligger väsentligt under den tidigare utgiftsnivån. I detta avseende har alltså målen med reformen uppnåtts. Som utskottet vid flera tillfällen uttalat är det samtidigt av största vikt att bostadsbidragens roll som bostadspolitiskt instrument inte åsidosätts. Det innebär att bostadsbidragen i första hand måste utvärderas mot det bostadspolitiska målet. Bostadsbidragen skall sålunda även fortsättningsvis ge ekonomiskt svaga hushåll möjlighet att hålla sig med goda och tillräckligt rymliga bostäder.

En effekt av de nya reglerna är att bostadsbidragen nu i betydande utsträckning är ett stöd till ensamstående hushåll med barn boende i hyresrätt. Av regeringens redovisning i budgetpropositionen framgår att ensamföräldrarna utgör en majoritet av bidragshushållen. En slutsats som kan dras av den hittillsvarande utvecklingen av bostadsbidragen är att de fyller de uppsatta målen såtillvida att bidragen i första hand går till ekonomiskt svaga hushåll. Det innebär dock inte att bidragen med nödvändighet i alla delar svarar mot de mål som satts upp. Som utskottet tidigare framhållit bör bostadsbidragen därför fortlopande ses över.

Regeringens beräkning av anslagsbehovet för 2003 bygger bl.a. på att dagens regelsystem för bostadsbidragen behålls oförändrat. Till grund för be-

räkningen ligger också de antaganden avseende den ekonomiska utvecklingen under 2003 som redovisas i finansplanen. Däremot har naturligtvis hänsyn inte kunnat tas till den utgiftsökning som följer av att de temporära reglerna för beräkningen av den bostadsbidragsgrundade inkomsten tillämpas också under 2003. Kostnaderna för denna ändring av bostadsbidragen är dock begränsade. För budgetåret 2003 kan de beräknas till omkring 30 miljoner kronor. Utskottet gör emellertid bedömningen att denna begränsade utgiftsökning kommer att rymmas inom anslaget för bostadsbidrag. Erfarenheterna från de senaste åren visar att regeringen regelmässigt överskattat utgifterna för bostadsbidragen. För innevarande budgetår beräknar regeringen att de slutliga utgifterna för bostadsbidragen kommer att ligga knappt 150 miljoner kronor under det ursprungligen anvisade anslaget. För budgetåret 2001 var motsvarande differens närmare 600 miljoner kronor. Det finns mot den bakgrunden inte anledning att nu göra någon justering av bostadsbidragsanslaget med anledning av utskottets förslag om beräkningen av bostadsbidragen för 2003.

Utskottet är inte heller berett att göra förändringar av anslaget i enlighet med de motionsförslag som lagts fram. Förslagen bygger till övervägande del på att förändringar görs i reglerna för bostadsbidragen som utskottet inte kan ställa sig bakom. Samtidigt innebär den anslagsram för utgiftsområde 18 som finansutskottet underställt riksdagen för beslut (bet. 2002/03:FiU1, ytt. 2002/03:BoU1y) att motionsförslagen (kd) bör avvisas med motivet att de inte rymms inom denna ram. En annan möjlighet skulle i dessa fall kunna vara att göra en motsvarande besparing inom utgiftsområdet i övrigt. Utskottet är inte berett att förorda en sådan omfördelning mellan anslagen inom utgiftsområdet.

Utskottet avstyrker med hänvisning till det nu anförda motionerna Bo238 (m) yrkande 14, Bo251 (kd) yrkandena 2–4, Bo290 (fp) yrkande 18 i motsvarande del, Bo291 (kd) yrkande 23 i motsvarande del, Bo295 (c) i motsvarande del, Bo297 (m) yrkande 1, Fi232 (fp) yrkande 19 i motsvarande del samt Sf380 (kd) yrkande 35. Regeringens förslag tillstyrks.

31:1 Boverket

Boverket är central förvaltningsmyndighet för frågor om byggd miljö och hushållning med mark och vatten och den fysiska miljön i övrigt, fysisk planering, byggande och boende. Verket svarar också för den centrala administrationen av statligt bostadsstöd i form av bidrag för finansiering av bostäder. Regeringen föreslår att riksdagen för budgetåret 2003 anvisar ett ramanslag om 144 704 000 kr för verksamheten vid Boverket. Vid beräkningen av anslaget har nivån justerats i syfte att begränsa statlig konsumtion. Denna begränsning innebär att ett generellt besparingskrav på 0,7 % läggs på alla anslag för förvaltnings- och investeringsändamål. Boverket har därför, i likhet med övriga statliga myndigheter, fått sitt anslag nedräknat med denna procentsats. Vidare utgår anslagsförslaget från att vissa omdisponeringar görs i förhållande till andra anslag inom statsbudgeten. Det gäller bl.a. att ansvaret för det statliga stödet till stiftelsen Byggdok överförs till Boverket.

Förslag om ett lägre myndighetsanslag läggs fram i fyra motioner. Förslagen i Folkpartiets partimotioner Fi232 yrkande 19 samt Bo290 yrkande 18, bägge yrkandena i motsvarande delar, innebär att anslaget för Boverket reduceras med 50 miljoner kronor i förhållande till regeringsförslaget. I motion Bo291 (kd) yrkande 23 i motsvarande del föreslås att anslaget skall minskas med 7 miljoner kronor för år 2003. Enligt motion Bo295 (c) i motsvarande del bör Boverkets anslag minska med 5 miljoner kronor. Förslaget om anslagsminskning i de två sistnämnda motionerna motiveras med att uppgifterna för Byggbkostnadsforum vid Boverket bör föras över till Konkurrensverket.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om anslag för Boverket och avstyrker de aktuella motionsyrkandena. Någon förändring av Boverkets uppgifter som motiverar anslagsminskningar i enlighet med motionsförslagen är inte aktuell. I fråga om förslagen i kd- respektive c-motionen bör dock noteras att Byggbkostnadsforums verksamhet finansieras genom anslaget 31:11 Bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet. Vidare kan vad gäller förslaget i fp-motionerna konstateras att en nedskärning av verksamheten vid Boverket av den omfattning som föreslås, genomförd med några månaders varsel, knappast är förenlig med gällande arbetsrättsliga regler och avtal.

31:2 Räntebidrag m.m.

Från anslaget till räntebidrag bekostas statliga räntebidrag för ny- och ombyggnad av bostäder enligt förordningen (1992:986) om statlig bostadsbyggnadssubvention, det s.k. 1993 års system. Anslaget disponeras vidare för bidrag till förvaltningsförluster, s.k. § 33-ersättning, till kommuner.

I budgetpropositionen föreslås att riksdagen för budgetåret 2003 anvisar ett ramanslag om 1 472 000 000 kr på anslaget Räntebidrag m.m. Regeringens beräkning av anslagsbehovet baseras på vissa förutsättningar avseende bl.a. ränteutvecklingen och bostadsproduktionen som redovisas i propositionen.

I flera motioner redovisas förslag om minskat anslag för räntebidrag. Förslag om ett i förhållande till regeringsförslaget med 500 miljoner kronor minskat anslag läggs fram i Folkpartiets partimotioner Fi232 yrkande 19 samt Bo290 yrkande 18, bägge yrkandena i motsvarande del. I motionen hänvisas bl.a. till samtidiga åtgärder för sänkt beskattning och friare hyressättning. I motion Bo291 (kd) yrkande 23 i motsvarande del föreslås en minskning av räntebidragsanslaget med 186 miljoner kronor för budgetåret 2003. Enligt motionen bör inga nya räntebidrag beviljas. Skattesänkningar föreslås kompensera det minskade stödet till byggande av bostäder. Enligt motion Bo297 (m) yrkande 3 kan anslaget för räntebidrag m.m. minskas med 72 miljoner kronor i förhållande till regeringsförslaget. Anslagsberäkningen utgår från ett förslag i samma motion om förändringar i det nuvarande räntebidragssystemet. Förslagen i motionerna (m) respektive (kd) om principerna för förändringar i räntebidragssystemet behandlas i avsnittet om bostadsfinansiering. I detta avsnitt tas endast de förslag upp som avser anslagsnivån för år 2003.

Bostadsutskottet anför följande vad gäller anslaget för räntebidrag m.m.

Det bör inledningsvis framhållas att anslagsbehovet i princip är bestämt av gällande regelsystem för räntebidrag samt de allmänna ekonomiska förutsättningarna vad gäller räntenivå m.m. Förslag om ändrad anslagsnivå förutsätter således att även förslag om ändrade regler vad gäller de system som styr bidragsutbetalningarna kan presenteras. Utskottet kan emellertid konstatera att motionsförslagen om minskat räntebidragsanslag är knapphändigt motiverade i framför allt fp-motionerna. Det bör understrykas att en minskning av anslaget för år 2003 med det belopp som föreslås i dessa motioner förutsätter att räntebidragsutbetalningarna till de hyres- och bostadsrättshus som byggts eller byggts om under de senaste decennierna med kort varsel kraftigt reduceras. För stora delar av detta bostadsbestånd skulle en sådan åtgärd få mycket allvarliga ekonomiska konsekvenser.

Vad gäller förslagen om anslag i motionerna (m) respektive (kd) utgår de från ändringar i räntebidragssystemet som bostadsutskottet inte ställer sig bakom. Utskottet återkommer i avsnittet om bostadsfinansiering med en redovisning av sin syn på dessa principförslag. I anslagsfrågan kan utskottet dock konstatera att den kortsiktiga anslagseffekten av de föreslagna systemförändringarna sannolikt är överskattad i de aktuella motionerna.

Med hänvisning till det anförda tillstyrker utskottet regeringens förslag om att det under anslagsposten Räntebidrag m.m. skall föras upp ett ramanslag om 1 472 miljoner kronor och avstyrker motstående förslag i motionerna Bo290 (fp) yrkande 18, Bo291 (kd) yrkande 23 och Fi232 (fp) yrkande 19, samtliga dessa yrkanden i motsvarande delar, samt Bo297 (m) yrkande 3.

31:5 Bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador

De utgifter som belastar anslaget avser bidrag till kostnader för att avhjälpa fukt- och mögelskador i egnahem. Bidrag lämnas i mån av tillgång på medel enligt förordningen (1993:712) om den statliga fonden för fukt- och mögelskador i småhus, m.m. Vidare får anslaget belastas med utgifter för kansli- och utredningskostnader samt för att sprida en sammanställning av kunskap och erfarenheter.

Regeringen föreslår att 40 miljoner kronor anvisas på anslaget för år 2003.

I motion Bo297 (m) yrkande 4 föreslås att riksdagen beslutar om en successiv avveckling av bidragsformen fram till år 2006. Anslaget för år 2003 föreslås begränsas med 20 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. Motionärerna anser att bidragsformen nu fyllt sitt syfte och att skador i de hus som kan komma i fråga för bidrag redan har hunnit visa sig. Med hänvisning till de tidigare reglerna för självrisk anser emellertid motionärerna att bidrag skall kunna utgå ännu en tid.

Ett i förhållande till regeringsförslaget med 10 miljoner kronor höjt anslag föreslås i motion Bo295 (c) i motsvarande del. Motionärerna framhåller att anslagsökningen gör det möjligt att ge stöd till fler drabbade småhusägare.

Nya regler för självrisken vid stöd från fonden trädde i kraft den 1 januari 2000. Detta fick till följd att antalet ansökningar till fonden ökade kraftigt under år 2000. Enligt uppgifter i budgetpropositionen minskade sedan antalet

nya ärenden under år 2001. Bostadsutskottet utgår från att regeringen i sitt anslagsförslag beaktat utvecklingen av ansökningarna till fonden. Utskottet tillstyrker därför detta förslag och avstyrker anslagsförslagen i motionerna Bo295 (c) i motsvarande del samt Bo297 (m) yrkande 4.

31:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder

De utgifter som belastar anslaget för åtgärder mot radon i bostäder avser det bidrag som kan utgå enligt förordningen (1988:372) om bidrag till åtgärder mot radon i egna hem. Bidrag lämnas om radongashalten i huset överstiger det gränsvärde som Socialstyrelsen anser som godtagbart från hälsosynpunkt. Bidrag lämnas i mån av tillgång på medel.

I budgetpropositionen föreslås att anslaget för bidrag till åtgärder mot radon i bostäder bestäms till 33 miljoner kronor för år 2003. Den föreslagna anslagsnivån innebär att anslaget på två år har ökat med 26 miljoner kronor.

I motion Bo297 (m) yrkandena 5 och 6 föreslås att anslaget bestäms till 1 miljon kronor och enbart används för att bekosta informationsverksamhet om radon. Motionärerna hänvisar till forskningsrön som anses visa att sanering av radonhus kan öka i stället för att minska halterna av radon.

Bostadsutskottet har vid ett flertal tillfällen framhållit att åtgärder som kan begränsa de hälsoproblem som följer av höga radonhalter i våra bostäder och övriga byggnader bör ha en hög prioritet. Ett viktigt steg i detta arbete togs våren 2002 då riksdagen fastställde ett nytt delmål avseende inomhusmiljön till det nationella miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö. Detta delmål innebär bl.a. att radonhalten i alla bostäder år 2020 skall vara lägre än 200 Bq/m³ luft. Det är nu nödvändigt att på olika sätt påverka de ägare till fastigheter som har radongashalter som på sikt bedöms vara hälsovådliga att vidta nödvändiga saneringsåtgärder. Det bidrag som kan utgå till åtgärder mot radon i bostäder utgör ett betydelsefullt instrument i detta arbete. Utskottet kan således inte alls instämma i den syn på radonbidraget som framförs i motion Bo297 (m). Bidragsverksamheten bör inte avvecklas utan medel tillföras anslaget så att nödvändiga saneringsåtgärder kommer till stånd i erforderlig omfattning.

Med hänvisning till det anförda anser utskottet att anslaget för bidrag till åtgärder mot radon i bostäder bör fastställas till den nivå som regeringen föreslagit. Förslagen i motion Bo297 (m) yrkandena 5 och 6 avstyrks således.

31:7 Investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter

Riksdagen beslutade den 14 juni 2000 att införa ett tillfälligt investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter. Investeringsbidraget lämnas för anordnande av nya studentbostäder på eller i anslutning till orter där det finns universitet eller högskola. Bidragsgivningen regleras i förordningen (2000:588) om statligt investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter. Bidrag förutsattes ursprungligen kunna utgå till utgången av år 2002 inom en ram om 400 miljoner kronor. Genom riksdagens beslut våren

2002 (prop. 2001/02:100, bet. 2001/02:FiU21, ytt. 2001/02:BoU10y, rskr. 2001/02:326) har tidsperioden för bidraget förlängts till utgången av år 2003 i avsikt att ramen för bidragsverksamheten skulle vidgas till 525 miljoner kronor.

För budgetåret 2003 föreslår regeringen att anslaget för ändamålet bestäms till 125 miljoner kronor. Vidare föreslås att riksdagen ger regeringen ett bemyndigande att besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför utgifter på högst 525 miljoner kronor.

Förslag om avvecklat anslag för investeringsbidraget lämnas i partimotionerna Bo290 (fp) yrkande 18 och Fi232 (fp) yrkande 19, och i motion Bo297 (m) yrkande 7, samtliga yrkanden i motsvarande del. Förslagen i anslagsfrågan utgår från förslag i samma motioner om en avveckling av bidragsformen.

Bostadsutskottet har för avsikt att ta upp motionsförslag om bl.a. varaktigheten för den nuvarande bidragsformen för studentbostäder i avsnittet om bostadsfinansiering. Det förefaller därför lämpligt att i det sammanhanget även behandla sakförslagen i de aktuella motionerna (fp) och (m) om en avveckling av bidragsformen. Utskottet kan emellertid redan nu slå fast att det inte är aktuellt med en avveckling av bidragsformen med innebörden att anslaget för år 2003 kan utgå.

Investeringsbidraget för anordnande av bostäder för studenter har sedan sin tillkomst haft stor betydelse för att påskynda en nödvändig ökning av tillgången på studentbostäder. Riksdagens beslut våren 2002 om att utvidga den totala omfattningen av stödet var också ett uttryck för bidragsformens betydelse. Utskottet tar i ett senare avsnitt upp flera frågor om planering och byggande av studentbostäder. I det sammanhanget behandlas också frågan om en knytning mellan fördelningen av nya högskoleplatser och bostadstillgången för studenter på respektive högskoleort.

Bostadsutskottet tillstyrker regeringens begäran om bemyndigande samt förslag om anslag för år 2003 avseende investeringsbidraget för anordnande av bostäder för studenter och avstyrker de motstående motionsförslagen.

31:9 Lantmäteriverket

Av redovisningen i budgetpropositionen framgår att verksamheten vid Lantmäteriverket nu går från en intensiv datauppbyggnadsfas till en fas som är mer inriktad på förvaltning, ajourhållning och tillhandahållande. Det är framför allt en följd av att fastighetsdatareformen slutförts 1995 och att den nioåriga produktionsplanen för landskapsinformationsområdet nu är i det närmaste slutförd. Enligt propositionen innebär det att kostnaderna för förvaltning och tillhandahållande förväntas ta i anspråk en förhållandevis större andel av anslaget än tidigare.

Enligt förslaget i budgetpropositionen bör anslaget 31:9 Lantmäteriverket föras upp med 428 028 000 kr för budgetåret 2003. Beloppet är beräknat med hänsyn till det generella besparingskrav som i budgetpropositionen föreslås gälla för bl.a. anslag för förvaltningsändamål.

Anslaget till Lantmäteriverket föreslås i fyra motioner minskat i förhållande till regeringens förslag.

I Folkpartiets partimotioner Bo290 yrkande 18 samt Fi232 yrkande 19, båda motionerna i motsvarande del, föreslås att en besparing på 50 miljoner kronor skall göras på anslaget. Enligt motion Bo291 (kd) yrkande 23 i motsvarande del kan anslaget minskas med 22 miljoner kronor. Förslaget i motion Bo295 (c) i motsvarande del innebär att anslaget bör dras ned med 20 miljoner kronor. Enligt motionen blir besparingen möjlig som en följd av det förenklade taxeringsförfarande som Centerpartiet föreslår skall införas.

Förslagen i budgetpropositionen och i motionerna ger utskottet anledning att anföra följande.

Besparingsförslaget i motion Bo295 (c) utgår från att ett förenklat taxeringsförfarande skall medföra administrativa vinster vid Lantmäteriverket. Någon närmare motivering till hur besparingarna skall uppnås lämnas däremot inte i de övriga motionerna. Mot bakgrund av tidigare ställningstaganden kan det dock antas att besparingarna är tänkta att uppkomma genom någon form av neddragningar i verkets administration. Även om det skulle finnas utrymme för neddragningar av den omfattning som motionsförslagen förutsätter har motionärerna inte visat hur detta skulle gå till. Inte heller det något mer konkreta förslaget i motion Bo295 (c) kan ligga till grund för rationaliseringar i verkets administration, eftersom det bygger på förutsättningen att ett förslag (c) om en reformering av fastighetstaxeringen kommer till stånd.

Utskottet tillstyrker med det nu anförda regeringens förslag till anslag för budgetåret 2003. De motstående förslagen i Folkpartiets partimotioner Bo290 yrkande 18 och Fi232 yrkande 19 samt i motionerna Bo291 (kd) yrkande 23 och Bo295 (c), samtliga motioner i motsvarande del, avstyrks.

31:11 Bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet

Riksdagen beslutade våren 1998 om införandet av ett bidrag för merkostnader för investeringar som främjar ekologisk hållbarhet vid ny- och ombyggnad av hyres- och bostadsrättshus i sammanhållna bostadsområden. Bidragsformen var avsedd att införas år 2000, men införandet senarelades till år 2001 genom riksdagens beslut hösten 1999. Regeringen prövar frågor om bidraget efter förslag från Byggekostnadsforum vid Boverket enligt bestämmelserna i förordningen (2000:1389) om statligt investeringsbidrag som främjar ekologisk hållbarhet vid bostadsbyggande. Från det aktuella anslaget finansieras utgifter för bidragsformen och för administrationen av Byggekostnadsforums verksamhet.

Regeringen föreslår i budgetpropositionen att anslaget bestäms till 70 miljoner kronor för budgetåret 2002. I propositionen anmäler regeringen även sin avsikt att delvis ändra ändamålet för anslaget. Regeringen avser att upphäva bidragsförordningen (2000:1389) och i fortsättningen endast stödja pilotprojekt som syftar till att långsiktigt sänka kostnaderna för de boende och samtidigt främja en hållbar utveckling.

I fyra motioner förordas att den aktuella bidragsformen snarast avvecklas och att det erforderliga anslaget för år 2003 bestäms med denna utgångspunkt. Enligt partimotionerna Bo290 (fp) yrkande 18 och Fi232 (fp) yrkande 19, båda dessa yrkanden i motsvarande del, behöver inga medel anslås för år 2003. I motion Bo291 (kd) yrkande 23 i motsvarande del samt i motion Bo297 (m) yrkandena 9 och 10 föreslås att bidragsformen avvecklas och anslaget minskas med 50 miljoner kronor i förhållande till regeringsförslaget. I motion Bo295 (c) i motsvarande del föreslås att anslaget i stället skall utökas med 35 miljoner kronor. I denna motion tas också frågan om det förändrade ändamålet för anslaget upp. Motionärerna invänder mot regeringens avsikt att i fortsättningen endast stödja pilotprojekt. Bidraget föreslås även fortsättningsvis vara generellt, dvs. utgå enligt nu gällande förordning. För att öka efterfrågan på bidraget förordas att informationen på området förbättras.

Bostadsutskottet finner det angeläget att det även fortsättningsvis anslås medel för att stimulera en omställning till mer ekologiskt hållbara lösningar inom bostadssektorn. Inriktningen bör samtidigt vara att sådana lösningar kommer till stånd mer allmänt i hela bostadsproduktionen. Som ett uttryck för denna inriktning anges det i den budgetöverenskommelse som träffats mellan Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet att miljökrav skall ingå som villkor för investeringsbidrag. Med en sådan inriktning av de generella bidrag som kan utgå minskar givetvis behovet av ett bidrag enbart inriktat på ekologisk hållbarhet. Utskottet är mot denna bakgrund inte berett att ställa sig bakom förslaget i c-motionen om att utvidga omfattningen av anslaget i förhållande till regeringsförslaget och behålla stödets nuvarande inriktning. Det aktuella anslaget bör således fortsättningsvis användas med den i propositionen förordade inriktningen på pilotprojekt.

Regeringens anslagsförslag tillstyrks. De motstående motionsförslagen avstyrks.

31:12 Investeringsbidrag för nybyggnad av hyresbostäder

Riksdagen beslutade våren 2001 att införa ett tillfälligt investeringsbidrag för nybyggnad av bostäder som upplåts med hyresrätt i områden med bostadsbrist (prop. 2000/01:100, bet. 2000/01:FiU27, yttr. 2000/01:BoU6y, rskr. 2000/01:279).

Investeringsbidraget lämnas enligt bestämmelser i förordningen (2001:531) om statligt investeringsbidrag för nybyggnad av bostäder som upplåts med hyresrätt i områden med bostadsbrist. Endast projekt som påbörjas under tiden den 17 april 2001–den 31 december 2006 kan beviljas investeringsbidrag. Bidrag lämnas i mån av tillgång på medel.

I budgetpropositionen föreslås avseende den aktuella bidragsformen att riksdagen ger regeringen ett bemyndigande att besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden innebär utgifter på högst 2 500 miljoner kronor under åren 2004–2006. Anslaget föreslås bestämmas till 600 miljoner kronor för år 2003.

I motioner från fyra partier finns anslagsförslag som utgår från att den aktuella stödformen avvecklas. Enligt motion Bo291 (kd) yrkande 23 i motsvarande del innebär detta att anslaget för år 2003 kan bestämmas till ett belopp som är 150 miljoner kronor lägre än vad regeringen föreslagit. Yrkande 5 i samma motion innebär att regeringens förslag om ett bemyndigande skall avslås. I motion Bo297 (m) yrkande 12 föreslås att anslaget skall minskas med 100 miljoner kronor. Förslag om ett helt avvecklat anslag för år 2003 läggs fram i partimotionerna Bo290 (fp) yrkande 18 och Fi232 (fp) yrkande 19, båda dessa yrkanden i motsvarande del, samt i motion Bo295 (c), även denna motion i motsvarande del.

Sakförslagen om avveckling av investeringsbidragen behandlas i avsnittet om bostadsfinansiering tillsammans med motionsförslag om ändrade villkor för bidragsformen. Bostadsutskottet kan emellertid redan i detta sammanhang konstatera att det inte är aktuellt med några förändringar av bidragsformen som motiverar ett mindre anslag än regeringen förordat eller ett avslag på regeringens begäran om ett bemyndigande. Bostadsutskottet tillstyrker således förslagen i budgetpropositionen om anslag och bemyndigande avseende investeringsbidraget för nybyggnad av hyresbostäder. De här aktuella motionerna avstyrks.

31:13 Statens bostadsnämnd

Statens bostadsnämnd inrättades den 1 augusti 2002 och har till uppgift att ge statligt stöd till omstrukturering av kommunala bostadsbolag. Nämnden har delvis övertagit den uppgift som Bostadsdelegationen tidigare hade på detta område. Bestämmelserna om det stöd som nämnden hanterar finns i förordningen (2002:664) om statligt stöd för vissa kommunala åtaganden.

Regeringen föreslår att anslaget för myndighetens verksamhet under år 2003 bestäms till 9 930 000 kr.

I fyra motioner föreslås att verksamheten vid Statens bostadsnämnd skall avvecklas och att anslaget för år 2003 skall bestämmas med denna utgångspunkt. En avveckling av nämnden föreslås i Centerpartiets partimotion Bo267 yrkande 23 och i motion Bo297 (m) yrkande 13. I den sistnämnda motionens yrkande 14 föreslås också att ett anslag till halva det av regeringen föreslagna beloppet anslås för avvecklingskostnaderna. I motionerna Bo291 (kd) yrkande 23 och Bo295 (c), båda motionerna i motsvarande del, förutsätts att även anslaget helt avvecklas för år 2003.

Det är givetvis inte aktuellt att avveckla Statens bostadsnämnd fyra månader efter det att myndigheten har inrättats. Som framgår av budgetpropositionen innebär tidigare beslut i frågan om stöd till omstrukturering av kommunala bostadsbolag att nämnden bör ha ett verksamhetsperspektiv fram till år 2010. Bostadsutskottet avstyrker således de aktuella motionsförslagen och tillstyrker regeringens anslagsförslag.

31:14 Omstrukturering av kommunala bostadsbolag

De utgifter som belastar anslaget avser stöd till omstrukturering av kommunala bostadsföretag. Ansökningar om stöd hanteras av Statens bostadsnämnd. Bestämmelser om stödet finns i förordningen (2002:664) om statligt stöd för vissa kommunala åtaganden för boendet. Bostadsutskottet har vid flera tillfällen under föregående år tagit ställning till regeringens förslag om inriktningen av detta stöd (2001/02:BoU1, BoU4, BoU5y).

I budgetpropositionen föreslås att anslaget för stödverksamheten bestäms till 30 miljoner kronor för 2003. Regeringen aviserar samtidigt sin avsikt att i vårpropositionen återkomma i frågan om fördelningen av medel under de närmaste åren.

I tre motioner föreslås att det aktuella anslaget helt avvecklas för år 2003. Det gäller motionerna Bo291 (kd) yrkande 23, Bo295 (c) samt Bo297 (m) yrkande 15, de två förstnämnda yrkandena i motsvarande del. Anslagsförslagen i dessa motioner utgår från förslag om en annan hantering av stödet till kommuner med bostadsbolag med ekonomiska problem.

Enligt m-motionen bör utgångspunkten vara att stöd endast skall ges till kommuner som uttömt sina resurser genom att ta ansvar för bostadsbolaget, men ändå har kvarvarande problem. Ett sådant stöd skall i stället utgå från anslaget för Allmänna bidrag till kommuner.

I c-motionen anförs att kommunerna måste ges möjlighet att själva lösa problemen med bostadsöverskott. Möjlighet bör dock finnas att ställa ut kreditgarantier för obeståndshantering. Ett förslag om en motsvarande ordning finns även i Centerpartiets partimotion Bo267 yrkande 21.

Förslaget i motion Bo291 (kd) yrkande 23 om avveckling av det i budgetpropositionen föreslagna anslaget innefattar även ett förslag om att ett nytt anslag på motsvarande belopp benämnt Stöd till bostadsföretag i kommuner med bostadsöverskott inrättas. Enligt yrkande 16 i samma motion bör anslaget användas för ett stödsystem där det i högre grad överläts till kommunerna att avgöra vilka åtgärder som bör vidtas och där privata värddar inte missgynnas.

Som framgått ovan har bostadsutskottet i flera beslut under föregående riksmöte ställt sig bakom en ordning för fortsatt statligt stöd till omstrukturering av kommunala bostadsbolag. Denna ordning innefattar flera olika möjligheter för det statliga engagemanget förutom genom kreditgaranti. Under vissa förutsättningar kan bidrag utgå till en kommun. Riksdagsbeslutet innebär även att staten skall kunna förvärva bostadsfastigheter av kommunala bostadsföretag för att i samverkan med de aktuella kommunerna utveckla eller avveckla bostäderna.

Bostadsutskottet vill understryka att villkoren för det statliga stödet för vissa kommunala åtaganden för boendet varken står i motsats till de ovan framförda synpunkterna om att kommunerna i möjligaste mån skall få stöd att själva lösa sina problem eller att stödet bör riktas till kommuner med bostadsöverskott. Utgångspunkten för den beslutade ordningen är att hitta den lösning som bedöms vara mest framgångsrik i varje enskilt fall.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna Bo267 (c) yrkande 21, Bo291 (kd) yrkandena 16 och 23, det sistnämnda i motsvarande del, Bo295 (c) i motsvarande del samt Bo297 (m) yrkande 15.

32:1 Länsstyrelserna m.m.

Regeringen föreslår i budgetpropositionen att det till länsstyrelsernas verksamhet för budgetåret 2003 skall anvisas 2 060 166 000 kr. Vid anslagsberäkningen har hänsyn tagits till ett flertal faktorer som redovisas i propositionen. Det handlar vad gäller anslagshöjande faktorer förutom om pris- och löneomräkning framför allt om medel för att inrätta särskilda äldreskyddsombud. I likhet med övriga myndigheter har länsstyrelserna dessutom fått anslagsnivån justerad i syfte att begränsa statlig konsumtion. Det innebär att länsstyrelserna har fått sitt anslag nedräknat med 0,7 %.

I dag pågår en försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning som omfattar fyra län. Riksdagen har dock beslutat (prop. 2001/02:7, bet. KU7, yttr. BoU4y) om förändringar i denna försöksverksamhet fr.o.m. den 1 januari 2003. Då träder lagen (2002:34) om samverkansorgan i länen i kraft, vilket innebär att lokala samverkansorgan i länen kan ta över vissa uppgifter från länsstyrelsen. Samverkansorganen är kommunalförbund som består av alla kommuner i ett län. Även landstingen kan ingå. Detta gäller dock inte Skåne och Västra Götalands län, där försöksverksamheten, med förlängd giltighet av den nuvarande försöklagen, skall fortsätta t.o.m. 2006 i samma form som hittills. I Gotlands län får kommunen utgöra samverkansorgan. I Kalmar län får ett kommunalförbund i stället för regionförbundet överta uppgifterna enligt lagen.

När ett samverkansorgan bildas skall en anmälan göras om detta till regeringen. I och med att samverkansorganet bildas övertar det också vissa uppgifter från länsstyrelsen. För att möjliggöra en omfördelning av medel från länsstyrelserna till kommunala samverkansorgan krävs enligt regeringen att medel under ramanslaget 32:1 Länsstyrelserna får användas för finansieringen av vissa av samverkansorganens kostnader som de övertar från länsstyrelsen. Regeringen aviserar i budgetpropositionen att den därför kommer att, utifrån en schablonersättning per arbetskraft, besluta om de anslagsmedel som skall omfördelas från länsstyrelseanslaget till de kommunala samverkansorganen.

I förhållande till vad regeringen förordat föreslås i fyra motioner att anslaget för länsstyrelsernas verksamhet skall bestämmas till ett lägre belopp.

Enligt motion Bo297 (m) yrkande 17 bör anslaget till länsstyrelserna minskas med 50 miljoner kronor. Som skäl för förslaget hänvisar motionärerna till att genomförandet av ett flertal förslag om avreglering m.m. som lagts fram i m-motioner skulle innebära en minskad arbetsbelastning för länsstyrelserna.

I Folkpartiets partimotioner Bo290 yrkande 18, Fi232 yrkande 19 samt So358 yrkande 6, de båda förstnämnda yrkandena i motsvarande del, föreslås att anslaget skall minskas med 46 miljoner kronor. Till grund för förslagen ligger ett förslag i den sistnämnda motionen om att några äldreskyddsombud

inte skall inrättas vid länsstyrelserna. I stället förordas att dessa medel tillförs kommunerna i form av stimulansbidrag för att få ett snabbt införande av äldreombudsmän i kommunerna.

Länsstyrelsernas administration tillåts, enligt motion Bo295 (c) i motsvarande del, växa på ett omotiverat sätt med regeringens förslag till anslag. Enligt motionen bör anslaget därför minskas med 146 miljoner kronor.

Förslag som syftar till att i olika avseende förstärka länsstyrelsernas resurser förs fram i tre motioner.

Enligt motion Bo285 (s) bör länsstyrelsernas resurser för tillsynsverksamheten öka. De senaste årens inriktning att lägga ut den statliga tillsynsverksamheten på nya statliga myndigheter och på kommunerna kan enligt motionen komma att riskera omfattningen och kvaliteten. Länsstyrelserna måste därför få en större betydelse i den statliga tillsynsverksamheten.

Som en motsvarighet till de föreslagna äldreskyddsombuden bör enligt motion Bo286 (s) också barnskyddsombud inrättas vid länsstyrelserna. För denna verksamhet bör länsstyrelserna få ett resurstillskott.

För att klara av bildandet av nya naturreservat behöver länsstyrelserna enligt motion MJ431 (mp) yrkande 7 fler tjänster som handläggare och skogsbiologer.

Ytterligare två motioner tar upp frågor om verksamheten vid länsstyrelserna. Dessa förslag har emellertid inte bedömts vara budgetpåverkande och behandlas därför i den del av betänkandet som inte avser budgeten för år 2003.

När det gäller beräkningen av anslaget till länsstyrelserna kan utskottet konstatera att regeringens förslag till sina huvuddelar bygger på en pris- och löneomräkning justerad för överföringar till och från andra anslag och med ett tillskott av medel för att inrätta särskilda äldreskyddsombud. Mot den bakgrunden framstår det inte som en rättvisande beskrivning att anslaget skulle kunna minskas som en följd av en, som det uttrycks i motion Bo295 (c), omotiverad tillväxt av administrationen. Det är tvärtom så att länsstyrelserna under de senaste åren genomfört ett omfattande arbete i syfte att rationalisera och effektivisera verksamheten. Inte heller förslaget i motion Bo297 (m) om en neddragning av anslaget med hänvisning till arbetsbesparande förslag som har lagts fram i andra sammanhang framstår mot den bakgrunden som genomförbart. När det slutligen gäller förslaget i Folkpartiets partimotioner kan utskottet konstatera att det i sakfrågan, att införa äldreskyddsombud, finns en majoritet för att dessa ombud skall införas. I den situationen måste naturligtvis medel också anvisas för verksamheten. Sammantaget innebär det nu anförda att det enligt utskottets mening inte finns utrymme för att minska anslaget på det på det sätt som föreslås i motionerna.

De förslag om ökade resurser som förs fram i motionerna Bo285 (s) och Bo286 (s) uttrycks visserligen inte i ekonomiska termer, men det är utskottets uppfattning att ett genomförande av förslagen förutsätter en utökning av länsstyrelseanslaget. Även om de ändamål som resurstillskottet är avsedda att

täcka är angelägna finns det enligt utskottets mening inte nu utrymme för satsningar av den karaktär som föreslås.

När det gäller frågan om den statliga tillsynen får det enligt utskottets mening förutsättas att det fortlöpande övervägs om denna tillsyn är ändamålsenlig med avseende på utformningen och omfattningen. I den mån nya tillsynsuppgifter tillkommer bör dessa naturligtvis utövas av den myndighet som har de bästa förutsättningar att genomföra dem. Detsamma gäller när det är aktuellt att ompröva eller på annat sätt se över de tillsynsuppgifter som i dag finns. Även i dessa fall måste det avgörande vara vad som är mest ändamålsenligt från samhällets synpunkt.

Förslaget om att vid länsstyrelserna inrätta barnskyddsombud bygger på tanken att barnens trygghet måste säkras. Utskottet delar självfallet denna uppfattning. Det är naturligtvis viktigt att våra barn tillförsäkras en trygghet i hemmet såväl som i samhället i övrigt. Den tillsyn det här är fråga om avser den samhällsverksamhet som barn kommer i kontakt med. Utskottet vill mot den bakgrunden erinra om att FN:s barnkonvention, som Sverige skrivit under, skall följas av myndigheter och andra offentliga organ. Det betyder att inte bara länsstyrelserna utan även andra myndigheter har ett ansvar för att konventionen följs och att barnens trygghet därmed säkras.

Slutligen behandlar utskottet förslaget i motion MJ431 (mp) om behovet av handläggare och skogsbiologer vid länsstyrelserna för att bl.a. klara bildandet av nya naturreservat. Även om det primärt inte är en fråga för bostadsutskottet att ta ställning till i vilken utsträckning det skall bildas naturreservat delar utskottet den principiella uppfattningen att länsstyrelserna skall ha resurser för att fullgöra de uppgifter de ålagts. Om länsstyrelsernas resurser utgör ett hinder för att från natur- och miljösynpunkt önskvärda naturreservat tillkommer är detta naturligtvis inte tillfredsställande. I den mån detta är fallet bör dock resursfrågan lösas inom ramen för befintliga resurser. Det får då i första hand ske genom att arbetsuppgifter med anknytning till bildandet av naturreservat ges prioritet i länsstyrelsernas verksamhet. I den uppgörelse som träffats mellan Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet om budgeten för 2003 ingår också att det av länsstyrelsernas regleringsbrev skall framgå att genomförandet av programmen för inköp av mark och bildande av naturreservat är en prioriterad uppgift. Enligt utskottets mening finns med mot bakgrund härav inte anledning för riksdagen att nu göra något tillkännagivande i frågan.

Med hänvisning till det nu anförda tillstyrker utskottet regeringens förslag vad gäller anslag till länsstyrelserna för 2003. Förslagen i Folkpartiets partimotioner Bo290 yrkande 18, Fi232 yrkande 19 samt So358 yrkande 6, de båda förstnämnda yrkandena i motsvarande del, samt i motionerna Bo297 (m) yrkande 17, Bo295 (c) i motsvarande del, Bo285 (s), Bo286 (s) samt MJ431 (mp) yrkande 7 avstyrks.

34:1 Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet

Stödet till lokala investeringsprogram beslutades av riksdagen i enlighet med ett förslag i budgetpropositionen för 1998. Kommunerna har sedan anslaget inrättades 1998 beviljats 6,2 miljarder kronor i stöd till sina investeringsprogram. Dessa bidrag har fördelats till 160 kommuner och två kommunalförbund för genomförande av totalt 210 olika investeringsprogram.

Stödverksamheten är nu avslutad i den bemärkelsen att inga nya ansökningar tas emot efter år 2001. I juni 2002 fattades de sista besluten om nya bidrag. Vad som i första hand återstår är utbetalningar till redan beviljade projekt.

Regeringen föreslår att anslaget tillförs 361 153 000 kronor för år 2003. Enligt propositionen behöver inga nya medel tillföras anslaget från och med år 2004. Utbetalningar till beviljade projekt beräknas dock ske åtminstone till år 2005.

Folkpartiet föreslår i sina partimotioner Fi232 yrkande 19 och Bo290 yrkande 18, båda yrkandena i motsvarande del, att anslaget för år 2003 minskas med 361 miljoner kronor i förhållande till regeringsförslaget. I motion Bo297 (m) yrkande 18 föreslås ett med 130 miljoner kronor minskat anslag.

Bostadsutskottet förutsätter att den av regeringen föreslagna anslagsnivån är beräknad med beaktande av medelsbehovet för beviljade men ännu inte utbetalade bidrag. Utskottet tillstyrker därför regeringens förslag om anslag för år 2003 och avstyrker de motstående motionsförslagen.

34:2 Statens institut för ekologisk hållbarhet

Anslaget disponeras för att finansiera verksamheten vid Statens institut för ekologisk hållbarhet (IEH). Myndighetens huvuduppgift är att förmedla kunskaper, forskningsresultat, idéer och erfarenheter om ekologisk hållbarhet, bl.a. i anknytning till de lokala investeringsprogrammen.

Regeringen framhåller att behovet av myndighetens insatser kommer att vara fortsatt stort i samband med slutrapporteringen av de lokala investeringsprogrammen. Mot denna bakgrund föreslår regeringen att 7 019 000 kronor skall anslås till myndigheten för år 2003.

I två motioner föreslås, med hänvisning till myndighetens koppling till verksamheten med lokala investeringsprogram, att Statens institut för ekologisk hållbarhet snarast skall avvecklas. Enligt den ena av motionerna, Bo297 (m) yrkande 19, medför detta att anslaget kan minskas med 3 510 000 kronor för år 2003. I den andra motionen, Bo295 (c), föreslås i motsvarande del att anslaget helt avvecklas. Eventuella avvecklingskostnader anses kunna täckas av anslagssparandet.

Bostadsutskottet delar regeringens bedömning vad gäller verksamheten vid Statens institut för ekologisk hållbarhet. Anslaget för år 2003 tillstyrks således. De motstående motionsförslagen avstyrks.

Övriga anslag i budgetpropositionen

Utskottet tar i detta avsnitt upp förslag till anslag m.m. i budgetpropositionen som inte mött invändningar i motioner eller vid utskottets behandling.

I fråga om de anslag som inte behandlats av utskottet ovan föreslås i budgetpropositionen att det för budgetåret 2003 under utgiftsområde 18 skall anvisas till anslaget

31:3 Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningskostnader, ett ramanslag om 14 064 000 kr,

31:4 Statens bostadskreditnämnd: Garantiverksamheten, ett ramanslag om 200 000 000 kr,

31:8 Statens geotekniska institut, ett ramanslag om 26 573 000 kr,

31:10 Statens va-nämnd, ett ramanslag om 6 422 000 kr,

32:2 Kommunala samverkansorgan m.m., ett obetecknat anslag om 25 297 000 kr.

Den av regeringen förordade anslagstilldelningen avseende de nu aktuella anslagen tillstyrks av utskottet.

Bostadspolitikens inriktning

Det bostadspolitiska målet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör godkänna regeringens förslag till mål för bostadspolitiken.

De mål som i dag gäller för bostadspolitiken antogs av riksdagen, på förslag av bostadsutskottet, våren 1998 (prop. 1997/98:119, bet. 1997/98:BoU10). Bakgrunden till ställningstagandet var i korthet följande. I den bostadspolitiska proposition som lades fram våren 1998 redovisade regeringen sin bedömning av hur de övergripande målen för bostadspolitiken borde formuleras. Något förslag lämnades dock inte till riksdagen på denna punkt. I sin behandling av propositionen fann dock utskottet att målsättningen, sådan den formulerades i propositionen, hade i stort sett samma lydelse som den som återfanns i den bostadspolitiska utredningen, och som i denna del fått en bred politisk anslutning. Det fanns enligt utskottets mening mot denna bakgrund goda skäl för riksdagen att ansluta sig till den målformulering som förts fram i propositionen. Enligt utskottet var det en styrka med en bred uppslutning kring dessa mål. Det innebär att de bostadspolitiska målen i dag formuleras på följande sätt.

Bostaden är en social rättighet och bostadspolitiken skall skapa förutsättningar för alla att leva i goda bostäder till rimliga kostnader och i en stimulerande och trygg miljö inom ekologiskt hållbara ramar. Boendemil-

jön skall bidra till jämlika och värdiga levnadsförhållanden och särskilt främja en god uppväxt för barn och ungdomar.

I budgetpropositionen lägger regeringen fram ett förslag till mål för bostadspolitiken som något avviker från det nu gällande målet. De skäl som anges för förslaget är i korthet följande. Tidigare har målet för bostadspolitiken formulerats att leda mot ekologisk hållbarhet. Regeringen presenterade våren 2002 en strategi för arbetet med hållbar utveckling, Nationell strategi för hållbar utveckling (skr. 2001/02:172, bet. 2001/02:MJU16, rskr. 2001/02:315). I konsekvens med regeringens övergripande mål om ett hållbart samhälle bör även bostadspolitiken kompletteras med denna bredare målsättning. Detta eftersom begreppet "hållbar utveckling" omfattar de tre dimensionerna ekonomisk, social och ekologisk utveckling. Mot den nu skisserade bakgrunden bör enligt regeringen målet för bostadspolitiken formuleras på följande sätt.

Målet för bostadspolitiken är att alla skall ges förutsättningar att leva i goda bostäder till rimliga kostnader och i en stimulerande och trygg miljö inom långsiktigt hållbara ramar. Boende- och bebyggelsemiljön skall bidra till jämlika och värdiga levnadsförhållanden och särskilt främja en god uppväxt för barn och ungdomar. Vid planering, byggande och förvaltning skall en ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar utveckling vara grund för verksamheten.

Det framlagda förslaget till mål för bostadspolitiken har i sig inte satts i fråga i motioner eller på annat sätt. Däremot har i en motion föreslagits att målet skall kompletteras. Utskottet behandlar därför först det förslag till mål som regeringen lagt fram och därefter förslaget om att detta mål skall kompletteras. Den senare frågan behandlar utskottet i avsnittet nedan.

Som framgår av bakgrundsbeskrivningen ovan lades det nu gällande målet för bostadspolitiken fast 1998 på initiativ av bostadsutskottet. Det som vid den tidpunkten var nytt i förhållande till det dittillsvarande målet var att det anpassades till de internationella åtaganden som Sverige gjort på miljö- och bostadsområdet i olika FN-sammanhang. Samtidigt som den grundläggande inriktningen låg fast tillfördes målet en ny dimension genom att det gav uttryck för att bostadspolitiken skall leda mot ekologisk hållbarhet. I grunden var det alltså fråga om att anpassa bostadspolitiken till de nya förutsättningar och behov som då förelåg.

Det nu framlagda förslaget till nytt mål för bostadspolitiken är också det avsett att åstadkomma en anpassning till de senaste årens utveckling och de nya förutsättningar som denna skapat. När det nu lagts fast en strategi för arbetet med hållbar utveckling framstår det både som naturligt och nödvändigt att också det bostadspolitiska målet ger ett tydligt uttryck för denna strategi. Det innebär att kravet på hållbar utveckling vad avser de tre dimensionerna ekonomisk, social och ekologisk utveckling bör tillföras målet i enlighet med vad regeringen föreslagit. Det framlagda förslaget till mål för bostadspolitiken tillstyrks sålunda.

Komplettering av det bostadspolitiska målet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslaget om en komplettering av det bostadspolitiska målet.

Jämför reservation 2 (kd).

Som redovisats ovan har förslaget till mål för bostadspolitiken inte mött invändningar i motioner på annat sätt än att det i motion Bo291 (kd) yrkande 2 föreslås att målet skall kompletteras. Enligt motionen är det, mot bakgrund av det bristfälliga bostadsbyggandet och de hot som hyresrätten står inför, angeläget att komplettera målet med en formulering som tar fasta på byggandet och ägandet av bostadsfastigheter. Till regeringens förslag till mål bör därför fogas följande.

Bostadspolitiken skall skapa incitament för byggandet och ägandet av bostadsfastigheter.

Även om utskottet i och för sig delar den ambition som motionsförslaget ger uttryck för – att öka bostadsbyggandet och värna hyresrätten – får denna ambition anses komma till uttryck redan i den formulering som utskottet ovan har ställt sig bakom. Avsikten med det mål som nu läggs fast är inte att det i detalj skall reglera bostadspolitiken utan att det skall ge uttryck för den övergripande målsättning som skall vara vägledande för den. Som utskottet uppfattar förslaget i motionen utgör det snarast en precisering av det bostadspolitiska målet. Det kan också beläggas av det avsnitt i budgetpropositionen där regeringen redovisar vilka prioriteringar som kommer att göras inom ramen för det övergripande målet. Här uttalar regeringen bl.a. att den är angelägen om att så långt möjligt bidra till att förutsättningarna för ett ökat bostadsbyggande förbättras, framför allt när det gäller hyresbostäder. De frågor som lyfts fram i motion Bo291 (kd) kommer därmed att ges den framträdande roll som eftersträvas redan inom ramen för det av regeringen föreslagna bostadspolitiska målet. Motionen avstyrks därför.

Bostadspolitikens utformning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslagen om bostadspolitikens utformning.

Jämför reservationerna 3 (m), 4 (fp), 5 (kd), 6 (v) och 7 (c).

Förslag som i vid mening avser utformningen av bostadspolitiken förs fram i ett flertal motioner. Även om utgångspunkten för förslagen är olika har motionerna det gemensamt att de ger uttryck för inriktningen av politiken snarare än att de lämnar detaljerade förslag. Det innebär att motionerna även anger hur politiken bör utformas också på områden som primärt inte ingår i bostadsutskottets beredningsområde. Flertalet förslag följs därför upp i andra

motioner genom konkreta förslag till justeringar och förändringar i dagens regelsystem. Det gäller inte minst i de motioner som behandlas längre fram i detta betänkande.

Bostadspolitiken i Sverige har enligt motion Bo238 (m) havererat. Det är därför dags att byta riktning och börja föra en bostadspolitik som är till för människorna. Ett bostadspolitiskt program för framtiden som sätter individen i fokus måste därför till, och där mångfald, integration och valfrihet bildar utgångspunkt – yrkande 1. I omläggningen bör också ingå att avveckla snedvridande subventioner – yrkande 2. För att förbättra förutsättningarna för byggande och boende måste bl.a. det totala skattetrycket minska, fastighets-skatten successivt avvecklas och hyressättningssystemet läggas om – yrkande 3. Dessutom måste vägnätet förbättras så att attraktiva bostadsområden kan skapas också utanför stadskärnorna – yrkande 4.

Med utgångspunkt i förhållandena i nordvästra Skåne respektive i Stockholmsregionen förs motsvarande förslag fram även i motionerna Bo235 (m) yrkande 1 och N305 (m) yrkande 2.

Förslaget i motion Bo300 (m) innebär att den finländska modellen med en tudelad bostadspolitik – en för avfolkningsbygder och en annan för tillväxtregioner – bör utredas.

För att skapa en ekologiskt och socialt hållbar utveckling fordras enligt partimotion Bo236 (v) yrkande 1 en helhetssyn på bostadspolitiken. Det innebär att bostäder måste ses dels som en del i infrastrukturen, dels som en rättighet för varje människa. En förutsättning för att detta mål skall uppnås är att en nationell samplanering av alla berörda politikområden kommer till stånd och att en nationell plan för bostadsbyggandet upprättas.

Enligt partimotion Bo290 (fp) yrkande 1 fungerar inte den svenska bostadspolitiken. Vad som erfordras är därför en helt ny bostadspolitik med liberal inriktning där den enskilda människans möjligheter att ta makt över sin egen situation står i fokus. I ett reformprogram för en sådan politik ingår bl.a. att alla investeringsbidrag avvecklas, konkurrensen stimuleras, hyressättningen i nyproduktionen reformeras, fastighetsskatten successivt avvecklas och beskattning av byggande och boende i sin helhet ses över.

Även i motionerna N266 (fp) yrkande 1 och N397 (fp) yrkande 1 förs motsvarande förslag fram. Förslagen har som utgångspunkt förhållandena på Gotland respektive i Stockholmsregionen.

Bostadspolitiken måste enligt partimotion Bo267 (c) genomsyras av en decentralisering där människor på lokal nivå kan vara med och utforma politiken utifrån sina specifika förutsättningar. Utgångspunkten skall vara människans behov och lika villkor på bostadsmarknaden. Det innebär att rätten till en bostad måste tryggas genom att en ny social bostadspolitik utvecklas – yrkande 1, att bostadspolitiken måste sättas i fokus – yrkande 2 samt att bostadspolitiken utformas så att den utgår från lokala förutsättningar och behov – yrkande 3. Vidare måste principer för en långsiktigt hållbar bostadspolitik utvecklas – yrkande 4. Även statliga hinder för byggande i form av stopplagen och höga skatter på byggande måste tas bort – yrkande 5. För att minska

trycket på överhettade bostadsmarknader bör kommunikationerna byggas ut och reseavdragen förbättras – yrkande 19. Slutligen förordas i motionen att bildandet av bostadsrätter bör stimuleras av bostadssociala skäl – yrkande 31.

Med anledning av vad som i motionerna föreslagits om bostadspolitikens utformning vill utskottet anföra följande.

Utskottet har ovan ställt sig bakom förslaget till en ny formulering av det bostadspolitiska målet. På samma sätt som det tidigare målet ger det uttryck för den övergripande målsättning som bör vägleda de bostadspolitiska insatserna. Målet i sig ger sålunda inte svar på frågan hur bostadspolitiken skall utformas och vilka bostadspolitiska medel som skall komma till användning. Målet måste därför brytas ner på olika delmål som i sin tur kan behöva konkretiseras ytterligare för att ge underlag för beslut om vilka bostadspolitiska medel som slutligen skall komma till användning.

Som utskottet redan inledningsvis konstaterat syftar de nu behandlade motionerna alla till att på olika sätt och med delvis olika utgångspunkter ge riktlinjer för hur den framtida bostadspolitiken bör utformas. Det är alltså inte fråga om att i detalj fastställa hur politiken skall bedrivas, utan snarare att lägga fast de delmål som skall vara styrande för politiken. Mer ingående överväganden i sak om de olika åtgärder som kortfattat förordas i motionerna för att uppnå uppsatta bostadspolitiska mål redovisas av utskottet i andra delar av detta betänkande samt i betänkanden inriktade på olika sakfrågor inom bostadspolitiken.

Även om det bostadspolitiska målet nu läggs fast finns det enligt utskottets mening anledning att stryka under att bostadspolitiken inte kan ses isolerad från andra viktiga politikområden. Det innebär bl.a. att det bostadspolitiska målet måste utgå från förutsättningen att bostadspolitiken skall utgöra en bärande del i den generella välfärden. Det innebär att bostaden är en social rättighet och därmed också en samhällelig rättighet. Av detta följer att samhället även fortsättningsvis måste ta ett ansvar för att trygga bostadsförsörjningen.

Enligt utskottets mening låter sig det nu i korthet redovisade synsättet inte förenas med flera av motionsförslagen, som i stället bygger på principen att det samhällელი inflytandet liksom ansvaret bör minska. Samtidigt är det utskottets bedömning att flera motionsförslag inte i något avgörande avseende kan anses stå i motsatsförhållande till det mål som regeringen nu lagt fram och som utskottet ovan har ställt sig bakom. I dessa fall gäller frågan därför hur målen bör preciseras. Mot bakgrund av de förslag som förs fram i motionerna vill utskottet peka på att det bostadspolitiska målet preciseras på flera verksamhetsområden i budgetpropositionen.

Det gäller bl.a. beträffande bostadsförsörjningen, där målet är att verka för

- lägre bygg- och boendekostnader i bostäder med god kvalitet,
- ökad nyproduktion av hyresbostäder i tillväxtregionerna som kan efterfrågas av bredare hushållsgrupper,
- utveckling av de allmännyttiga bostadsföretagen och andra icke-vinstdrivande upplåtelseformer samt

– minskad segregation i boendet.

Med utgångspunkt i motionsförslagen är utskottet inte berett att förorda att det på detta sätt preciserade målet frångås. Även om det naturligtvis alltid finns skäl att överväga hur målet bör preciseras har det enligt utskottets mening inte i motionerna visats att riksdagen nu bör göra något nytt ställningstagande i detta avseende.

När det gäller frågan med vilka medel som de uppsatta målen skall nås kan utskottet konstatera att skiljaktigheterna är stora. Utskottet är mot denna bakgrund inte berett att ställa sig bakom de mera konkreta förslag som läggs fram i flera av motionerna. Det gäller bl.a. förslagen om ägarlägenheter, tredimensionell fastighetsbildning och fastighetsbeskattningen. I flera fall är dessutom frågorna under utredning eller under beredning i Regeringskansliet. Det finns mot bakgrund härav inte anledning för riksdagen att nu göra nya tillkännagivanden i dessa frågor.

Utskottet avstyrker med hänvisning till det anförda motionerna Bo235 (m) yrkande 1, Bo236 (v) yrkande 1, Bo238 (m) yrkandena 1–4, Bo267 (c) yrkandena 1–5, 19 och 31, Bo290 (fp) yrkande 1, Bo300 (m), N266 (fp) yrkande 1, N305 (m) yrkande 2 samt N397 (fp) yrkande 1.

De bostadspolitiska frågornas behandling i regeringen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslagen om de bostadspolitiska frågornas behandling i regeringen.

Boendefrågorna har enligt motion Bo209 (kd) alltid aktualitet, och de kommer också att kräva ett större utrymme i framtiden. Samtidigt kommer framtidens planering att innebära krav på en mer blandad och ekologiskt inriktad bebyggelse. Strävan måste vara att gå från det funktionsuppdelade till det socialt och funktionellt integrerade samhället. Sammantaget innebär detta enligt motionen att det bör finnas en för dessa frågor ansvarig minister, som till sitt förfogande har ett framtidsinriktat planerings- och bostadsdepartement.

Genom att lägga olika delar av bostadspolitiken på olika departement har det enligt motion Bo236 (v) yrkande 2 skapats onödiga revirgränser. Därmed har regeringen tappat den helhetssyn som är nödvändig för att få till stånd en samlad och fungerande bostadspolitik. Ett statsråd med övergripande ansvar för de bostadspolitiska frågorna bör därför tillsättas.

Frågan om handläggningen av de bostadspolitiska frågorna i regeringen har behandlats av riksdagen vid flera tidigare tillfällen.

Bostadsutskottet har under senare år (senast i bet. 2001/02:BoU1 s. 35) haft att ta ställning till motionsförslag om att inrätta ett bostadsdepartement eller att det skall tillsättas en minister med särskilt ansvar för de bostadspolitiska frågorna. Även konstitutionsutskottet har vid några tillfällen behandlat förslag av motsvarande innebörd. Förslagen har avstyrkts med hänvisning till

att det enligt regeringsformen är statsministern som tillsätter övriga statsråd och regeringen som fördelar ärenden mellan departementen. Konstitutionsutskottet har dessutom betonat att riksdagen borde vara ytterst återhållsam med att uttala sig eller på annat sätt söka påverka regeringen i fråga om hur den skall organisera sitt arbete. Bostadsutskottet har i sina överväganden betonat vikten av att bostadsfrågorna ges en sammanhållen behandling i regeringsarbetet.

Utskottet har också redovisat att biträdande finansministern sedan hösten 1999 förutom sitt ansvar för bostadsfinansiering m.m. också har ansvar för lagstiftningsärenden som gäller hyra, förvärv och förvaltning av hyresfastigheter m.m. och bostadsrätt. Även ärenden som avser bostadssociala frågor och äldreboende tillhör sedan dess den biträdande finansministerns ansvarsområde.

Sammantaget innebär det nu anförda att flera för bostadspolitiken viktiga frågor nu förts samman till ett ansvarigt statsråd. Även om någon bostadsminister till namnet inte har utnämnts finns det därmed ett statsråd med ett vidgat bostadspolitiskt ansvar som till gagnet i mångt och mycket motsvarar en sådan minister. Med hänvisning härtill och till att det är regeringen som har att organisera sitt arbete avstyrker utskottet partimotion Bo236 (v) yrkande 2 samt motion Bo209 (kd).

Bostadsbyggandets omfattning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslagen om bostadsbyggandets omfattning.

Jämför reservation 8 (v).

I budgetpropositionen uttalar regeringen att den har som målsättning att det skall byggas 120 000 bostäder under perioden 2003–2006. För att uppnå målsättningen avser regeringen att pröva nya former av stöd för att stimulera bostadsbyggandet. En åtgärd som regeringen avser att utreda gäller förutsättningarna för att sänka momskostnaderna för särskilt angeläget bostadsbyggande.

Som en del i en bostadspolitisk samplanering bör det enligt partimotion Bo236 (v) yrkande 5 läggas fast ett mål för bostadsbyggandet för de närmaste tio åren. Målet innebär att det under den närmaste mandatperioden bör byggas minst 120 000 lägenheter och under den närmaste tioårsperioden minst 40 000 lägenheter om året. Av dessa skall hälften vara hyresrätter. Dessutom bör minst 30 000 större ombyggnader göras varje år.

I anslutning till förslaget om en komplettering av målet för bostadspolitiken uttalas i motion Bo291 (kd) att den kvantitativa målsättningen för bostadsbyggandet bör revideras. I stället för regeringens mål att bygga 30 000 lägenheter per år bör det byggas 40 000–50 000 nya lägenheter per år.

Den kvantitativa målsättning för bostadsbyggandet som redovisas i budgetpropositionen underställs inte riksdagen för beslut. Det innebär naturligtvis inte att den skulle sakna betydelse för de bostadspolitiska strävanden som bör vägleda bostadspolitiken under de närmaste åren. I en situation där staten endast ger förutsättningarna för bostadsbyggandet kan det dock knappast anses meningsfullt att fastställa ett mål för bostadsbyggandet i absoluta tal. Däremot bör naturligtvis bostadspolitiken utformas så att den ger förutsättningar för en bostadsproduktion som i möjligaste mån svarar mot de behov som finns.

Utskottet vill med hänvisning till det nu sagda ånyo erinra om att det mål för bostadsförsörjningen som regeringen redovisar i budgetpropositionen bl.a. uttrycker att det skall ge förutsättningar för ökad nyproduktion av hyresbostäder i tillväxtregionerna, vilka kan efterfrågas av bredare hushållsgrupper. Även om inte heller detta mål uttrycks i kvantitativa termer ger det ett klart uttryck för ambitionen att få till stånd ett bostadsbyggande av tillräcklig omfattning. Som en del i dessa strävanden aviserar också regeringen sin avsikt att lägga fram förslag som har till syfte att stimulera bostadsbyggandet. En åtgärd som regeringen avser att utreda är sålunda förutsättningarna för att sänka momskostnaderna för särskilt angeläget bostadsbyggande.

Mot den nu skisserade bakgrunden är utskottet inte berett att ställa sig bakom förslaget i motion Bo236 (v) yrkande 5. Motionen avstyrks.

Bygg- och boendekostnaderna

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslagen om bygg- och boendekostnaderna.

Jämför reservationerna 9 (fp, kd), 10 (m), 11 (v) och 12 (c).

För att pressa boendekostnaderna föreslås i partimotion Bo236 (v) yrkande 3 att en boendekostnadskommission skall tillsättas. Enligt motionen påverkas boendekostnaderna av en rad faktorer, som i sin tur är avhängiga ett flertal intressenter. De intressenter det är fråga om är stat, kommun, fastighetsägare, boendeorganisationer, byggherrar, byggentreprenörer och byggbranschens sektorsorgan. I syfte att granska orsakerna till dagens kostnadsläge och för att enas om åtgärder bör en kommission tillsättas där representanter för samtliga intressenter ingår.

Den hittillsvarande bostadspolitiken tillsammans med en hög beskattning har enligt partimotion Bo267 (c) gjort det nödvändigt att se över hur boende- och byggkostnaderna kan sänkas. Som en första åtgärd bör därför en utredning tillsättas för att se över boendekostnaderna – yrkande 7. Dessutom bör en utredning tillsättas för att allsidigt belysa hur förutsättningarna för att bygga och förvalta hyresbostäder kan förbättras – yrkande 10. Ett led i strävandena att sänka kostnaderna i byggandet och i boendet är dessutom att förbättra konkurrensövervakningen på området. Byggkostnadsdelegationens

verksamhet bör därför flyttas från Boverket till Konkurrensverket – yrkande 11.

Det arbete som inletts för att få ned byggkostnaderna måste enligt motion Bo269 (s) fortsätta, så att konkurrensen ökar och priserna därmed sänks – yrkande 1. Även om arbetet hittills inte lett till några avgörande förbättringar är det viktigt att visa uthållighet. En annan möjlighet att sänka produktionskostnaderna kan enligt motionen vara att arbeta fram ett standardiserat typ-hus, en s.k. Sverigebostad – yrkande 3.

Mot bakgrund av att byggkostnaderna under en lång tid har stigit mer än konsumentprisindex fordras det enligt motion Bo291 (kd) yrkande 11 åtgärder för att åstadkomma en bättre konkurrens på byggmarknaden. Konkurrensverket bör därför få en tydligare uppgift att ägna byggkostnaderna särskild uppmärksamhet. Verket bör tillföras ytterligare resurser genom att Byggkostnadsforum vid Boverket avvecklas. Vidare bör enligt motionen hinder mot utländska företag och arbetskraft tas bort och karteller motverkas m.m. Även i motion Bo216 (kd) yrkande 7 förs ett motsvarande förslag fram.

Till grund för de nu behandlade motionsförslagen ligger en strävan att begränsa byggkostnaderna och därmed också boendekostnaderna. Utskottet delar självfallet denna strävan. Det är otvivelaktigt så att utvecklingen av byggkostnaderna är en av de viktigaste bostadspolitiska frågorna. En begränsning av byggkostnaderna är av helt avgörande betydelse för att åstadkomma ett nytillskott av bostäder med rimliga boendekostnader. Regeringen har också tagit ett flertal initiativ för att söka påverka byggmarknaden i denna riktning. Den tidigare verksamma Byggkostnadsdelegationens arbete var ett led i dessa strävanden. Även det Byggkostnadsforum som inrättats vid Boverket har i uppdrag att främja ett utvecklingsarbete för kostnadseffektiva produktionsprocesser. Regeringen har även tillsatt en kommission (dir. 2002:24) som skall föreslå åtgärder som syftar till att främja konkurrensen och motverka konkurrensbegränsande beteende, användande av svart arbetskraft och kartellbildning inom bygg- och anläggningssektorn. Uppdraget kommer att redovisas för regeringen under december 2002.

Om målet att pressa byggkostnaderna skall nås måste ett brett spektrum av insatser prövas. Det är enligt utskottets mening därför fel att ställa olika statliga insatser och verksamheter med syfte att begränsa byggkostnaderna mot varandra. Det bör snarare ses som att verksamheten vid de olika myndigheterna för att stärka byggkonkurrensen och begränsa byggkostnaderna kompletterar varandra. Vad gäller förslagen i de aktuella motionerna bör det vidare understrykas att byggområdet redan är ett prioriterat område för Konkurrensverket. Myndigheten har också genomfört ett flertal utredningar och granskningar som riktats mot byggsektorn både i form av regeringsuppdrag och på eget initiativ. Konkurrensverket har också som en central uppgift att tillämpa konkurrenslagen och följa lagens efterlevnad. När det gäller verksamheten vid Byggkostnadsforum vill utskottet erinra om att den skall utvärderas under 2004.

Utskottet är inte heller berett förorda att en kommission med den inriktning som föreslås i v-motionen inrättas. Till den del de tänkta uppgifterna avser byggkostnaderna och deras inverkan på boendekostnaderna är denna fråga, som redovisats ovan, redan föremål för överväganden i flera sammanhang. När det gäller frågor om boendekostnaderna i övrigt och då inte minst hyreskostnaderna vill utskottet erinra om investeringsbidragens utformning, som innebär att projekt med låga boendekostnader prioriteras. Den vikt som dessa frågor bör ges belyses också av att regeringen som ett prioriterat bostadspolitiskt område särskilt framhåller lägre bygg- och boendekostnader, så att även grupper som har svårare att hävda sig på bostadsmarknaden kan efterfråga ett rimligt boende.

Med det nu anförda avstyrker utskottet motionerna Bo216 (kd) yrkande 7, Bo236 (v) yrkande 3, Bo267 (c) yrkandena 7, 10 och 11, Bo269 (s) yrkandena 1 och 3 samt Bo291 (kd) yrkande 11.

Övriga frågor avseende bostadsbyggandet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslagen om

- bostadsförsörjningsprogram för Stockholm–Mälardalen,
- byggande på statlig mark,
- byggande på gamla Tullinge flygplats,
- byggande av seniorbostäder.

Bostadsförsörjningsprogram för Stockholm–Mälardalen

I de två motionerna Bo294 (s) yrkande 1 och N347 (kd) yrkande 5 framförs krav på ett samlat bostadsförsörjningsprogram för Stockholm–Mälardalen. Enligt motionerna utgör bristen på bostäder det allvarligaste hindret mot tillväxt i regionen. Boverket och berörda länsstyrelser bör därför få i uppdrag att ta fram förslag till ett ökat bostadsbyggande i Mälardalen. Uppdraget bör också ge utrymme för att lämna förslag om åtgärder för ökad konkurrens på bostadsmarknaden.

Utskottet kan inledningsvis konstatera att det inte torde råda några delade meningar om att den bristande tillgången på bostäder i Stockholm–Mälardal-regionen utgör ett problem. Även regeringen har uppmärksammat detta. Som ett led i strävandena att höja den alltför låga nivån på bostadsbyggandet i Stockholmsregionen har landshövdingen i Stockholms län regeringens uppdrag att överlägga med kommunerna m.fl. i länet om möjliga åtgärder för att skapa förutsättningar för ett ökat bostadsbyggande. Landshövdingen har dessutom bemyndigats att fördela en del av de investeringsbidrag för hyresbostäder som reserverats för Stockholms län bland kommunerna i länet.

I en situation där ett arbete med att finna vägar för att få till stånd ett ökat bostadsbyggande pågår framstår det enligt utskottets mening inte som lämpligt att göra ett tillkännagivande från riksdagen. Resultatet av de pågående

övervägandena bör avvaktas. När det gäller frågan om att upprätta särskilda bostadsförsörjningsprogram för regionen vill utskottet peka på de planeringskrav som följer av lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Enligt 1 § skall sålunda varje kommun planera bostadsförsörjningen i syfte att skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder och för att främja att ändamålsenliga åtgärder för bostadsförsörjningen förbereds och genomförs. Om det behövs skall kommunen dessutom samråda med andra kommuner som berörs av planeringen.

Utskottet avstyrker med hänvisning till det nu anförda förslagen i motionerna Bo294 (s) yrkande 1 och N347 (kd) yrkande 5.

Byggande på statlig mark

I stora delar av landet, och då främst i Storstockholm, råder det enligt motion Bo311 (s) en kraftig bostadsbrist. En del i den kraftfulla och långsiktiga bostadspolitik som behövs för att vända utvecklingen är att öka byggandet av hyresrätter till rimliga kostnader. Det fordrar bl.a. att kostnaderna för mark hålls nere. Staten har ett betydande markinnehav i storstadsområdena som mot den bakgrunden bör ställas till förfogande för bostadsbyggande.

I den proposition om vissa bostadsförsörjningsfrågor som regeringen lade fram hösten 2000 (prop. 2000/01:26) redovisar regeringen att en arbetsgrupp i Regeringskansliet har gjort en inventering av statlig mark i Stockholms län, ägd av statliga bolag och myndigheter, som skulle kunna göras tillgänglig för bostadsbebyggelse. Vid inventeringen framkom bl.a. att Vasakronan AB ägde mark på sydöstra Järvafältet och i södra Hägernäs i Täby kommun samt att SJ innehade markområden i Solna, Salems, Upplands Väsby och Stockholms kommuner.

Den nu i korthet redovisade inventeringen visar att det finns statlig mark att tillgå för t.ex. bostadsbyggande. Huruvida denna mark även kan och bör användas för bostadsbyggande är i första hand en fråga för berörda kommuner och för markägaren – staten. I den mån det finns ett kommunalt intresse av att använda den aktuella marken för bostadsbebyggelse torde denna fråga därför i första hand få aktualiseras i kontakter mellan dessa båda parter. Utskottet är mot bakgrund härav inte berett att ställa sig bakom förslaget i motion Bo311 (s), som avstyrks.

Byggande på gamla Tullinge flygplats

De planer som regeringen givit uttryck för när det gäller att uppföra ett större bostadsområde på F18:s gamla flottiljmråde i Tullinge, Botkyrka kommun bör enligt motion Bo298 (fp) stoppas. Tillkomsten av bostäder bör inte bestämmas uppifrån av staten, utan beslutas på lokal kommunal nivå. Det finns i dag inte heller något intresse att bygga ett område av den omfattning som ursprungligen avsetts.

Som framgår av redovisningen ovan har regeringen låtit inventera tillgången på statlig mark i Storstockholm lämplig för bostadsbyggande. I anslutning till sin redogörelse för resultatet av denna inventering redovisar

regeringen (prop. 2000/01:26) dessutom att en ny modern stadsdel med bostäder och arbetsplatser avsågs bli uppförd på den mark som innehades av Vasallen AB på gamla Tullinge flygplats i Botkyrka kommun. Vid kontakter med kommunen hade det enligt regeringen framkommit att ambitionen var att det på området skulle uppföras en varierad och blandad bebyggelse med såväl egnahem, bostadsrätter som hyresrätter.

En absolut förutsättning för att den aktuella bebyggelsen skall komma till stånd är naturligtvis att det finns ett kommunalt intresse av att bostäder uppförs på det aktuella området. Även om det är fråga om statlig mark måste det avgörande inflytandet ligga hos kommunen. Utskottet vill här erinra om de möjligheter kommunen har att genom planläggning styra tillkomsten och utformningen m.m. av ny bebyggelse. Det kan mot den bakgrunden inte anses lämpligt att riksdagen med ett uttalande söker styra denna i grunden kommunala fråga. Motionen avstyrks därför.

Byggande av seniorbostäder

Enligt motion Bo312 (s) är boendeanalternativen för äldre i stort sett koncentrerade till särskilda boendeformer, dvs. det som tidigare benämndes ålderdomshem, servicehus och sjukhem. Detta är dock inte tillräckligt, utan alternativa boendeformer måste tillskapas. Ett bra sådant alternativ är seniorboende med hyresrätt. Byggandet av seniorlägenheter måste därför stimuleras.

Bostadsutskottet delar uppfattningen att äldre på samma sätt som andra boendegrupper skall erbjudas ett varierat utbud av bostäder och boendeformer. Det innebär bl.a. att det måste finnas hyresbostäder att tillgå också för äldre. I takt med att antalet äldre stiger ökar naturligtvis också behovet av bostäder av denna typ.

Det investeringsstöd för byggande av hyresrätter som nu kan utgå har också medverkat till att bostäder avsedda för äldre har uppförts. Ett exempel på detta är ett projekt i Skövde som riktar sig till dem som är i åldern 55-plus, dvs. 55 år eller äldre. Redan dagens insatser ger sålunda utrymme för ett bostadsbyggande med den inriktning som förespråkas i motionen. Till detta kommer att regeringen i budgetpropositionen aviserar sin avsikt att utreda förutsättningarna för att sänka momskostnaderna för särskilt angeläget bostadsbyggande. Det innebär enligt regeringen att en sänkning av momskostnaden bör prövas bl.a. för äldreboende liksom för mindre hyreslägenheter. Regeringen uttalar också att den avser att återkomma till riksdagen i frågan.

Som framgår av utskottets kortfattade redovisning ovan har redan åtgärder vidtagits som bl.a. syftar till att stimulera den typ av bostadsbyggande som eftersträvas i motionen. Enligt utskottets mening bör mot bakgrund härav inte nu några ytterligare åtgärder vidtas. I den mån förslaget i motionen inte kan anses tillgodosett avstyrks det därför.

Boendeintegration

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslagen om boendeintegration.
Jämför reservationerna 13 (m, fp, kd, c) och 14 (v).

Förslag som på olika sätt och i olika avseenden är avsedda att motverka segregation och verka för integration läggs fram i fem motioner.

Den etniska, ekonomiska och sociala segregation som skapats främst under 1970- och 1980-talen måste enligt motion Bo266 (kd) yrkande 1 brytas. Bostadspolitikens stora utmaning i detta sammanhang är att åstadkomma en bebyggelse som inte bara är blandad i fråga om funktioner och upplåtelseformer utan också, i varje område, utgör ett attraktivt och rimligt ekonomiskt alternativ för alla grupper i samhället. För att åstadkomma denna integration måste bl.a. andelen bostadsrätter öka, boendeplaneringen utvecklas, detaljplaneringen ha ett integrationsperspektiv och de små gemenskaperna stödjas.

Bostadssegregationen har enligt motion Bo318 (s) förstärkts under 1990-talet och klassklyftorna har ökat. Inte minst visar sig detta i våra bostadsområden. För att skapa ett socialt och etniskt integrerat samhälle måste bl.a. bostadsbyggandet stimuleras, miljonprogrammets bostadsområden renoveras, tillgängligheten öka i våra bostadsområden och samhällsplaneringen beakta allas behov.

Som ett led i en ny integrationspolitik föreslås i partimotion Sf226 (fp) att möjligheterna att äga sin bostad skall förbättras – yrkande 25. I motionen förordas dessutom ett ökat bostadsbyggande i syfte att motverka segregation – yrkande 26.

Förslaget i motion Sf332 (m) ingår som en del i ett program för att motverka segregation. Enligt motionens yrkande 24 kan segregation motverkas bl.a. genom en ökad andel bostadsrätter för att uppnå en blandning av upplåtelseformer, liksom genom ökade inslag av självförvaltning i hyresrätten.

Även förslaget i partimotion Sf336 (v) utgör en av många åtgärder i ett samlat program för ökad integration. I motionen förordas bl.a. att de boendes makt över den egna bostaden och bostadsområdet skall öka i syfte att bryta segregationen och öka integrationen – yrkande 17.

Med anledning av vad som i motionerna föreslagits om åtgärder för att öka boendeintegrationen vill utskottet anföra följande.

Utskottet delar motionärernas uppfattning om vikten av att på olika sätt motarbeta segregation i boendet liksom i samhällslivet i övrigt. Det måste vara en självklarhet för hela samhället att ta ett ansvar för att motverka segregationen. Ett framgångsrikt arbete mot segregation förutsätter, som framhålls i motionerna, ett brett spektrum av åtgärder. Det bör därför betonas att även om bostadspolitikerna och olika bostadspolitiska insatser påtagligt kan medverka till en ökad integration måste samtidigt en rad andra åtgärder vidtas för att nå bestående framgång i arbetet mot segregation.

I det mål för bostadsförsörjningen som regeringen redovisar i budgetpropositionen ingår också att det skall bidra till minskad segregation i boendet.

Det innebär att frågan måste ägnas stor uppmärksamhet i såväl den fysiska planeringen som i kommunernas arbete med bostadsförsörjningsplaneringen i övrigt. Ett naturligt inslag i detta arbete är att slå vakt om en blandning av upplåtelseformer. Det gäller exempelvis att behålla ett utbud av hyresbostäder med rimliga boendekostnader i områden som annars riskerar att snabbt få ett ensidigt befolkningsunderlag.

Utskottet delar även bedömningen att ett framgångsrikt arbete för att bryta segregationen förutsätter att lokala initiativ tas till vara. Detta är också en av utgångspunkterna i Storstadsdelegationens arbete med att förverkliga den nationella storstadspolitikens mål. Delegationen har bl.a. till uppgift att genom lokala utvecklingsavtal verka för en långsiktigt hållbar tillväxt och bryta segregationen i utsatta områden. Insatserna sker i dialog med boende och andra verksamma i dessa områden.

Sammanfattningsvis ser bostadsutskottet inte skäl att rikta några invändningar mot de relativt allmänt formulerade synpunkter på vikten av att verka för boendeintegration som förs fram i de aktuella motionerna. Flera av de förslag som förs fram är dessutom i lika hög grad inriktade mot bostadspolitiken som sådan, förslag som utskottet tagit ställning till ovan. Ett tillkännagivande till regeringen kan med denna utgångspunkt inte anses tjäna något reellt syfte. Det torde stå utom allt tvivel att även regeringen omfattar åsikten att segregationen i boendet måste motverkas med bostadspolitiska och andra tillgängliga medel. Motionerna avstyrks sålunda.

Lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslagen om upphävande respektive omarbetning av lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar. *Jämför reservationerna 15 (m, fp, kd, c) och 16 (v).*

Lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar infördes efter ett riksdagsbeslut hösten 2000 (prop. 2000/01:26, bet. 2000/01:BoU2, rskr. 2000/01:91). Vid bostadsutskottets beredning av frågan avgavs gemensamma reservationer (m, kd, c, fp) mot införandet av lagen.

Lagen reglerar kommunernas skyldighet att planera för en god bostadsförsörjning. Riktlinjer för bostadsförsörjningen skall antas av kommunfullmäktige. Riksdagen beslutade våren 2002 om en lagändring med krav på att dessa riktlinjer skall antas under varje mandatperiod (prop. 2001/02:58, bet. 2001/02:BoU4, rskr. 2001/02:160). Enligt lagen skall en kommun anordna bostadsförmedling om det behövs för att främja bostadsförsörjningen. Vidare innehåller lagen bestämmelser om köavgift vid kommunal bostadsförmedling.

Fyra motioner från årets allmänna motionstid tar upp frågor om den aktuella lagen.

Ett upphävande av hela lagen föreslås i motion Bo291 (kd) yrkande 15. Enligt motionen slås kommunernas ansvar på det bostadspolitiska området primärt fast i kommunallagen, plan- och bygglagen samt socialtjänstlagen.

Enligt motion Bo255 (v) är lagen i sin nuvarande utformning otidlig och otillräcklig. Lagen bör därför omarbetas i sin helhet med inriktningen att den skall bli en lag för övergripande boendeplanering. Det innebär bl.a. att krav skall ställas på att kommunerna upprättar särskilda boendeplaneringsprogram som antas av kommunfullmäktige minst en gång per mandatperiod. Kommunen skall också samråda med andra kommuner som berörs av planeringen i syfte att skapa regional samordning. Riksdagen bör därför anta ett i motionen framlagt förslag till ändring i 1 § med denna innebörd – yrkande 1. I andra hand bör riksdagen begära att regeringen lägger fram ett förslag till motsvarande lagändring – yrkande 2. Vidare föreslås att det skall vara obligatoriskt för en kommun att anordna bostadsförmedling. Regeringen skall dock kunna bevilja dispens från detta krav om särskilda skäl föreligger. Riksdagen föreslås anta en ändring i 3 § med denna innebörd – yrkande 3. I andra hand bör riksdagen begära att regeringen lägger fram ett förslag till motsvarande lagändring – yrkande 4. En ändring av reglerna för köavgift i 4 § föreslås – yrkande 5 – med ett andrahandsyrkande om begäran om förslag i samma fråga – yrkande 6. Innebörden av de förordade förändringarna är att den förmedlingsavgift som enligt hyreslagen får tas ut skall reduceras med ett belopp motsvarande köavgiften. Slutligen föreslås att 5 § formuleras så att en kommun skall vara skyldig att lämna uppgifter till länsstyrelsen minst en gång per mandatperiod om kommunernas boendeplanering – yrkande 7 med andrahandsyrkande i yrkande 8.

När det gäller innehållet i de förordade boendeplaneringsprogrammen innebär förslaget i motionen bl.a. att

- miljökvalitetsmålen skall beaktas – yrkande 9,
- ekologisk hållbarhet skall utgöra en grund – yrkande 10 samt
- frågor om nyproduktion och ombyggnad, förändringar i service, infrastruktur och omgivande miljö m.m. skall behandlas – yrkande 11.

Även i Vänsterpartiets partimotioner Sf336 yrkandena 18 och 19 samt So363 yrkandena 8 och 10 läggs förslag fram som ansluter till vissa av förslagen i motion Bo255 (v).

Bostadsutskottet anför följande om de aktuella förslagen om lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar.

Riksdagens beslut hösten 2000 om att införa en särskild lag om kommunernas bostadsförsörjningsansvar togs i syfte att klart formulera och understryka det kommunala ansvaret att främja en god bostadsförsörjning för alla i kommunen. Kommunernas ansvar på området regleras även genom andra lagar som kommunallagen, socialtjänstlagen samt plan- och bygglagen. Utvecklingen på bostadsmarknaden under 1990-talet hade emellertid påvisat behovet av en särskild reglering. Enligt utskottets mening kvarstår detta behov oförändrat. Det är därför inte aktuellt att, som förordas i motion Bo291 (kd), överväga en avveckling av lagen.

Vad sedan gäller de aktuella motionerna (v) har utskottet förståelse för de motiv som lett fram till förslagen till en omarbetning av lagen. Det är givetvis angeläget att kommunernas arbete med bostadsförsörjningsplaneringen ges en utformning och inriktning som väl svarar mot olika behov. Formerna för bostadsförsörjningsplaneringen bör emellertid kunna skilja sig mellan kommunerna. En storstadskommun med bostadsbrist har behov av en annan typ av planering än en kommun med bostadsöverskott. Däremot är det nödvändigt att bostadsförsörjningsfrågorna regelbundet tas upp för beredning och politiskt ställningstagande oavsett de skilda förutsättningar som råder. Detta var också skälet till den lagändring som riksdagen beslutade om våren 2002 och som innebär att riktlinjer för bostadsförsörjningen skall antas av kommunfullmäktige under varje mandatperiod.

I fråga om förslagen om obligatorisk bostadsförmedling med dispensmöjlighet konstaterade utskottet våren 2002 när ett motsvarande förslag behandlades (bet. 2001/02:BoU13 s. 24) att det inte finns någon principiell skillnad mellan den nuvarande och den föreslagna ordningen. I båda fallen förutsätts regeringen kunna ta ställning till behovet av bostadsförmedling. I det ena fallet har regeringen att överväga om det finns skäl att förelägga en kommun att ordna bostadsförmedling och i det andra att ta ställning till ansökningar om dispens.

Utskottet tog vid samma tillfälle ställning till förslaget om köavgiften och anförde bl.a. följande:

Det motionärerna förespråkar, nämligen att den som erhåller bostad skulle få något som motsvarar en återbetalning av erlagda köavgifter, skulle under förutsättning att förmedlingen totalt sett skall ge ett nollresultat kräva att de bostadssökande som ännu inte har erhållit någon bostad får höjda avgifter.

Vad utskottet anfört om den föreslagna omarbetningen av lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar leder fram till slutsatsen att ytterligare erfarenheter måste vinnas innan ställning tas till behovet av en eventuell omarbetning i olika avseenden. Lagen har varit i kraft i mindre än två år och den omnämnda skärpningen av lagen trädde i kraft så sent som i april 2002. De kommuner som har ett behov av att bättre styra upp sitt arbete med bostadsförsörjningsfrågorna måste ges en viss tid att finna de rätta formerna för detta. Inte minst det nyligen genomförda valet har i många kommuner givit nya förutsättningar på detta område. Det finns dock all anledning att noga följa lagens tillämpning i kommunernas praktiska arbete. Skulle en sådan uppföljning visa att intentionerna bakom lagen inte förverkligas kommer utskottet att ta upp frågan till nya överväganden.

Med hänvisning till det anförda avstyrker bostadsutskottet motionerna Bo255 (v), Bo291 (kd) yrkande 15, Sf336 (v) yrkandena 18 och 19 samt So363 (v) yrkandena 8 och 10.

Allmännyttiga bostadsföretag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör

- anta regeringens förslag till ändring i lagen (2002:102) om allmännyttiga bostadsföretag samt avslå motionsförslagen om upphävande av lagen m.m. (*bilaga 5*), *jämför reservation 17 (m, fp, kd, c)*,
- avslå motionsförslagen om de kommunala bostadsföretagens roll, *jämför reservationerna 18 (m), 19 (fp), 20 (kd) och 21 (c)*.

Ändring i lagen om allmännyttiga bostadsföretag

Lagen (2002:102) om allmännyttiga bostadsföretag trädde i kraft den 1 april 2002 efter ett riksdagsbeslut i mars samma år (prop. 2001/02:58, bet. 2001/02:BoU4, rskr. 2001/02:160). Vid bostadsutskottets beredning av frågan avgavs en gemensam reservation (m, kd, c, fp) mot införandet av lagen.

Lagen innehåller en definition av allmännyttigt bostadsföretag samt anger förutsättningarna för att bli och förbli ett sådant företag. Kommunala bostadsföretag är enligt lagen ett allmännyttigt bostadsföretag som en kommun har det bestämmande inflytandet över. Lagen innehåller också bestämmelser om tillståndsplikt vid överlåtelse av fast egendom samt aktier och andelar i kommunala bostadsföretag. I denna del ersatte lagen en tidsbegränsad lagstiftning på området (den s.k. stopplagen).

Regeringen föreslår i budgetpropositionen en lagändring med innebörden att en regel med undantag från tillståndsplikten införs för överlåtelser i vissa fall. Lagförslaget är intaget som bilaga 4 till detta betänkande. Förslaget innebär att tillstånd inte skall krävas för överlåtelser av fastigheter eller aktier i de fall överlåtelseerna ingår som en del i ett avtal mellan Bostadsdelegationen eller Statens bostadsnämnd och en kommun.

Enligt nu gällande regler har regeringen möjlighet att medge undantag från kravet på tillstånd om det finns synnerliga skäl. För att förenkla och rationalisera det arbete som Statens bostadsnämnd och berörda kommuner skall bedriva med anledning av de avtal som träffas bedömer regeringen att det är angeläget att tillståndskravet i dessa särskilda fall undanröjs. I propositionen framhålls att de överlåtelser som kan bli aktuella med anledning av dessa avtal har till syfte att hantera problematiken med övertaliga lägenheter för att därmed ge de kommunala bostadsföretagen långsiktigt hållbara ekonomiska förutsättningar, stärka kommunernas ekonomi och säkerställa att de även framgent mäktar med att axla sitt bostadsförsörjningsansvar. De skäl som motiverar en tillståndsplikt gör sig enligt regeringens uppfattning inte gällande i dessa fall. Detsamma gäller för de överlåtelser som följer av avtal som tidigare ingåtts av Bostadsdelegationen. De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 2003.

Förslag läggs i flera motioner fram om upphävande av hela eller delar av lagen om allmännyttiga bostadsföretag.

I motion Bo291 (kd) yrkande 1 föreslås att regeringens förslag till lagändring skall avslås av riksdagen. I samma motion, yrkande 14, föreslås att lagen om allmännyttiga bostadsföretag skall upphävas. Enligt motionen är lagens enda syfte att öka det statliga inflytandet över kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Motionärerna anser att detta ansvar tillräckligt framgår av kommunallagen, socialtjänstlagen samt plan- och bygglagen.

Även i motion Bo238 (m) yrkande 16 föreslås ett upphävande av lagen om allmännyttiga bostadsföretag. Enligt motionens yrkande 15 bör också gällande bestämmelser enligt den s.k. stopplagen (SFS 1999:608) upphävas. I motionen hänvisas bl.a. till den kommunala självstyrelsen och vikten av att varje kommun själv får avgöra hur det bostadspolitiska ansvaret skall tas.

Ytterligare två motioner innehåller yrkanden som får förstås som förslag om upphävande av hela eller delar av lagen om allmännyttiga bostadsföretag. Enligt Centerpartiets partimotion Bo267 yrkande 22 bör riksdagen fatta beslut om att avskaffa tillståndsplikten vid överlåtelse av vissa allmännyttiga bostadsföretag. Motionärerna framhåller bl.a. den kommunala självstyrelsen och behovet av skraddarsydda lösningar i olika delar av landet. I motion Fi284 (kd) yrkande 5 föreslås riksdagen göra ett tillkännagivande om att kommunala utförsäljningar av bostadsbolag inte skall motverkas från statligt håll.

Bostadsutskottet vill inledningsvis framhålla att någon avveckling av hela eller delar av lagen om allmännyttiga bostadsföretag givetvis inte är aktuell. Lagen syftar till att slå vakt om den särskilda ställning som de allmännyttiga bostadsföretagen har i den svenska bostadspolitiken. Behovet av en lagstiftning som skyddar det gemensamma bostadskapital som under lång tid byggts upp framstod som alltmer uppenbart under slutet av 1990-talet. Efter en temporär lösning med den s.k. stopplagen har nu en riksdagsmajoritet ställt sig bakom en lagstiftning som långsiktigt skall kunna reglera överlåtelser i dessa fall. Med denna motivering avstyrker utskottet samtliga aktuella motionsyrkanden.

Regeringens lagförslag innebär att tillståndsplikten tas bort i vissa särskilda fall. Bostadsutskottet delar regeringens bedömning att i princip samtliga aktuella fall med stor sannolikhet ändå skulle beviljats dispens från tillståndskravet. Det förefaller mot den bakgrunden som rationellt att ändra lagen på det sätt som regeringen förordar. Lagförslaget tillstyrks således.

De kommunala bostadsföretagens roll

Två motioner innehåller förslag om villkoren för kommunala bostadsföretag som inte kan sägas vara direkt kopplade till den ovan behandlade lagen.

Folkpartiet föreslår i sin partimotion Bo290 yrkande 12 att riksdagen i ett tillkännagivande till regeringen om de kommunala bostadsbolagen skall framhålla behovet av att minska kommunernas roll som fastighetsägare. Enligt motionärerna har de bostadspolitiska målen felaktigt kommit att förknippas med särställningen för dessa bolag. Det finns flera skäl att sälja en större eller mindre del av det kommunala bostadsinnehavet. Kommunerna skall enligt motionen inte ägna sig åt affärsverksamhet. Överlåtelser till hyresgäs-

terna eller till privata fastighetsägare bör erbjudas men nya lösningar med fristående stiftelser under samhällelig reglering bör också prövas.

I motion Bo301 (m) föreslås att en utredning genomförs om hur allmännyttans bostäder skall kunna överföras till de boende. Enligt motionen bör regeringen tillsätta en utredning som skall föreslå hur en förmögenhetsöverföring från kommunala bolag till enskilda människor kan genomföras.

Bostadsutskottet vill med anledning av vad som anförs i de aktuella motionerna understryka att de allmännyttiga bostadsföretagens verksamhet inte kan jämföras med annan typ av affärsverksamhet. För dessa företag får inte de affärsmässiga kraven vara överordnade företagens primära bostadssociala uppgift. Detta kommer bl.a. till uttryck i bestämmelserna i lagen om allmännyttiga bostadsföretag om att dessa bostadsföretag måste drivas utan vinstsyfte. Inte heller delar utskottet motionärernas uppfattning att de allmännyttiga bostadsföretagen saknar betydelse i arbetet med att uppfylla det bostadspolitiska målet. Bostadsutskottet har ovan ställt sig bakom en delvis ny formulering av detta mål. Det är utskottets uppfattning att de allmännyttiga företagen är ett av de viktigaste medlen för att uppfylla detta mål. Det gäller för i princip alla delar av målet, dvs. både kravet på goda bostäder till rimliga kostnader och de delar som är inriktade på bebyggelsemiljön. En förutsättning för att det allmännyttiga bostadsbeståndet även i fortsättningen skall kunna bidra till måluppfyllelsen är givetvis att det inte säljs ut i stor skala.

Motionerna Bo290 (fp) yrkande 12 och Bo301 (m) avstyrks av bostadsutskottet.

Statlig kreditgaranti för lån till bostadsinvesteringar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör

- godkänna regeringens förslag om kreditgaranti för avlösen av kommunala borgensåtaganden,
- lämna det av regeringen begärda bemyndigandet avseende kreditgarantier i obeståndshanteringen,
- lämna det av regeringen begärda bemyndigandet avseende kreditgarantier för lån till kommunala bostadsföretag och avslå motstående motionsförslag, *jämför reservationerna 22 (m, fp, kd) och 23 (c) samt det särskilda yttrandet 4 (kd)*,
- lämna det av regeringen begärda bemyndigandet avseende kreditgarantier för lån till kooperativa hyresrättsföreningar och avslå ett motstående motionsförslag, *jämför reservation 24 (m)*,
- avslå ett motionsförslag om pantsäkerhet vid kreditgaranti i vissa fall.

Inledning

Statens bostadskreditnämnd (BKN) utfärdar kreditgarantier för lån till bostadsinvesteringar affärsmässigt inom ramen för de fastlagda bostadspolitiska

målen. Garantiverksamheten är indelad i sex verksamhetsgrenar: Äldre garantier, Nya garantier, Kreditgarantier för avlösen av kommunala borgensåtaganden, Kreditgarantier för kommunala bostadsföretag, Kreditgarantier för lån till kooperativa hyresrättsföreningar samt Kreditgarantier för vissa kommunala åtaganden för boendet. Finansieringen av verksamhetsgrenen Nya garantier sker helt utanför statsbudgeten sedan 1998. Detta resultatområde finansieras genom avgifter som skall täcka både garantiverksamheten och förvaltningskostnaderna.

I budgetpropositionen lägger regeringen fram fyra förslag till riksdagsbeslut som avser systemet med statliga kreditgarantier från BKN. Bostadsutskottet tar först upp de två förslag som inte har mött några invändningar i motioner eller vid utskottets beredning av ärendet.

Kreditgaranti för avlösen av kommunala borgensåtaganden

Riksdagen föreslås godkänna att regeringen får besluta om en rörlig kredit i Riksgäldskontoret intill ett belopp på 1 000 miljoner kronor för hanteringen av de kreditgarantier som utfärdats och utfärdas för avlösen av kommunala borgensåtaganden. Regeringen har sedan tidigare ett bemyndigande att utfärda kreditgarantier med det aktuella syftet. Förslaget innebär i korthet att formerna för att täcka eventuella kostnader för dessa garantier ändras. Den hittillsvarande ordningen innebär att de belopp som bedöms nödvändiga för att täcka framtida förluster på kreditgarantierna sätts av på en särskild post under anslaget 91:2 på statsbudgeten. Den föreslagna ordningen innebär att BKN skall ta ut en avgift som täcker kostnaden för garantin. Avgifterna placeras på särskilt räntekonto i Riksgäldskontoret. Detta konto belastas vid infrianden i garantiverksamheten. Även redan utfärdade garantier skall hanteras på detta sätt.

Som framgått ovan har detta förslag inte mött några invändningar vid beredningen av ärendet. Bostadsutskottet tillstyrker således regeringens förslag i denna del.

Kreditgarantier i obeståndshanteringen

Riksdagen föreslås ge regeringen ett bemyndigande att under 2003 intill ett belopp på högst 500 miljoner kronor ställa ut kreditgarantier i obeståndshanteringen så att en ny långivare kan lämna ett lika stort bottenlån som den tidigare långivaren. Förslaget innebär enligt propositionen att BKN ges bättre möjlighet att begränsa de sammanlagda kostnaderna för administration och ersättningar.

Inte heller detta förslag har mött invändningar. Bostadsutskottet anser att riksdagen bör ge regeringen det begärda bemyndigandet.

Utskottet övergår nu till att behandla de två regeringsförslag om kreditgarantiverksamheten som mött invändningar i motioner.

Kreditgarantier för lån till kommunala bostadsföretag

Riksdagen föreslås ge regeringen ett bemyndigande att under 2003 ställa ut kreditgarantier för lån till kommunala bostadsföretag intill ett belopp om högst 3 000 miljoner kronor inklusive tidigare gjorda åtaganden. Garantierna får motsvara högst 95 % av det bokförda värdet på ett företags fastigheter när garantiavtalet träffas. Förslaget innebär att ramen för denna form av kreditgaranti blir densamma som för år 2002.

I två motioner föreslås att regeringens förslag om bemyndigande i denna del skall avslås av riksdagen. Ett sådant förslag läggs fram i motion Bo297 (m) yrkande 20. Enligt motionen bör statens ekonomiska risktagande minimeras. Detta avslagsyrkande liksom motsvarande yrkande i motion Bo291 (kd) yrkande 3 bör även ses mot bakgrund av de i samma motioner framlagda förslagen om en avveckling av den nuvarande ordningen för statligt stöd till omstrukturering av kommunala bostadsbolag. Dessa förslag har utskottet behandlat i avsnittet om anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18. I enlighet med det tidigare behandlade förslaget i motion Bo291 (kd) om ett anslag för en alternativ ordning för stöd till kommuner med bostadsöverskott föreslås i motionens yrkande 4 att riksdagen skall ge ett bemyndigande för kreditgarantier enligt denna ordning.

Riksdagen beslutade under föregående riksmöte om formerna för ett fortsatt statligt stöd till omstrukturering av kommunala bostadsföretag. I detta beslut, som riksdagen tog med anledning av förslag i den ekonomiska vårpropositionen (prop. 2001/02:100, bet. 2001/02:FiU21, yttr. 2001/02:BoU5y, rskr. 2001/02:326), ingick även ett bemyndigande för regeringen att under 2002 ställa ut kreditgarantier till motsvarande ändamål och intill samma belopp som i det nu aktuella förslaget. Bostadsutskottet finner inte skäl att ompröva riksdagens tidigare ställningstagande och föreslår därför att regeringen ges ett bemyndigande även för år 2003. Vad gäller förslaget i kd-motionen om ett alternativt bemyndigande utgår det från en ordning för omstruktureringsverksamheten som bostadsutskottet redan avstyrkt i ett tidigare avsnitt. De nu aktuella motionsförslagen avstyrks.

Kreditgarantier för lån till kooperativa hyresrättsföreningar

Regeringen begär i budgetpropositionen ett bemyndigande att under 2003 ställa ut kreditgarantier för lån som kooperativa hyresrättsföreningar tar upp för nybyggnation eller förvärv av fastigheter för ombildning till kooperativ hyresrätt intill ett belopp om högst 1 000 miljoner kronor inklusive tidigare gjorda åtaganden. Garantierna får motsvara högst 95 % av en fastighets marknadsvärde när garantiavtalet träffas. Förslaget innebär att ramen för denna form av kreditgaranti blir densamma som för 2002.

Enligt motion Bo297 (m) yrkande 21 bör detta förslag avslås av riksdagen. Motionärerna anser att särskilda villkor för upplåtelseformen kooperativ hyresrätt inte bör införas. Samma förutsättningar måste gälla oavsett upplåtelseform.

Även för detta ändamål har riksdagen redan givit regeringen ett motsvarande bemyndigande för innevarande år. Enligt bostadsutskottets mening saknas det skäl för ändrat ställningstagande inför nästkommande år. Utskottet vill här erinra om att regelsystemet för den nya upplåtelseformen kooperativ hyresrätt infördes efter ett riksdagsbeslut i bred enighet våren 2002. Det finns två typer av föreningar, dels enligt en hyresmodell där föreningen hyr lägenheterna av en fastighetsägare, dels enligt en ägarmodell där föreningen äger det hus där lägenheterna finns. Utskottet finner det angeläget att genom de aktuella kreditgarantierna underlätta bildandet också av den senare typen av förening.

Regeringen bör således ges det begärda bemyndigandet. Utskottet avstyrker därmed motion Bo297 (m) yrkande 21.

Bostadsutskottet behandlar avslutningsvis ytterligare ett motionsförslag som gäller kreditgarantier för lån till kooperativa hyresrättsföreningar.

Pantsäkerhet vid kreditgaranti i vissa fall

I motion Bo315 (s) föreslås att reglerna om pantsäkerhet för lån till kooperativa hyresrättsföreningar med statlig kreditgaranti ändras. Enligt gällande regler i förordningen (1991:1924) om statlig kreditgaranti för bostäder skall säkerhet i form av panträtt i fastigheten utgöras av pantbrev med bästa förmånsrätt. Motionärerna föreslår att denna begränsning slopas och att säkerheten skall kunna utgöras av flera pantbrev.

Enligt utskottets mening föreligger inte tillräckliga skäl att gå motionärerna till mötes. Motionen avstyrks.

Bostadsfinansiering

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör

- avslå motionsförslagen om förändringar i räntebidragssystemet, *jämför reservationerna 25 (m), 26 (kd, c) och 27 (fp)*,
- avslå motionsförslagen om avveckling av och ändrade villkor för investeringsbidraget för nybyggnad av hyresbostäder, *jämför reservation 28 (m, fp, kd, c)*,
- avslå motionsförslagen om permanenta investeringsbidrag, *jämför reservationerna 29 (m, fp, kd, c) och 30 (v)*,
- avslå motionsförslagen om avvecklade respektive permanenta investeringsbidrag för studentbostäder, *jämför reservationerna 31 (m, fp) och 32 (c) samt det särskilda yttrandet 5 (v)*.

Inledning

Det bostadspolitiska ansvaret har sedan lång tid varit så fördelat att staten i huvudsak svarat för besluten om de rättsliga och finansiella förutsättningarna medan kommunerna svarat för det praktiska genomförandet av de åtgärder som krävts för att trygga en god bostadsförsörjning. Ett av statens finansiella

instrument för bostadssektorn – systemet med statlig kreditgaranti – har utskottet behandlat ovan. I detta avsnitt tar utskottet ställning till förslag i budgetpropositionen och i motioner som gäller de övriga statliga finansiella instrument som är direkt inriktade på bostadsproduktionen. Det gäller systemet med räntebidrag för ny- och ombyggnad av bostäder samt investeringsbidrag för nybyggnad av hyresbostäder och för anordnande av studentbostäder.

Bostadsutskottet har även behandlat ett flertal förslag om dessa former av bostadsfinansiering i avsnittet om anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 2003. Det gäller i första hand förslag om anslagstilldelningen på respektive anslagspost. De förslag som inte är direkt anslagspåverkande eller i första hand får ses som mer principiella ställningstaganden till de olika finansieringssystemen behandlas emellertid i detta avsnitt.

Räntebidragssystemet

Det nuvarande räntebidragssystemet, där stöd utgår enligt förordningen (1992:986) om statlig bostadsbyggnadssubvention, har kommit att benämnas 1993 års system i syfte att skilja det från räntebidrag enligt tidigare gällande regler. Stödet enligt dessa tidigare regler är emellertid numera i princip helt avvecklat. Villkoren för stöd enligt 1993 års system var från början så utformade att stödet minskade för varje ny årgång bostäder. Denna inbyggda stegvisa avtrappning avsågs för hyres- och bostadsrättshus emellertid avstanna på en subventionsnivå som skulle motsvara nivån för egnahemsägarnas avdragsrätt. I dag utgår inget räntebidrag för egnahem. För ny- och ombyggnad av bostäder i hyres- och bostadsrättshus kan ett bidrag motsvarande 30 % av ett beräknat räntebelopp utgå. Räntebeloppet utgörs i fråga om nyproduktion av ett schablonberäknat bidragsunderlag multiplicerat med en subventionsränta fastställd av Boverket.

Förslag om större förändringar i räntebidragssystemet läggs fram i två motioner.

I motion Bo291 (kd) yrkande 7 föreslås att en avveckling av räntebidragssystemet inleds. Motionärerna anser att varken räntebidrag eller fastighets-skatt bör utgå för hyreslägenheter. Avvecklingen bör inledas genom att inga nya räntebidrag beviljas.

Även förslagen i Folkpartiets partimotioner Bo290 (fp) yrkande 18 och Fi232 (fp) yrkande 19, båda dessa yrkanden i motsvarande del, innebär att en avveckling av räntebidragssystemet bör inledas. Formerna för en sådan avveckling utvecklas dock inte närmare.

Ett bibehålllet men förändrat räntebidragssystem föreslås i motion Bo297 (m) yrkande 2. Enligt förslaget bör fr.o.m. 2003 gälla ett system där fullt räntebidrag – 30 % – utgår under en tioårsperiod. Därefter minskas räntebidraget för fastigheten med 2 procentenheter per år tills det är helt avvecklat, dvs. efter ytterligare 15 år.

Räntebidragssystemet och bostadsfinansieringen i övrigt har under de senaste åren övervägts i olika sammanhang. Exempelvis har förslag om samtliga förändringar i detta system och fastighetsskatten för hyreshus föreslagits

i Fastighetsbeskattningskommitténs slutbetänkande (SOU 2000:34). Det bör vidare framhållas att de investeringsbidrag för bostadsbyggande som införts under senare år utformats som komplement till räntebidragssystemet. En grundförutsättning för att investeringsbidragen skall kunna utgå är att projekten genomförs med stöd enligt räntebidragsförordningen.

Det är mot denna bakgrund inte rimligt att ta ställning till eventuella förändringar i räntebidragssystemet fristående från den vidare frågan om hur en sammantaget hållbar finansiering av bostadsbyggandet kan säkerställas även fortsättningsvis. Denna fråga har givetvis också starkt samband med frågan om eventuella förändringar i beskattningen av byggande och förvaltning av bostäder. Flera förändringar i fastighetsskatten för hyres- och bostadsrättshus har genomförts under de senaste åren. Under innevarande år har även frågor aktualiserats om möjligheten till lätnader i mervärdesskattekostnaderna för vissa typer av bostadsbyggande, dvs. kostnaderna för byggmoms. I budgetpropositionen redovisar regeringen sin avsikt att pröva möjligheten att sänka denna kostnad för studentbostäder, äldreboendestäder samt för produktion av mindre hyreslägenheter. Dessa överväganden anges också kunna aktualisera förändringar i villkoren för investeringsbidragen till hyresbostäder respektive studentbostäder. Regeringen avser att återkomma till riksdagen i dessa frågor.

Mot den redovisade bakgrunden är utskottet inte nu berett att överväga frågor om förändringar i räntebidragssystemet. Den överordnade frågan är i dagsläget hur en tillräcklig produktion av framför allt hyresbostäder med rimliga boendekostnader skall kunna säkerställas. De i motionerna framlagda förslagen är inte ägnade att bidra till en sådan utveckling. De aktuella motionsförslagen avstyrks således.

Utskottet tar upp ytterligare ett motionsförslag i detta avsnitt. Det gäller ett förslag i motion Bo306 (s) om att en översyn av dagens regler för bostadsfinansiering bör genomföras i syfte att stimulera produktionen av gemensamhetslokaler. I motionen framhålls de positiva effekter som gemensamhetslokaler i bostadshus har på boendemiljön, särskilt när det gäller seniorbostäder.

Dagens räntebidragssystem utgår för nyproduktion från schablonbelopp som baseras på bostadsytan. Några tillägg för gemensamhetslokaler eller andra lokaler görs inte. Däremot kan ett högre schablonbelopp per kvadratmeter boyta utgå för nybyggnad av särskilda boendeformer för personer som behöver tillsyn och vård. Bostadsutskottet är inte berett att ställa sig bakom förslaget om en översyn med syfte att ändra regelsystemet i föreslagen riktning. Motionen avstyrks.

Investeringsbidrag för nybyggnad av hyresbostäder

Investeringsbidrag kan lämnas för projekt som påbörjas före år 2007 enligt bestämmelser i förordningen (2001:531) om statligt investeringsbidrag för nybyggnad av bostäder som upplåts med hyresrätt i områden med bostadsbrist. Villkoren för investeringsbidraget är utformade för att stimulera till byggande i de regioner där bostadsbristen och är som störst och byggkostnaderna som högst. Det bidrag på 15 % av ett bidragsunderlag som kan lämnas i

områden med bostadsbrist får således i Göteborgs- och Malmöregionerna höjas med upp till 5 procentenheter och i Stockholmsregionen med upp till 10 procentenheter.

Frågor om investeringsbidraget för nybyggnad av hyresbostäder tas upp i ett antal motioner. Det gäller dels förslag om att bidragsformen skall avvecklas, dels förslag om ändrade villkor i fråga om det förhöjda bidrag som kan utgå i vissa regioner.

Utskottet tar först upp förslagen om att bidragsformen snarast skall avvecklas. Förslag med denna innebörd läggs fram i partimotionerna Bo290 (fp) yrkande 18, Fi232 (fp) yrkande 19, båda dessa yrkanden i motsvarande del, och Bo267 (c) yrkande 18 samt i motionerna Bo291 (kd) yrkande 6 och Bo297 (m) yrkande 11.

I samtliga dessa motioner hänvisas till andra åtgärder, bl.a. på skatteområdet, som bör vidtas för att stimulera byggandet. I fp-motionerna förs således förslag fram om bl.a. sänkt beskattning av boendet, friare hyressättning i nyproduktionen samt åtgärder för att stimulera konkurrensen i byggandet. I c-motionen finns förslag om bl.a. slopad fastighetsskatt på hyreshus och en översyn av nivån på byggmomsen. Enligt kd-motionen bör byggandet av hyresrätter stimuleras genom att byggmomsen halveras och fastighetsskatten avskaffas. I m-motionen förordas att skattetrycket sänks, ett friare hyressättningssystem införs och att regelsystemet för byggande förenklas.

Riksdagen beslutade våren 2001 att införa den aktuella formen av investeringsbidrag. Bakgrunden till beslutet var den alltmer tilltagande bostadsbristen på vissa orter och den alltför begränsade nyproduktionen av hyresbostäder. Beslut om bidrag motsvarande 612 miljoner kronor hade fattats fram t.o.m. oktober i år. Regeringen konstaterar i årets budgetproposition att utfallet av stödet hittills följt intentionerna för bidragsformen. Även utskottet anser att bidragsformen påtagligt medverkat till en högre produktionsnivå för hyresbostäder. Det kan emellertid konstateras att produktionsnivån måste höjas ytterligare för att kunna tillgodose behovet av nya hyresbostäder. Det kan vidare konstateras att byggkostnaderna måste hållas tillbaka för att kravet på rimliga boendekostnader i de nyproducerade hyresbostäderna skall kunna uppnås.

I detta läge kommer det givetvis inte i fråga att i förtid avveckla investeringsbidraget. Däremot kan det finnas ett behov av att i olika avseenden anpassa villkoren för bidraget för att bättre kunna tillgodose behovet av en ökad produktion av billiga hyresrätter. Det understryks således i propositionen att regeringen följer utfallet och överväger att korrigera bestämmelserna för bidragsgivningen för att ytterligare betona vikten av att stimulera en produktion av hyresrätter med produktionskostnader som leder till hyresnivåer som kan efterfrågas även av sådana grupper som har svårare att hävda sig på bostadsmarknaden. Som framgått ovan kan åtgärder för att begränsa momskostnaderna för vissa typer av bostäder också komma att ställa krav på ändringar i bidragsvillkoren. Vidare framgår av den budgetöverenskommelse som träffats mellan Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet att som ett villkor

för att ta del av investeringsbidraget bör gälla att vissa miljökrav skall vara uppfyllda.

Med det anförda avstyrker bostadsutskottet motionsförslagen om en avveckling av investeringsbidraget för nybyggnad av hyresbostäder.

I tre motioner föreslås att en den högre bidragsnivå som tillämpas i Stockholmsregionen även skall gälla i vissa angränsande områden. Enligt motion Bo271 (s) bör en sådan högre bidragsnivå gälla för nybyggnad av hyresrätter på Gotland. Motionären anser att produktionskostnaderna för bostadsbyggande på Gotland är väl i paritet med de i Stockholmsregionen. I motionerna Bo294 (s) yrkande 2 och N347 (kd) yrkande 6 föreslås att den högre bidragsnivån skall tillämpas för byggande av hyresrätter i Mälardalen. Motionärerna framhåller att hela Mälardalen är integrerad med Stockholmsregionens arbets- och bostadsmarknad.

Bostadsutskottet förutsätter att såväl Boverket som regeringen följer utfallet av de nuvarande villkoren för bidraget. Detta gäller givetvis också frågan om avgränsningen av de bidragsnivåer som tillämpas för olika regioner är lämpligt utformad. Utskottet är emellertid inte berett att på grundval av de aktuella motionerna förorda någon förändrad avgränsning. Motionerna avstyrks således.

Permanent investeringsbidrag

Vänsterpartiet föreslår i sin partimotion Bo236 införande av permanenta investeringsbidrag både för ny- och ombyggnad av bostäder. Enligt yrkande 6 bör ett sådant bidrag för nyproduktion av hyresbostäder ersätta det nuvarande tillfälliga investeringsbidraget. Samtidigt kan räntebidragen avvecklas och fastighetsskatten för hyreshus fasas ut. Det av motionärerna förordade permanenta investeringsbidraget skall kopplas till ett krav på hyrestak vid uthyrningstillfället. Detta skall uppnås genom att inflyttningshyrorna är förhandlade i förväg.

I motionens yrkande 7 föreslås en utredning om ett motsvarande investeringsbidrag för ombyggnad av flerfamiljshus som avlöser dagens räntebidragssystem. Enligt motionen bör bidraget syfta dels till att stimulera åtgärder i en ekologiskt hållbar riktning, dels till att hålla hyrorna på en rimlig nivå. Ett krav för bidrag föreslås därför vara att hyrorna efter ombyggnad är förhandlade i förväg. Även i Vänsterpartiets partimotion Sf336 yrkande 21 läggs ett motsvarande förslag om ett investeringsbidrag för ombyggnader fram.

Bostadsutskottet anser liksom motionärerna att frågan om hur statens stöd till bostadsbyggandet skall utformas, när den beslutade tiden för det nuvarande tillfälliga investeringsbidraget löpt ut, måste ses kopplad bl.a. till ställningstaganden om räntebidragssystemet och fastighetsskatten för hyreshus. Som framgått ovan är utskottet emellertid inte i dagsläget berett att ta ställning till denna vidare frågeställning. Det som för närvarande bör ha högsta prioritet är att de nuvarande stödformerna kan bidra till att en tillräcklig produktion av bostäder av god kvalitet och till rimliga kostnader kommer till stånd. Enligt vad som tidigare framhållits har detta också samband med på-

gående överväganden om möjligheten att begränsa kostnaderna för byggmomsen i vissa fall. De mer långsiktiga ställningstagandena om de framtida formerna för bostadsfinansieringen bör därför kunna anstå tills vidare. Utskottet förutsätter emellertid att regeringen är väl medveten om att ett beslutsunderlag i dessa frågor på sikt behöver tas fram.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna Bo236 (v) yrkandena 6 och 7 samt Sf336 (v) yrkande 21.

Investeringsbidrag för studentbostäder

Det nuvarande investeringsbidraget för anordnande av bostäder för studenter infördes efter ett riksdagsbeslut våren 2000 (prop. 1999/2000:100, FiU27, BoU10y). Enligt detta beslut skulle bidrag kunna utgå t.o.m. 2002 inom en ram om 400 miljoner kronor. Våren 2002 beslutade riksdagen att förlänga tiden för bidraget till att gälla för projekt som påbörjas före utgången av 2003. Utskottet har i avsnittet om anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 behandlat förslag om anslagsnivån under 2003 för investeringsbidraget för studentbostäder.

Förslag om varaktigheten för den aktuella bidragsformen läggs fram i ett antal motioner. Som redan framgått vid behandlingen av anslagsnivån för 2003 innebär förslagen i Folkpartiets partimotioner Bo290 yrkande 18 och Fi232 yrkande 19, båda yrkandena i motsvarande delar, samt i motion Bo297 (m) yrkande 7 i motsvarande del att bidragsformen snarast bör avvecklas. I den sistnämnda motionen hänvisas till en rad andra åtgärder som i stället bör vidtas i syfte att stimulera byggande av bl.a. studentbostäder: sänkt skatt på byggande och boende, effektivare planprocess, inventering av statliga fastigheter som kan göras om till studentbostäder. Även i en av fp-motionerna hänvisas till alternativa åtgärder som bör vidtas för att förbättra studenternas möjlighet att finna en bostad: åtgärder för ökat konsumtionsutrymme, omvandling av kontor till studentbostäder, enklare planförfarande och skattefrihet vid uthyrning av rum i privatbostäder.

Förslag som tar sikte på frågan om hur stödet till byggande av studentbostäder bör utformas när tidsperioden för det nuvarande stödet löper ut efter utgången av år 2003 läggs fram i tre motioner.

Vänsterpartiet föreslår i sin partimotion Bo236 yrkande 8 att riksdagen skall begära av regeringen att ett förslag läggs fram om stödet för nyproduktion av studentbostäder efter 2003. Enligt motionen bör investeringsbidraget till studentbostäder ingå som en del i investeringsbidraget till hyresbostäder enligt den permanenta modell som Vänsterpartiet förordar. Bidrag till studentbostäder föreslås villkoras med ett hyrestak anpassat till försörjningsvillkoren för en student.

Även i Centerpartiets partimotion Bo267 yrkande 17 föreslås att ett permanent investeringsbidrag för studentbostäder bör införas. Enligt motionen har investeringsbidraget till studentbostäder, till skillnad från andra bostadssubventioner, visat sig vara effektivt. Det krävs dock ett mer långsiktigt bidrag för att byggprojekt inte skall läggas på is. Ett permanent bidrag ger också

större möjlighet att ställa krav på kommuner och andra berörda parter att långsiktigt planera för studentbostadsbehovet. Förslag om ett förlängt och utökat investeringsbidrag till studentbostäder läggs också fram i motion Bo201 (c).

Bostadsutskottet delar den grundsyn på investeringsbidraget för studentbostäder som kommer till uttryck i de motioner som förordar fortsatt stödgivning efter år 2003. Det står helt klart att bidragsgivningen har medverkat till en väsentligt ökad produktion av studentbostäder under de senaste åren. Något beslut om en omedelbar avveckling av detta bidrag som förordas i motionerna (m) och (fp) kommer därför givetvis inte i fråga.

I början av november detta år hade bidrag beviljats för ca 12 300 studentbostäder. Behovet av betydligt fler nya studentbostäder kvarstår emellertid på flera av våra högskoleorter. Det var också detta behov som föranledde beslutet våren 2002 om en förlängning av tiden och utvidgning av ramen för stödgivningen. Vad sedan gäller frågan om hur samhällets insatser för att stimulera en fortsatt nödvändig produktion av studentbostäder skall utformas i fortsättningen, bör denna inte begränsas till att bara gälla det aktuella investeringsbidraget. Som redan framgått i detta betänkande avser regeringen att pröva möjligheten att sänka momskostnaderna för nybyggnad av studentbostäder. Detta kan enligt vad som anförs i budgetpropositionen aktualisera förändringar i det nuvarande investeringsbidraget.

Det är naturligtvis angeläget att hitta de mest effektiva metoderna för ett fortsatt stöd till studentbostadsutbyggnaden. Därför bör självklart också möjligheten att begränsa de skatteberoende kostnaderna prövas. Utskottet anser att regeringens överväganden i denna fråga bör avvaktas innan ställning tas till frågor om eventuella förändringar i villkoren för investeringsbidraget för studentbostäder.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet samtliga i detta avsnitt behandlade motioner.

Behovet av studentbostäder

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör

- avslå motionsförslagen om åtgärder för fler studentbostäder, *jämför reservationerna 33 (m), 34 (fp), 35 (kd) och 36 (c)*,
- avslå motionsförslagen om koppling mellan nya högskoleplatser och bostadstillgången, *jämför reservationerna 37 (m, fp) och 38 (kd, c)*,
- avslå motionsförslaget om bostäder för funktionshindrade studenter, *jämför reservationerna 39 (m, fp) och 40 (v, c)*.

Inledning

Bostadsutskottet har ovan behandlat frågor om investeringsbidraget för anordnande av bostäder för studenter. I detta avsnitt behandlas övriga motions-

förslag från årets allmänna motionstid som gäller frågor om student- och ungdomsbostäder. Utskottet tar först ställning till motioner som förordar ett brett spektrum av åtgärder för att öka tillgången på studentbostäder. Därefter behandlas mer specifika förslag om en koppling mellan tilldelningen av nya högskoleplatser och bostadstillgången på respektive ort. Slutligen tas ett förslag upp avseende bostäder för funktionshindrade studenter.

Åtgärder för fler studentbostäder

I motion Ub487 (m) om studenternas vardagsproblem finns tre yrkanden med förslag som faller inom bostadsutskottets beredningsområde – ett förslag i motionen om skattefri uthyrning till studenter bereds av skatteutskottet. Åtgärder föreslås för att göra planprocessen snabbare och effektivare – yrkande 3. Tillfälliga studentbostäder bör sättas upp – yrkande 4. Regeringen bör inventera statliga fastigheter för att utröna vilka som enkelt kan göras om till studentbostäder – yrkande 5. Motsvarande förslag läggs också fram i motion Bo235 (m) yrkande 2.

I Folkpartiets partimotion Bo290 yrkande 2 samt i motionerna N397 (fp) yrkande 2 och N266 (fp) yrkande 2 läggs likartade förslag fram om åtgärder för att förbättra studenternas bostadssituation. Enligt motionerna är det angeläget att hitta nya metoder för att bygga billigare småbostäder och stimulera byggandet av studentbostäder. En möjlighet är att omvandla tomma kontor till studentbostäder. Kommunerna bör svara för ett enklare planförfarande. Även okonventionella lösningar som fartyg och tillfälliga bostadsbaracker bör prövas. Skattefrihet för uthyrning av rum i privatbostäder skulle också förbättra situationen.

Motion Bo216 (kd) innehåller 8 yrkanden som helt eller delvis handlar om studentbostäder. Flera av dem har emellertid en sådan inriktning att de behandlas av andra utskott – skatteutskottet respektive finansutskottet – eller i annat sammanhang av bostadsutskottet. De yrkanden som här tas upp gäller förslag om tillkännagivande till regeringen i två frågor. Kommunerna bör enligt motionärerna ta sitt ansvar för att tillhandahålla billig tomtmark – yrkande 2. Kommunerna bör ges möjlighet att tillhandahålla mark för mobila studentbostäder – yrkande 3.

I motion Kr333 (kd) yrkande 6 föreslås att det skall genomföras en bred översyn av bostadspolitiken ur ett ungdomsperspektiv. I motionen beskrivs ungdomarnas bostadssituation och förordas att det vidtas en rad åtgärder i enlighet med förslag framlagda i Kristdemokraternas bostadspolitiska motioner.

Slutligen i motion Ub489 (c) yrkande 9 föreslås det att regeringen bör ta initiativ till överläggningar om bostadssituationen för studenter. Motionärerna anser att regeringen bör bjuda in berörda kommuner, högskolor och studentkårer till överläggningar om hur bostadssituationen för studenter skall hantearas framgent.

Bostadsutskottet kan konstatera att de förslag som läggs fram i de aktuella motionerna om åtgärder för fler studentbostäder grovt kan indelas i tre kate-

gorier: förslag om åtgärder inom den generella statliga bostadspolitiken, förslag om kommunala åtgärder för fler studentbostäder samt förslag om utredning och överläggning om studentbostadssituationen.

Vad gäller de mer generellt inriktade förslagen hänvisar utskottet till sina ställningstaganden där respektive sakfråga behandlas. Som framgått ovan ligger dessutom förslagen om åtgärder inom skattepolitiken i huvudsak utanför utskottets beredningsområde.

När det sedan gäller de synpunkter som framkommer i flera motioner om åtgärder som kommuner med stor bostadsefterfrågan från studenter och ungdomar bör vidta, kan utskottet till stor del instämma i dem. Det gäller exempelvis vad som anförs i en kd-motion om att det får anses vara ett kommunalt ansvar att medverka till att billig mark för studentbostäder kan tillhandahållas. Som anförs i flera motioner kan det i vissa fall också vara nödvändigt att hitta tillfälliga lösningar i avvaktan på åtgärder som mer permanent kan tillgodose bostadsefterfrågan. Det gäller också åsikten att kommunerna även i övrigt bör svara för en planering som kan påskynda utbyggnaden av studentbostäder. I dessa frågor råder inga delade meningar och ett tillkännagivande till regeringen enligt motionsförslagen skulle därför inte vara meningsfullt. Det bör i detta sammanhang erinras om att riksdagens beslut om att införa en lag om det kommunala bostadsförsörjningsansvaret syftade till att understryka det kommunala ansvaret för en god planering med utgångspunkt i bostadsbehovet såväl för studenter som för övriga grupper.

I fråga om de förslag som avser behovet av utredning och överläggningar om studentbostadssituationen vill utskottet hänvisa till sitt ställningstagande föregående år (bet. 2001/02:BoU1 s. 48). Utskottet redovisade då relativt utförligt olika insatser för att kartlägga studentbostadsbehovet. Mot bakgrund av denna redovisning anförde utskottet följande.

Det råder således ingen brist på information om hur bostadssituationen i dag ser ut för ungdomar och studenter. Det finns också ett omfattande material som redovisar bra exempel på ungdomsbostäder och hur studenternas bostadsbehov lösts på olika orter. Utskottet finner det mot denna bakgrund för dagen inte angeläget att ta initiativ till någon ny omfattande utredning i frågan. Däremot kan det givetvis finnas skäl till fördjupade undersökningar och överväganden i särskilda avgränsade frågor med anknytning till ungdomars och studenters bostadssituation. Mot bakgrund av att problemen på bostadsmarknaden för dessa grupper är väl kända krävs nu i stället åtgärder som kan förbättra situationen. Staten har framför allt genom införandet av investeringsbidraget för studentbostäder sökt bidra till en sådan utveckling. Nu krävs det att även kommuner med högskolor eller universitet tar ett ökat ansvar.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet samtliga motioner som behandlats i detta avsnitt.

Koppling mellan nya högskoleplatser och bostadstillgången

I fem motioner läggs det fram förslag i studentbostadsfrågan med i princip samma innebörd. Det gäller ett krav på att staten vid fördelningen av nya högskoleplatser skall ta hänsyn till bostadssituationen för studenter på respek-

tive högskoleort. Förslag med denna inriktning finns i motionerna Bo215 (s), Bo216 (kd) yrkande 4, Bo267 (c) yrkande 16, Ub489 (c) yrkande 10 samt Ub491 (kd) yrkande 3. Motionärerna menar bl.a. att nya högskoleplatser i första hand skall tilldelas de orter som kan erbjuda tillräckligt med studentbostäder. Motionerna innehåller också förslag om att fördelningen av högskoleplatser bör föregås av överläggningar mellan staten och kommunerna om bostadssituationen.

Bostadsutskottet instämmer i huvudsak med vad som anförs i de aktuella motionerna i denna fråga. Redan föregående år gav utskottet uttryck för denna uppfattning vid behandlingen av motsvarande motionsförslag. Utskottet anförde då (bet. 2001/02:BoU1 s. 50) följande.

Tillgången till en bostad är givetvis en förutsättning för att bedriva studier på en viss ort. Detta innebär att bostadsutbudet blir särskilt viktigt för de studenter som måste söka sig till en ny ort för att bedriva studier. Vid hittillsvarande beslut om högskolans och universitetens utbyggnad har inte bostadsfrågan lyfts fram som ett särskilt kriterium vid fördelningen av högskoleplatser. Enligt utskottets mening finns det mot bakgrund av den på vissa orter alltmer tilltagande bristen på studentbostäder nu anledning att överväga om inte denna fråga skall tillmätas större tyngd när en högskoleutbyggnad diskuteras. Det är uppenbart att studenternas möjlighet att åstadkomma goda studieresultat är starkt förknippad med tillgången till en trygg bostad.

Utskottet vill framhålla att även regeringen nu givit uttryck för uppfattningen att denna fråga skall tillmätas stor vikt i fortsättningen. Det framgår inte minst av att statsministern i sin regeringsförklaring den 1 oktober 2002 klart uttryckte att utbyggnaden av högskoleplatser skall kopplas till krav på kommunerna att tillhandahålla bostäder för studenter (prot. 2002/03:2 s. 5). Införandet av en sådan koppling ingår även i den budgetöverenskommelse som träffats mellan Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Bostadsutskottet förutsätter därför att det fortsatta planeringsarbetet för högskolans utbyggnad sker enligt den av statsministern angivna riktlinjen. Det bör emellertid framhållas att de utbildningspolitiska övervägandena i samband med högskoleutbyggnaden inom riksdagen självfallet bereds av utbildningsutskottet.

Det förefaller mot den redovisade bakgrunden inte meningsfullt för utskottet att tillstyrka motionsförslagen om ett tillkännagivande som i praktiken endast ger uttryck för samma uppfattning som regeringen redan deklarerat. De aktuella motionerna kan därför avstyrkas.

Bostäder för funktionshindrade studenter

Avslutningsvis i avsnittet om studentbostäder tar utskottet upp ett motionsförslag om funktionshindrade studenters rätt till studentbostäder. Vänsterpartiet framhåller i sin partimotion Bo236 yrkande 9 att det finns behov att särskilt uppmärksamma högskolekommunerna på de funktionshindrade studenternas problem med att hitta lämplig bostad. Motionärerna framhåller bl.a. att antalet studenter med funktionshinder kan förväntas öka i samband med den kraftiga utbyggnaden av högskolan.

Även denna fråga behandlades av utskottet föregående år. Utskottet anförde i detta sammanhang:

Utskottet vill vidare instämma i vad som anförs i en av motionerna om att stor uppmärksamhet bör ägnas åt de funktionshindrade studenternas bostadssituation och att tillgången på studentbostäder som är anpassade för denna grupp måste öka. Även representanter för regeringen har i olika sammanhang givit uttryck för denna uppfattning. De som är funktionshindrade bör självklart inte ha sämre förutsättningar att studera på universitet och högskola än andra. De krav som i dag ställs på nyproducerade studentlägenheter innebär att bostaden också skall kunna användas av funktionshindrade. Detta innebär att det tillskott av studentbostäder som kan förväntas på flertalet universitets- och högskoleorter med stöd av investeringsbidraget också ökar tillgången på bostäder som kan användas av funktionshindrade.

Bostadsutskottet vill vidare understryka att frågan om funktionshindrades rätt till en fungerande bostad och boendemiljö bör ingå som en självklar del i all planering i bostadsförsörjningssammanhang. Det gäller självfallet även vid planeringen för studentboendet. Lagstiftningen på området ger också uttryck för detta krav. Utskottet förutsätter att frågan uppmärksammas bl.a. vid de kommande övervägandena om fördelningen av nya högskoleplatser i förhållande till studentbostadssituationen utan ett särskilt påpekande från riksdagen.

Med hänvisning till det ovan anförda avstyrker utskottet det aktuella yrkandet.

Bostadsbidragen på längre sikt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslagen om

- bostadsbidragens utformning, *jämför reservationerna 41 (m), 42 (fp) och 43 (kd) samt det särskilda yttrandet 6 (c)*,
- barns tillgångar i den bidragsgrundande inkomsten,
- stipendier i den bostadsbidragsgrundande inkomsten,
- reglerna för återkrav,
- bostadsbidrag till hushåll utan barn, *jämför reservation 44 (m)*,
- bostadsbidrag vid delad vårdnad,
- information om bostadsbidragen.

Inledning

I anslutning till behandlingen av förslaget till statsbudget för 2003 har utskottet även tagit ställning till vissa förslag som avser reglerna för bostadsbidragen för detta år. Det gäller bl.a. förslag (m) om att avveckla bostadsbidragen till hushåll utan barn samt förslag (kd) om halvårsvisa avstämningar av bidragen och återinförande av gemensam inkomstgräns m.m. Därutöver har det också förts fram förslag om förändringar i bostadsbidragen på längre sikt, dvs. förslag som inte påverkar budgeten för 2003. Dessa förslag behandlar utskottet i det följande.

Bostadsbidragens utformning

I partimotion Bo290 (fp) hävdas att dagens bostadsbidrag bidrar till att den svenska bostadsmarknaden inte fungerar. Enligt motionen behöver bostadsbidragen därför reformeras – yrkande 17. Utgångspunkten skall härvid vara att minska bidragen samtidigt som grupper med särskilt stor försörjningsbörda, bl.a. barnfamiljer, kompenseras genom ett höjt generellt stöd och sänkta inkomstskatter.

Med den utformning som bostadsbidragen nu har utgör de enligt motion Bo251 (kd) ett steg i en riktning mot ett system som kan beskrivas som familjefientligt. Inte minst de individuella inkomstgränserna markerar detta. En översyn behöver därför snarast göras av dagens regler och effekterna av dem. Regeringen bör därför tillsätta en utredning med uppgift att finna ett fördelningspolitiskt bättre och rättvisare regelverk för bostadsbidragen – yrkande 1.

Bostadsbidragen skall enligt motion Bo256 (v) vara ett bostadspolitiskt instrument med uppgift att ge ekonomiskt svaga hushåll möjlighet att efterfråga goda och tillräckligt rymliga bostäder. Mot bakgrund av de förändringar som gjorts i reglerna för bostadsbidragen bör en utvärdering av bidragen komma till stånd. Den förordade utvärderingen bör bl.a. omfatta införande av en godtrosparagraf, möjlighet till inkomstöverföringar mellan inkomstår vid tillfälliga inkomster, hänsynstagande till barns låsta tillgångar, försäkringskassornas tillgång till kontrolluppgifter, åldersgränsen för bidrag till hushåll utan barn samt ytnormens utformning.

Utan att något formellt förslag läggs fram anförs i motion Bo297 (m) att bostadsbidragen bör samordnas inom socialpolitiken i syfte att skapa en bättre helhetssyn på stödssystemen. Härigenom skapas också förutsättningar för att växla bidrag mot sänkt skatt.

Med anledning av vad som i motionerna föreslagits om bostadsbidragens utformning på längre sikt vill utskottet anföra följande.

Reformeringen av bostadsbidragen har lett till betydande förändringar för många bidragstagare. Det är mot den bakgrunden som bostadsutskottet och riksdagen varit drivande när det inledningsvis gällt att få till stånd en snabb och därefter en fortlöpande utvärdering av de nya bidragen. Som en direkt följd av utskottets tidigare insatser har också vissa ändringar vidtagits i bostadsbidragen. Det gäller bl.a. att en lägsta nivå för reduktion av boendekostnaden på grund av bostadsytan införts och att möjligheterna till eftergift av återbetalningskrav vidgats.

En tydlig slutsats som kan dras av den hittillsvarande uppföljningen av bostadsbidragen är att de fyller de uppsatta målen i så måtto att bidragen i första hand träffar ekonomiskt svaga hushåll. Av redovisningen i budgetpropositionen framgår bl.a. att ensamföräldrarna utgjorde ca 68 % av bidragshushållen samtidigt som de uppbär omkring 73 % av det totala bidragsbeloppet. Förklaringen till detta är att ensamstående i regel har lägre hushållsinkomster än samboende. Med avseende på att det finns avsevärt fler ensamstående mammor än pappor utgörs alltså den stora gruppen bostadsbidragstagare av ensamstående mammor med barn.

Som utskottet tidigare framhållit innebär det faktum att bostadsbidragen till så stor del träffar hushåll med svag ekonomi inte att bidragen med nödvändighet i alla delar svarar mot de mål som satts upp. Nu liksom tidigare anser utskottet därför att bostadsbidragen även fortsättningsvis bör följas upp och utvärderas. En utgångspunkt för detta arbete bör vara att bostadsbidragen även fortsättningsvis skall svara mot det bostadspolitiska målet att ge ekonomiskt svaga hushåll möjlighet att hålla sig med goda och tillräckligt rymliga bostäder.

Den uppföljning av bostadsbidragen som utskottet nu uttalat sig för bör dock inte syfta till den mer eller mindre totala omläggning av bidragen som förordas i motionerna Bo251 (kd) och Bo290 (fp). Dessa motioner avstyrks sålunda. Vad utskottet avser är snarare en justering av vissa ofullkomligheter i dagens system och en anpassning av det till den utveckling som skett sedan systemet infördes.

Bostadsutskottet har vid flera tidigare tillfällen uppmärksammat frågor som enligt utskottets mening bort utvärderas. Senast våren 2001 redovisade utskottet (bet. 2000/01:BoU12) en samlad syn på vad som får anses vara vissa ofullkomligheter i bostadsbidragssystemet. Även om utskottets utgångspunkt var att bostadsbidragssystemet i väsentliga delar torde svara mot de uppsatta målen, lyfte utskottet på nytt fram flera frågor som borde ses över. Det skedde dels med hänvisning till tidigare ställningstaganden, dels med utgångspunkt i de nya uppgifter som kommit fram.

De frågor som utskottet vid detta tillfälle särskilt pekade på avsåg dels bostadsbidragens roll och effekter för särskilda grupper som socialbidragstagare och arbetslösa där inkomsterna kan variera kraftigt under året, dels en långsiktigt hållbar lösning på problemen beträffande bostadsbidragen för vissa studerande. Även vissa frågor av mer teknisk natur kunde enligt utskottet behöva ingå i översynen. Det gällde bl.a. försäkringskassornas tillgång till kontrolluppgifter, hur barns försäkringsersättningar m.m. skall beaktas, kravet på anmälningsplikt sedan bidraget upphört och socialbidragstagares skyldighet att anmäla ökad inkomst. På förslag av utskottet gjorde också riksdagen ett tillkännagivande med denna innebörd.

När det gäller frågan om hur barns försäkringsersättningar m.m. skall beaktas i bidragsgivningen har en proposition, som redovisats ovan, aviserats till i januari 2003. Detta till trots kan det enligt utskottets mening finnas anledning att erinra om att flera av de övriga överväganden som nu måste till är sådana att en lösning av dem brådskar. Det gäller inte minst de problem som är förknippade med bostadsbidragen till vissa studenter. Här har utskottet ånyo på eget initiativ föreslagit att de temporära regler som nu gäller skall tillämpas också under 2003.

Den översyn av bostadsbidragen som utskottet och riksdagen beställt av regeringen omfattar ett flertal av de frågor som tas upp i motion Bo256 (v). Ett nytt tillkännagivande avseende bostadsbidragens utformning bör därför kunna anstå.

Barns tillgångar i den bidragsgrundande inkomsten

I motion Bo251 (kd) förordas att ett fördelningspolitiskt bättre och rättvisare regelverk för bostadsbidragen skall utarbetas. En sådan översyn fordrar dock en viss tid. I avvaktan på resultatet av utvärderingen bör därför beräkningen av den bidragsgrundande inkomsten ändras så att fiktiva inkomster i form av barnpension, barns låsta medel m.m. inte ingår – yrkande 5. Förslag med denna innebörd förs även fram i motion Bo208 (kd).

Det är enligt motion Bo246 (s) inte rimligt att minderåriga barns kapital som inte får disponeras räknas in i den bostadsbidragsgrundande inkomsten. Reglerna bör därför ändras så att minderåriga barns tillgångar inte ingår i underlaget för beräkning av bostadsbidrag.

Även i motion Bo278 (s) föreslås att barns spärrade förmögenhet inte skall påverka bostadsbidraget.

Som framgår ovan har bostadsutskottet och riksdagen uttalat sig för att en översyn bör göras med avseende på hur barns försäkringsersättningar m.m. skall beaktas vid beräkningen av bostadsbidrag. Mot denna bakgrund redovisar regeringen i budgetpropositionen att en promemoria om vissa frågor avseende barns förmögenhet har upprättats inom Regeringskansliet våren 2002. I promemorian behandlas frågan om det kan anses vara rimligt att skadestånd eller försäkringsersättning som ett barn fått skall läggas till grund för beräkningen av rätten till bostadsbidrag. Promemorian har remissbehandlats och beredning av den pågår i Regeringskansliet. I budgetpropositionen aviserar regeringen också sin avsikt att återkomma till riksdagen under hösten i denna fråga. Av den propositionsförteckning som regeringen upprättat framgår att en proposition med titeln Barns förmögenhet och rätten till bostadsbidrag är planerad att avlämnas under januari månad 2003. Ett tillkännagivande i enlighet med förslagen i motionerna kan mot bakgrund härav inte anses erforderligt. Motionerna Bo208 (kd), Bo251 (kd) yrkande 5, Bo246 (s) och Bo278 (s) avstyrks.

Stipendier i den bidragsgrundande inkomsten

Som en del i ett program för att förbättra kulturskaparnas villkor föreslås i motion Kr264 (m) yrkande 12 att stipendier skall räknas som bidragsgrundande inkomst.

Vid beräkningen av den bidragsgrundande inkomsten är grundregeln att den utgörs av summan av de skattepliktiga inkomsterna av tjänst, näringsverksamhet och kapital. Dessa inkomster, som bestäms enligt skattelagstiftningens regler, justeras sedan med vissa tillägg och avdrag som anges i lagen (1993:737) om bostadsbidrag. Enligt bestämmelserna i 4 § skall sålunda skattefria stipendier över 3 000 kr per månad ingå i den bidragsgrundande inkomsten. Till betydande del är motionen således tillgodosedd redan genom de regler som i dag gäller. Utskottet är med hänvisning härtill inte berett att ställa sig bakom förslaget i motionen, varför den avstyrks.

Reglerna för återkrav

I motion Bo281 (s) begärs en översyn av reglerna för återkrav av bostadsbidrag vid ojämn inkomst över bidragsåret. Enligt motionen är det otillfredsställande att personer med ojäma inkomstförhållanden, främst studenter, kan få återkrav på utbetalat bostadsbidrag trots att bidraget var rätt beräknat sett till inkomstförhållandena under den tid bidrag utgick. Reglerna för återkrav bör därför ändras.

Systemet med preliminärt och slutligt bostadsbidrag innebär bl.a. att den som fått för mycket utbetalat bidrag blir återbetalningsskyldig för det belopp som betalats ut för mycket. För grupper som socialbidragstagare och arbetslösa liksom vissa studenter där inkomsterna kan variera kraftigt under året så kan dagens system otvivelaktigt innebära problem. Denna frågeställning omfattas också av det tillkännagivande till regeringen som riksdagen på förslag av bostadsutskottet gjorde våren 2001 (bet. 2000/01:BoU12 s. 8).

Eftergift av det återkrävda beloppet kan medges under vissa förutsättningar. Redan efter det första bidragsåret uppmärksammades att möjligheterna till eftergift enligt de ursprungliga reglerna var alltför begränsade. Möjligheterna till eftergift har därför vidgats vid två tillfällen (senast i bet. 2001/02:BoU1 s. 58). Utgångspunkten för om eftergift skall medges eller inte är dock fortfarande att det i första hand skall bedömas med avseende på hushållets förmåga att betala tillbaka det återkrävda beloppet. Enligt utskottets mening bör det enskilda hushållets ekonomiska situation även fortsättningsvis utgöra grund för om eftergift skall medges eller inte. Med hänvisning härtill och till det uppdrag riksdagen givit regeringen när det gäller bostadsbidragen till hushåll med ojäma inkomstförhållanden är utskottet inte nu berett ställa sig bakom förslaget i Bo281 (s).

Bostadsbidrag till hushåll utan barn

Förutom till hushåll med barn kan bostadsbidrag utgå även till hushåll utan barn. En förutsättning är att bidragstagaren fyllt 18 men inte 29 år.

Enligt motion Bo263 (s) innebär dagens regler att de studenter som börjar studera först några år efter gymnasiet kan komma att diskrimineras i förhållande till andra studenter. De kan under studietiden mista rätten till bostadsbidrag därför att de uppnår 29 års ålder. Förutsättningarna för att medge bostadsbidrag också till studerande över 29 år bör därför undersökas.

Även om det i och för sig kan finnas goda skäl för att ge bostadsbidrag också till de studenter som är 29 år eller äldre är utskottet inte nu berett förorda en sådan regeländring. Motionen avstyrks sålunda. I den mån överväganden om ändrad åldersgräns kommer till stånd bör de enligt utskottets mening inte heller begränsas till att endast omfatta dem som studerar.

Bostadsbidrag vid delad vårdnad

Till de föräldrar som inte bor tillsammans men har gemensam vårdnad utgår den bostadsanknutna delen av bostadsbidraget till båda föräldrarna. Den icke

bostadsanknutna delen tillfaller dock endast den förälder hos vilken barnet är folkbokfört.

För att ekonomiskt jämställa båda föräldrarna vid delad vårdnad föreslås i motion Bo304 (s) att också det icke bostadsanknutna bidraget skall utgå till båda föräldrarna.

En skilsmässa innebär ofta stora ekonomiska påfrestningar för båda föräldrarna. Inte minst bostadskostnaden kan i den situationen utgöra en tung post i hushållsbudgeten. Det är också mot den bakgrunden som båda föräldrarna har rätt till bostadsbidrag vid gemensam vårdnad av barn. Som redovisas i motionen utgår dock det s.k. särskilda bidraget endast till den ena föräldern, dvs. till den förälder hos vilken barnet är folkbokfört. Även om det finns skäl som talar för denna ordning, finns det också skäl som talar emot. I t.ex. de fall den gemensamma vårdnaden är delad så att barnet under året bor lika lång tid hos båda sina föräldrar kan det hävdas att också förutsättningarna för att få bostadsbidrag bör vara lika för dem båda. Samtidigt är det naturligtvis så att gemensam vårdnad långt ifrån alltid innebär att barnet vistas lika lång tid hos båda föräldrarna. I de fall den ena föräldern endast umgås med sitt barn mera sporadiskt gör sig skälen för likabehandling i fråga om bostadsbidragen inte lika starkt gällande.

Sammantaget kan det enligt utskottets mening finnas anledning att överväga utformningen av reglerna för bostadsbidragen vid gemensam vårdnad av barn. Det får mot den bakgrunden förutsättas att regeringen i lämpligt sammanhang låter se över frågan. Något formellt tillkännagivande i enlighet med förslaget i motion Bo304 (s) kan därmed inte anses erforderligt.

Information om bostadsbidragen

Enligt motion Bo310 (s) måste informationen till bidragshushållen om reglerna för bostadsbidragen förbättras. Det innebär att informationsmaterialet bör vara så utformat att det är enkelt att förstå av alla som söker bidrag, särskilt vad gäller anmälningsskyldigheten vid ändrad inkomst.

Det är naturligtvis viktigt att bidragshushållen ges en bra och lättillgänglig information om de regler som gäller för bostadsbidragen. Inte minst gäller det när reglerna har genomgått stora förändringar. På samma sätt är det nödvändigt att sådana delar av regelverket som visar sig vålla svårigheter uppmärksammas särskilt i informationsgivningen. Utskottet har också mot denna bakgrund tidigare påtalat vikten av förbättrad information om bl.a. systemet med preliminärt och slutligt bostadsbidrag.

I budgetpropositionen redovisar regeringen att Riksförsäkringsverket under året kontinuerligt arbetat med att vidareutveckla informationen till hushållen. Syftet med insatserna är att dels öka kunskaperna om reglerna, dels påminna om vikten av att t.ex. anmäla inkomstförändringar. Det får enligt utskottets mening förutsättas att bidragstagarna mot denna bakgrund får den förbättrade information som efterlyses i motion Bo310 (s) utan att riksdagen gör ett särskilt tillkännagivande om detta. Motionen avstyrks.

Verksamheten vid Lantmäteriverket

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslagen om

- avgiftssystemet vid fastighetsregistrering,
- anslagstilldelningen efter 2003, *jämför reservation 45 (m)*,
- den digitala Sverigekartan,
- taktila kartor, *jämför reservation 46 (m)*.

Avgiftssystemet vid fastighetsregistrering

Det avgiftssystem som nu tillämpas innebär enligt motion Bo230 (s) att kostnaderna för fastighetsregistrering kan bli höga för den enskilde. Inte minst är detta ett problem i Dalarna där fastighetssplittringen är stor. I den översyn av lantmäteriverksamheten som nu inletts ingår bl.a. att lämna förslag till ändamålsenliga finansierings- och avgiftssystem. Enligt motionen bör detta uppdrag förtydligas genom tilläggsdirektiv som innebär att avgiftssystemet inte får utgöra ett hinder för att ajourhålla ett aktuellt fastighetsregister.

Riksdagens revisorer har granskat Lantmäteriet och konsekvenserna av den genomgripande omorganisation och omstrukturering av myndigheten som har genomförts under senare delen av 1990-talet. Resultatet av granskningen förelades riksdagen hösten 2001 i förslaget 2001/02:RR10 Det nya Lantmäteriet. Vid sin behandling av förslaget föreslog bostadsutskottet bl.a. att en översyn skulle komma till stånd vad gäller åtskillnaden mellan myndighetsutövningen och uppdragsverksamheten, utfallet av den nya arbetsprocessen inom fastighetsbildningen samt omfattningen och inriktningen av tillsynsverksamheten. På utskottets förslag gav riksdagen detta regeringen till känna (bet. 2001/02:BoU7).

Regeringen har därefter tillsatt en särskild utredare (dir. 2002:86) för att bl.a. se över Lantmäteriet med avseende på syftet med och omfattningen av verksamheten, organisationen samt finansierings- och avgiftssystemen, dvs. flertalet av de frågor som utskottet och riksdagen fört fram. Utredningens resultat skall redovisas senast den 1 september 2003.

Som framgår ovan ingår i den förestående översynen av Lantmäteriet också frågor om finansierings- och avgiftssystemen. I första hand är översynen avsedd att se till dessa systems ändamålsenlighet i stort. Det innebär naturligtvis att enskildheter i systemen måste tas upp i den utsträckning de visat sig fungera mindre väl eller därför att de behöver ses över av andra skäl. Utskottet har för sin del inte underlag för att bedöma vilka enskilda frågor det här kan vara fråga om. I den mån de i motionen aktualiserade frågorna utgör ett problem får det dock förutsättas att de kommer att omfattas av översynen utan något särskilt tillkännagivande om detta. Motionen avstyrks därför.

Anslagstilldelningen efter 2003

Genom att marknadsanpassa delar av verksamheten vid Lantmäteriverket skapas det enligt motion Bo297 (m) yrkande 8 ett utrymme för att minska anslaget till verket för år 2004. På sikt bör statens anslag reformeras till att motsvara ett anslag som står för vilka beställningar staten lägger fram. Enligt motionen bör därför ett s.k. beställningsanslag utvecklas.

När det gäller den i motion Bo297 (m) aktualiserade frågan om anslagstilldelningen liksom anslagskonstruktionen för åren efter 2003 gör utskottet följande bedömning. Det finns naturligtvis anledning att från tid till annan överväga anslagstilldelningen till de statliga myndigheterna liksom hur anslagen skall konstrueras. Ett sådant ställningstagande bör dock baseras på ett underlag som möjliggör en rimlig bedömning av framtida ekonomiska och andra förutsättningar för verksamheten. Något sådant underlag har inte presenterats för utskottet. Motionen avstyrks.

Den digitala Sverigekartan

De goda förutsättningar Sverige har att bygga upp digitala databaser för geografisk information har enligt motion Bo210 (kd, m, c, fp) inte tagits till vara. Ett av skälen till detta är att inte tillräckliga resurser ställts till förfogande för utvecklingen av den digitala Sverigekartan. Arbetet med att uppgradera den digitala Sverigekartan med information om planer och bestämmelser bör därför påskyndas.

Utskottet har vid flera tidigare tillfällen haft att behandla motionsförslag om en snabbare introduktion av den digitala Sverigekartan (senast i bet. 2001/02:1 s. 24). Med anslutning till sina tidigare ställningstaganden vill utskottet understryka vikten av att kartor och annan landskapsinformation liksom fastighetsinformation finns att tillgå i digital form. Produktionen och användningen av landskapsinformation i digital form har också ökat under en rad av år. Verksamheten med landskaps- och fastighetsdata visar på en fortsatt snabb utveckling för användningen av integrerad kart- och registerinformation i geografiska informationssystem. Det är en enligt utskottets mening mycket positiv utveckling. I detta avseende delar utskottet sålunda den uppfattning som kommer till uttryck i motionen.

Enligt utskottets mening föreligger det knappast några skilda meningar i sak om vikten av att tillgången till och användningen av digital landskaps- och fastighetsinformation ökar. Den fråga som måste ställas är därför om utvecklingen går tillräckligt snabbt. I motionen talas om en snabbare uppbyggnad utan att uppbyggnadstakten ställs i relation till någon tidplan eller på något annat sätt relateras till en bestämd tidpunkt. När det gäller den digitala Sverigekartan kommer lanseringen av den att följa den upprättade produktionsplanen. Det innebär att den kommer att föreligga i en första version redan under år 2003, dvs. inom en relativt snar framtid. Utskottet är mot denna bakgrund inte berett att ställa sig bakom förslaget i motion Bo210 (kd, m, c, fp).

Taktila kartor

Det är enligt motion Bo234 (m) viktigt för funktionshindrades eller synskadades delaktighet i samhället att de kan ta del av den geografiska information som Lantmäteriverket producerar. En produktion av taktila kartor, dvs. kartor avsedda för synskadade och blinda, måste påbörjas. Ansvarsfrågan när det gäller produktionen av taktila kartor bör därför klarläggas.

Utskottet delar helt uppfattningen att funktionshindrade skall ges samma möjligheter som andra att delta i samhällslivet. Det innebär att alla individer oavsett funktionshinder i görligaste mån skall ges möjlighet till ett aktivt liv såväl i den egna bostaden som i samhället i övrigt. Tillgång till taktila kartor utgör ett exempel på hur delaktigheten kan ökas. Lantmäteriverket har också med stöd från bl.a. EU bedrivit ett projekt för att utveckla metoder för framställning av taktila kartor. En rapport från projektet om utveckling av produktionsystem för framställning av taktila kartor och höjdm modeller samt ett taktilt GIS-system (GIS = geografiska informationssystem) har också lagts fram hösten 2000. Något beslut om produktion av taktila kartor har dock ännu inte fattats. Enligt utskottets mening bör det i första hand övervägas i vilken utsträckning en produktion kan komma till stånd inom ramen för nuvarande resurser och/eller med stöd av externa finansiärer. Det utvecklingsarbete som nu genomförts torde också utgöra en god grund för dessa överväganden. Utskottet är mot denna bakgrund inte nu berett att ställa sig bakom förslaget i motion Bo234 (m).

Övriga frågor

Bostadsutskottet tar i detta avsnitt upp motionsförslaget inom den del av utskottets beredningsområde som inte huvudsakligen avser bostadspolitik.

Verksamheten vid länsstyrelserna

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslagen om

- fördelningen av länsstyrelseanslaget på län, *jämför reservation 47 (c)*,
- nyckeltal för verksamheten vid länsstyrelserna, *jämför reservation 48 (m)*.

Fördelningen av länsstyrelseanslaget på län

Ett nytt system för fördelningen av länsstyrelseanslaget på länen måste enligt motion Bo205 (c) utarbetas. Bakgrunden till förslaget är de konsekvenser som dagens fördelning anges få för Uppsala län. Enligt motionen får länsstyrelsen där inte den medelstildelning som behövs för att den på bästa sätt skall kunna fullgöra sina samhällsåtaganden.

Regeringen redovisar årligen i budgetpropositionen hur den avser att fördela länsstyrelseanslaget på de enskilda länsstyrelserna. Redovisningen görs i första hand för kännedom och som ett underlag för riksdagens beslut om länsstyrelseanslagets totala omfattning. Frågan om fördelningen på län underställs således inte riksdagen för beslut. Så har inte heller varit fallet under tidigare år. Däremot har frågan om vilka principer som skall ligga till grund för fördelningen behandlats av utskottet vid flera tidigare tillfällen. Våren 1995 uttalade sålunda bostadsutskottet och riksdagen (bet. 1994/95:BoU12) att det vid fördelningen av länsstyrelseanslaget mellan olika länsstyrelser kunde finnas anledning att ta hänsyn till länets befolkningsstorlek. I budgetpropositionen avseende år 1998 redovisade också regeringen att det detta budgetår skulle ske en omfördelning av anslaget mellan länsstyrelserna, varvid bl.a. befolkningsstorleken skulle få genomslag. Till grund för denna omfördelning låg delvis en utredning av Statskontoret där effekterna av olika fördelningsmodeller ingående analyserats.

En omfördelning i den riktning som utskottet tidigare uttalat sig för, och som även motionärerna förordar, har alltså delvis redan kommit till stånd. Trots detta kan det naturligtvis hävdas att omfördelningen av anslaget mellan länsstyrelserna inte är tillräckligt långtgående eller att fördelningen inte blir rättvisande ur andra aspekter. Regeringen har bl.a. mot den bakgrunden den 29 augusti i år utfärdat utredningsdirektiv (dir. 2002:114) för en översyn av styrningen av länsstyrelsernas verksamhet. I utredarens uppgifter skall bl.a. ingå att pröva fördelningen av ramanslaget mellan länsstyrelserna med Statskontorets förslag till fördelningsmodell som utgångspunkt. Vidare skall modellens tillämplighet med avseende på länsstyrelsernas nuvarande verksamhet bedömas. Utredaren skall dessutom, om behov föreligger, lämna förslag till alternativa eller kompletterande beräkningsgrunder. Utredningsuppdraget skall redovisas senast den 1 november 2003.

Som framgår av redovisningen ovan har en översyn med den inriktning som förordas i motion Bo205 (c) nu inletts. I den mån förslaget i motionen därmed inte är tillgodosett avstyrks det av utskottet.

Nyckeltal för verksamheten vid länsstyrelserna

I motion Bo297 (m) yrkande 16 förordas att det skall utvecklas nyckeltal för verksamheten vid länsstyrelserna. Nyckeltalen bör utformas så att det blir möjligt att göra jämförelser mellan länsstyrelsernas olika enheter och mellan de olika länsstyrelserna med avseende på effektivitet och resursanvändning.

Grundläggande för mål och resultatstyrningen av den statliga verksamheten är en väl utvecklad resultatredovisning. Det innebär att utvecklingen av resultatredovisningar och andra underlag för uppföljning och utvärdering har stor betydelse. Redovisningen av verksamheten med hjälp av s.k. nyckeltal kan ses som ett viktigt instrument i detta arbete. Det kan exempelvis gälla att redovisa arbetsbelastningen inom olika verksamhetsområden eller resursförbrukningen för en viss typ av ärende. Användningen av nyckeltal måste gi-

vetvis även kompletteras med andra former av redovisningar av pågående verksamhet och uppnådda resultat.

De nu allmänt redovisade kraven gäller naturligtvis också landets länsstyrelser. En god resultatredovisning är bl.a. en förutsättning för en rättvisande resurstilldelning till länsstyrelserna. Det finns mot den bakgrunden anledning att ytterligare utveckla olika analysinstrument. Redan nu genomförs också ett arbete med denna inriktning. I årets budgetproposition redovisar regeringen sålunda att en analys av länsstyrelsernas årsredovisningar visar att det finns skillnader hur verksamheten bedrivs mellan länsstyrelserna och/eller de olika sakområdena. Mot den bakgrunden pågår inom Regeringskansliet ett utvecklingsarbete för att förbättra uppföljningen och möjligheterna till jämförelser, med syfte att nå en jämnare måluppfyllelse och en högre grad av enhetlighet.

Som framgår av redovisningen ovan pågår det ett arbete med att utveckla redovisningskrav som ökar möjligheten till jämförbarhet av verksamheterna vid olika länsstyrelser. Utskottet ser positivt på detta arbete, som även ligger väl i linje med vad som förordas i motion Bo297 (m) yrkande 16. Ett tillkännagivande i frågan kan därför undvaras, varför motionen avstyrks.

Samordningsansvaret för stranderosionsfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör, mot bakgrund av ett redan påbörjat arbete, avslå motionsförslaget om samordningsansvaret för stranderosionsfrågor.

Bostadsutskottet har vid flera tillfällen behandlat motionsförslag om att en myndighet skall utses som samordningsansvarig för stranderosionsfrågor. Även under årets allmänna motionstid har förslag med denna innebörd väckts. Enligt motion Bo207 (m) yrkande 1 bör riksdagen begära förslag från regeringen som innebär att Statens geotekniska institut (SGI) blir samordningsmyndighet för stranderosionsfrågor. I motionens yrkande 2 framhålls vikten av att samordningsmyndigheten tar till vara den kunskap och kompetens som finns hos Erosionsskadecentrum. Yrkande 3 innebär att riksdagen bör förorda att samordningsmyndigheten lokaliseras i närheten av de kommuner där erosionsproblemen är störst.

När bostadsutskottet behandlade motsvarande motionsförslag föregående år (2001/02:BoU1 s. 22) anförde utskottet bl.a. följande:

Frågan om myndighetsansvar m.m. avseende stranderosionsfrågor har utretts av Naturvårdsverket på regeringens uppdrag. I utredningen förordas att SGI ges ett uppdrag på detta område. Naturvårdsverkets förslag bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Bostadsutskottet delar motionärernas bedömning att stranderosion utgör ett stort problem i vissa delar av landet, bl.a. i Skåne och Halland. Som motionärerna anför kan samhällets insatser på området behöva samordnas och ansvarsfördelningen på myndighetsnivå läggas fast.

Utskottet ansåg emellertid att regeringens ställningstagande till den omnämnda utredningen borde avvaktas innan definitiv ställning togs till den

närmare regleringen av myndighetsansvaret för frågor om stranderosion. Regeringens hittillsvarande ställningstagande i den aktuella frågan har nyligen redovisats av miljöminister Lena Sommestad i ett frågesvar i riksdagen den 16 oktober. Miljöministern anförde bl.a.:

SGI ska som statens sakkunnigorgan i ras- och skredfrågor medverka till att minska riskerna för ras och skred i samhället. Regeringen har, genom en ändring av regleringsbrevet för budgetåret 2002, uppdragit åt SGI att påbörja en uppbyggnad av en verksamhet avseende samordningsansvar för stranderosion genom att definiera omfattningen av uppgiften och ta fram en handlingsplan. Inom SGI pågår nu arbetet med en förstudie för uppbyggnad av verksamheten för att definiera omfattningen av samordningsansvaret, klargöra SGI:s roll och inriktning samt klargöra kompetensbehovet m.m. Frågan om det fortsatta arbetet med samordningsansvaret bereds nu inom Regeringskansliet.

Bostadsutskottet kan således konstatera att ett arbete med att bygga upp en verksamhet avseende samordningsansvaret för stranderosion nu har inletts. Därmed får vad motionärerna förordat till stor del anses vara tillgodosett. Av detta skäl avstyrks den aktuella motionen.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 2003 (punkt 1) (c)

av Rigmor Stenmark (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse:

- a) Riksdagen antar utskottets förslag till lag om särskild bestämmelse om bostadsbidrag (*bilaga 4*).
- b) Riksdagen bemyndigar regeringen att för ramanslaget 31:7 Investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 525 000 000 kr efter 2003.
- c) Riksdagen bemyndigar inte regeringen att för anslaget 31:12 Investeringsbidrag för nybyggnad av hyresbostäder besluta om bidrag som medför utgifter under perioden 2004–2006.
- d) Riksdagen anvisar för budgetåret 2003 anslag under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande enligt vad som i *bilaga 3* angivits som förslaget i reservation 1.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2002/03:1, utgiftsområde 18, punkt 7 och motionerna 2002/03:Bo267 yrkandena 21 och 23 samt 2002/03:Bo291 yrkande 5, bifaller delvis proposition 2002/03:1, utgiftsområde 18, punkt 9 samt motionerna 2002/03:Bo291 yrkande 23 och 2002/03:Bo295 samt avslår proposition 2002/03:1, utgiftsområde 18, punkt 8 samt de i *bilaga 2* i övrigt upptagna motionerna.

Ställningstagande

Inledning

I Centerpartiets kommittémotion Bo295 avseende anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 2003 läggs ett förslag fram om medelstilldelning som innebär både besparingar och ökade satsningar. Besparingarna avser framför allt neddragningar på administration och stödformer som i dag har en olämplig inriktning. Vidare medför Centerpartiets förslag inom andra utgiftsområden att belastningen på stödformer under utgiftsområde 18 minskar. Det gäller bl.a. åtgärder för att förbättra barnfamiljernas ekonomi, vilka innebär en minskad belastning på bostadsbidragen.

Jag föreslår att riksdagen ställer sig bakom de avvikelser från utskottets förslag samt regeringsförslaget om anslagsfördelningen som redovisas nedan. Förslaget innebär i huvudsak ett bifall till motion Bo295 (c) samt Centerpartiets partimotion Bo267 yrkandena 21 och 23. Genom en besparing på räntebidragssanslaget har emellertid medel kunnat avsättas för omstrukturering av kommunala bostadsbolag enligt den ordning som Centerpartiet förordat. Förslaget om anslagsfördelning ligger därigenom sammantaget på den nivå som Centerpartiet tidigare förordat i sitt ramförslag avseende utgiftsområde 18.

21:1 Bostadsbidrag

Behovet av bostadsbidrag är naturligtvis helt beroende av vilka inkomster som hushållen disponerar. Det är mot den bakgrunden Centerpartiet har föreslagit att garantibeloppet i föräldraförsäkringen, sjukförsäkringen och arbetsmarknadens aktivitetsstöd skall höjas. Förslag har också lagts fram om sänkt skatt för låg- och medelinkomsttagare. I dag uppbär många av de familjer som berörs av dessa åtgärder bostadsbidrag. Den inkomstförbättring som höjda garantibelopp och sänkt skatt ger innebär att behovet av bostadsbidrag minskar. Denna minskning kan beräknas uppgå till 800 miljoner kronor. Därutöver bör en engångsvis indragning om 500 miljoner kronor göras av det anslagssparande som finns på bostadsbidragssanslaget. Anslaget kan därför minskas med sammanlagt 1 300 miljoner kronor för budgetåret 2003.

31:1 Boverket

Regeringen har följt upp Byggekostnadsdelegationens arbete genom att, för en tidsbegränsad period, inrätta Byggekostnadsforum vid Boverket. Problemet med höga byggkostnader är emellertid alltför omfattande för att kunna hanteras på detta sätt. Eftersom de höga byggkostnaderna till stor del beror på dålig konkurrens inom byggbranschen bör i stället Konkurrensverket ges i uppdrag att följa upp Byggekostnadsdelegationens arbete. Anslaget för Boverket kan därför minskas med 5 miljoner kronor.

31:4 Räntebidrag

Den ursprungliga avsikten med 1993 års räntebidragssystem var att det på sikt skulle leda fram till en avveckling av de generella statliga bostadssubventionerna. Jag anser att det nu är dags att ta ett beslut om att inleda avvecklingen. Inga nya beslut om räntebidrag bör fattas efter den 1 januari 2003. Jag bedömer att en sådan omläggning innebär att anslaget för räntebidrag under 2003 kan minskas med 30 miljoner kronor. På sikt kommer besparingarna att bli avsevärt större. Det bör emellertid understrykas att avvecklingen av räntebidragen bör ske samtidigt som fastighetsskatten för hyreshus avvecklas och åtgärder för en reducerad byggmoms vidtas.

31:5 Bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador

I många bostadsområden syns i dag tecken på sämre hälsa. Skadliga ämnen som fortfarande återfinns i byggmaterial, dålig luft, bristfälliga ventilationsmöjligheter m.m. bidrar till ökningen av allergier och överkänslighet. Ett betydande hälsoproblem beror på fukt och mögel i bostäder. För att fler småhusägare skall kunna erhålla stöd för att åtgärda fukt- och mögelskador i sina bostäder bör anslaget 31:5 Bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador höjas med 10 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag.

31:9 Lantmäteriverket

Bland Lantmäteriverkets uppgifter ingår bl.a. att ta fram visst underlag för fastighetstaxeringen. Vi har från Centerpartiets sida lagt fram ett förslag till reformerad fastighetstaxering. Förslaget innebär att taxeringsförfarandet för småhus avsevärt förenklas. En följd av detta blir att Lantmäteriverkets uppgifter på området minskar i omfattning och att anslaget till verket därför kan minskas med 20 miljoner kronor.

31:11 Bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet

Regeringen föreslår i budgetpropositionen att detta anslag skall minskas markant i förhållande till innevarande år. Neddragningen motiveras med att efterfrågan på bidrag till ekologiskt motiverade bostadsinvesteringar inte har varit särskilt stor. Dessutom avser regeringen att helt upphäva förordningen för bidragsgivningen och enbart ge stöd till vissa s.k. pilotprojekt. Riksdagen bör avvisa denna omläggning av ändamålet för anslaget. Bidragsformen kan med de villkor som för närvarande gäller bidra till en bred kretsloppsanpassning i bostadsbyggandet. För att öka ansökningarna om bidrag bör informationen förbättras. Anslaget bör mot den redovisade bakgrunden ökas med 35 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag.

31:12 Investeringsbidrag för nybyggnad av hyresbostäder

Anslaget för detta ändamål bör avvecklas. Regeringen bör därmed inte heller ges det begärda bemyndigandet.

Investeringsbidragen påverkar inte de grundläggande orsakerna till dagens svårigheter att producera hyresbostäder på vissa orter. Det behövs helt andra åtgärder för att åstadkomma en bostadsmarknad i balans. De förslag som Centerpartiet lagt fram i andra motioner om bl.a. sänkta skatter, förenklad planprocess och en flexiblere användning av bruksvärdessystemet utgör exempel på sådana åtgärder.

31:13 Statens bostadsnämnd

Statens bostadsnämnd är inrättad för att administrera det nya stödet under anslagspost 31:14 Omstrukturering av kommunala bostadsbolag. Jag anser, som framgår nedan, att detta stöd skall ges en annan inriktning med en betyd-

ligt mindre statlig styrning och en högre grad av kommunalt självbestämmande. Med en sådan inriktning behöver inte en särskild myndighet inrättas för stödformen. De statliga uppgifterna i sammanhanget kan exempelvis skötas av Boverket. Anslaget för Statens bostadsnämnd kan därför avvecklas.

31:14 Omstrukturering av kommunala bostadsbolag

Villkoren för den nyinrättade stödformen utgår i alltför hög grad från inställningen att staten skall bestämma hur problemen i de kommunala bostadsbolagen skall lösas. Jag anser att det av regeringen begärda anslaget för stödformen – 30 miljoner kronor – bör anslås av riksdagen men att användningen av dessa medel bör utgå från att kommunerna självständigt skall ges möjlighet att lösa de uppkomna problemen. Det innebär bl.a. att staten inte skall kunna gå in och överta ägandet av hela eller delar av de kommunala bolagens bostadsbestånd. Kommunerna bör i stället få en hög grad av frihet att använda medlen på det sätt som bäst anses tillgodose bostadsbolagen och kommunens verksamhet i övrigt.

32:1 Länsstyrelserna m.m.

Regeringens förslag innebär att länsstyrelsernas administration tillåts växa på ett omotiverat sätt. Jag anser att en mer rationellt utformad administration innebär att anslaget för länsstyrelserna kan minskas med 146 miljoner kronor i förhållande till vad regeringen föreslagit.

34:2 Statens institut för ekologisk hållbarhet

Statens institut för ekologisk hållbarhet har uppgifter som är kopplade till arbetet med de lokala investeringsprogrammen. När detta stöd nu avvecklats finns heller inget behov av myndigheten. Anslaget bör därför avvecklas redan fr.o.m. budgetåret 2003. Eventuella avvecklingskostnader bör täckas genom det anslagssparande som finns.

2. Komplettering av det bostadspolitiska målet (punkt 3) (kd)

av Göran Hägglund (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 3 borde ha följande lydelse: Riksdagen godkänner reservationens förslag till komplettering av målet för bostadspolitiken. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:Bo291 yrkande 2.

Ställningstagande

Det låga bostadsbyggandet och de hot som hyresrätten står inför gör att dessa frågor måste ges en framträdande roll i de bostadspolitiska strävandena. För att betona frågornas vikt bör det bostadspolitiska mål som nu läggs fast kompletteras. Till målet bör därför fogas en formulering som på ett tydligt sätt tar

fasta på byggandet och ägandet av bostadsfastigheter. I enlighet med förslaget i den kristdemokratiska motionen Bo291 yrkande 2 bör därför till målet fogas följande:

Bostadspolitiken skall skapa incitament för byggandet och ägandet av bostadsfastigheter.

Den nu förordade kompletteringen av det bostadspolitiska målet leder naturligtvis inte i sig till att dagens missförhållanden rättas till. För detta fordras en helt annan bostadspolitik än den som i dag bedrivs. Till utformningen och inriktningen av denna politik återkommer jag därför i det följande.

3. Bostadspolitikens utformning (punkt 4) (m)

av Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Margareta Pålsson (m) och Peter Danielsson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:Bo238 yrkandena 1–4 samt bifaller delvis motionerna 2002/03:Bo235 yrkande 1 och 2002/03:N305 yrkande 2 samt avslår motionerna 2002/03:Bo236 yrkande 1, 2002/03:Bo267 (c) yrkandena 1–5, 19 och 31, 2002/03:Bo290 yrkande 1, 2002/03:Bo300, 2002/03:N266 yrkande 1 och 2002/03:N397 yrkande 1.

Ställningstagande

Det kan med fog hävdas att bostadspolitiken i Sverige har havererat. Den förda socialdemokratiska bostadspolitiken har resulterat i bostadsbrist på tillväxt- och utbildningsorter, bostadsöverskott i glesbygd och en ohållbar beskattning av byggande och boende. Det är nu hög tid att byta riktning och börja föra en bostadspolitik som är till för människorna. Det är dags att överge dagens havererade system och skapa en ny bostadspolitik där de boende sätts i centrum.

Den självklara utgångspunkten för framtidens bostadspolitik skall vara människornas rätt att själva kunna välja den bostad de önskar. Bostadsmarknaden skall styras av människors efterfrågan och fria val, inte av regleringar och politiska eller administrativa beslut. Den ökade rörlighet detta skapar, såväl geografiskt som mellan olika boendeformer, leder till en öppen och flexibel bostadsmarknad till gagn för alla boende.

Bostadspolitiken skall ge förutsättningar för att bevara och utveckla olika upplåtelseformer som kan tillgodose olika individers önskemål i olika skeden av livet. De boende skall kunna välja mellan äganderätt, bostadsrätt och hyresrätt. Det förutsätter en öppen och fungerande marknad utan inslag av snedvridande subventioner, detaljregeringar och politisk klåfingrighet.

Att äga sin lägenhet är för många människor en trygghet som inte enbart kan mätas i pengar. Ägandet stärker människors oberoende, skapar trygghet

och bidrar till integration. Bostadspolitiken måste därför göra det möjligt för fler att äga sin bostad. Det ger den förutsebarhet och frihet som alla boende har rätt att kräva. En lagstiftning som möjliggör tredimensionell fastighetsbildning och därmed också ägarlägenheter bör därför snarast införas.

Även bostadsrättens ställning måste stärkas. Ombildning av hyresrätt till bostadsrätt bör därför underlättas. De hinder som regeringen med hjälp av stödpartierna infört bör omedelbart undanröjas. Det är behov och efterfrågan som skall avgöra vilken typ av bostad som de boende väljer och inte andra styrmekanismer.

Hyresrätten måste återupprättas. Subventioner och prisregleringar har lett till brist på hyresrätter, långa köer och en omfattande svart marknad. För att det skall kunna vara möjligt att bygga och förvalta hyresrätter även i framtiden måste en friare hyressättning tillåtas, särskilt i nyproduktion. Bruksvärde-systemet måste återställas till sin ursprungliga funktion. Dessutom måste hyressättningssystemet reformeras så att det bl.a. blir möjligt för kund och fastighetsägare att vid inflyttning komma överens om en hyra som är relaterad till efterfrågan på bostäder. Det innebär dock inte att besittningsskyddet skall kunna kringgås genom orimliga hyreshöjningar. En hyreshöjning skall kunna överklagas till, och skälighetsprövas av, allmän domstol.

För att på kort sikt öka tillgången på bostäder för ungdomar och studerande måste möjligheter till skattefri uthyrning öppnas. Efter norsk modell bör det därför bli möjligt att hyra ut en del av sin bostad utan att den inkomst som detta ger behöver tas upp till beskattning. Det är det absolut snabbaste, enklaste och billigaste sättet att få fram bostäder på tillväxt- och universitetsorter.

För att få i gång byggandet krävs förändringar och förenklingar. Plan- och byggprocessen måste reformeras och antalet instanser för överklagande av detaljplan och bygglov minskas. Beskattningen av byggande och boende måste sänkas. Det förutsätter både en sänkning av det allmänna skattetrycket och en sänkning eller borttagande av de skatter som är direkt inriktade mot byggande och boende. Detta innebär att den för många boende så betungande fastighetsskatten måste avvecklas liksom förmögenhetsskatten som kraftigt höjer boendekostnaderna i många bostadsområden. Större möjligheter att utnyttja strandnära områden för bebyggelse måste införas. Vagnätet måste förbättras för att möjliggöra nya bostadsområden.

Vad vi nu med anslutning till förslagen i motion Bo238 (m) yrkandena 1–4 anført om utformningen av bostadspolitiken bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

4. Bostadspolitikens utformning (punkt 4) (fp)

av Lars Tysklind (fp) och Gunnar Andrén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2002/03:Bo290 yrkande 1, 2002/03:N266 yrkande 1 och 2002/03:N397 yrkande 1 samt avslår motionerna 2002/03:Bo235 yrkande 1, 2002/03:Bo236 yrkande 1, 2002/03:Bo238 yrkandena 1–4, 2002/03:Bo267 yrkandena 1–5, 19 och 31, 2002/03:Bo300 och 2002/03:N305 yrkande 2.

Ställningstagande

Den svenska bostadspolitik fungerar inte. Exempelen på detta är många. Det råder stor bostadsbrist i storstäderna och på andra tillväxtorter. Samtidigt finns det i andra delar av landet ett bostadsöverskott som man försöker åtgärda genom att riva bostäder. Även om ordet kris är starkt finns det inget annat sätt att beskriva situationen på. Det är inte heller en kris som beror på enstaka oförklarliga misstag eller yttre händelser, utan den är resultatet av en socialistisk bostadspolitik som grundlagts under decennier.

Bostadspolitik har under en rad av år varit spelplatsen för särintressen och missriktade politiska ambitioner. Det har lett till en bostadsmarknad som sedan lång tid präglas av centralplanering, förmynderi och subventioner. Bostadssektorn har i den svenska marknadsekonomi blivit en planekonomisk frizon som utmärks av köer, krångel, svarta affärer, en bostadsproduktion som inte svarar mot efterfrågan, ineffektivitet, höga kostnader och missnöjda konsumenter.

Det är mot den beskrivna bakgrunden nu hög tid att lägga om bostadspolitik i liberal riktning. Ett reformprogram för en ny bostadspolitik som sätter den enskilda människan i centrum måste därför genomföras. Det innebär en politik som ger den enskilda människan makt över sin egen situation och som låter den enskildes önskemål och förutsättningar vara styrande för boendet. De grundläggande inslagen i detta reformprogram för en liberal bostadspolitik skall vara större utrymme för privat ägande, färre krångliga regleringar, ökad konkurrens, tydligare marknadsmekanismer och lägre beskattning.

Det mest framträdande problemet på dagens bostadsmarknad är att det byggs för lite och att omflyttningen är för låg. För att få till stånd ett ökat bostadsbyggande och därmed också en ökad rörlighet måste det skapas långsiktigt goda och förutsägbara spelregler. De mer eller mindre kortsiktiga bidrag som införts måste därför avvecklas. Vi har också i vårt budgetförslag fört fram förslag om att de senaste bidragen i denna flora, investeringsbidragen för studentbostäder, s.k. ekologiskt byggande respektive till hyresbostäder, skall avvecklas. Det är inte snedvridande subventioner som skapar en bostadsmarknad i balans utan hållbara regelverk och inte minst ett rättvist skattesystem.

Sammanfattningsvis bör enligt vår mening insatser göras för att

- sänka beskattningen på byggande och boende bl.a. genom en successiv avveckling av fastighetsskatten,
- få till stånd ett ökat ny- och ombyggande genom avreglering och förenklingar i regelsystemen,

- förbättra konkurrensen i byggsektorn genom att underlätta för fler företag att etablera sig inom bygg- och byggmaterialsektorn,
- bryta de kommunala bostadsföretagens dominans och skapa nya former för ägande och förvaltning av dessa företag samt erbjuda de boende i kommunala företag att friköpa sina lägenheter,
- motverka segregationen genom att ett varierande utbud av upplåtelseformer kan erbjudas i alla bostadsområden,
- snarast införa ägarlägenheter i enlighet med den beställning som riksdagen gjort hos regeringen,
- öka konsumtionsutrymmet för barnfamiljer och studenter så att färre blir beroende av bostadsbidrag och hamnar i fattigdomsfällan,
- införa en friare hyressättning i nyproduktionen,
- öka de boendes inflytande över såväl bostaden som det egna bostadsområdet,
- reformera skatteutjämnningssystemet så att det inte missgynnar tillväxtorter.

De genomgripande reformer vi nu förordar löser en rad av dagens bostadspolitiska problem. Rörlighet på bostadsmarknaden skulle öka, med ett bättre utnyttjande av det befintliga bostadsbeståndet som följd. Byggande, ägande och förvaltning av bostäder skulle underlättas, vilket självfallet leder till ett större utbud av bostäder av olika storlek och i olika upplåtelseformer. Pålagorna på boendet skulle minska och konsumtionsutrymmet för hushållen skulle öka, vilket i sin tur skulle ge möjlighet för de allra flesta att efterfråga en bostad som svarar mot deras behov.

Vad vi nu med anslutning till Folkpartiets partimotion Bo290 yrkande 1 samt motionerna N266 (fp) yrkande 1 och N397 (fp) yrkande 1 anfört om utformningen av bostadspolitiken bör riksdagen som sin mening tillkännage för regeringen. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

5. Bostadspolitikens utformning (punkt 4, motiveringen) (kd)

av Göran Hägglund (kd).

Ställningstagande

Regeringens bostadspolitik har misslyckats. Bevisen för detta är otaliga. Samtidigt som det råder bostadsbrist i 116 kommuner rivs det bostäder i andra kommuner. Bostadsbyggandet ligger fortfarande på en historiskt sett mycket låg nivå. Trots detta fortsätter regeringen sin politik med högt skattetryck, detaljregleringar och andra snedvridande ingrepp på bostadsmarknaden.

Det är mot den nu skisserade bakgrunden hög tid att lägga grunden för en bostadspolitik med långsiktigt stabila spelregler som ger förutsättningar för ökat byggande och ett billigare boende. Utgångspunkten för denna politik skall vara allas rätt till en ändamålsenlig bostad till rimlig kostnad. Samtidigt måste bostadspolitiken formas utifrån den enskildes ansvar, möjligheter och skyldigheter. Det innebär att den enskildes rätt till ägande måste tillgodoses

parallellt med att samhället garanterar en solidarisk bostadspolitik där även den som inte är köpstark har rätt till ett gott och tryggt boende.

Den politik som formar detta goda boende kan sammanfattas enligt följande:

- Hyressättningen reformeras. Nyproducerade lägenheter undantas från bruksvärdesreglerna under en karenstid under vilken hyran inte kan höjas eller prövas. Bruksvärdesystemets ursprungliga principer återupprättas.
- Kommunernas självbestämmande över bostadspolitiken stärks.
- Möjligheten till tredimensionell fastighetsbildning och ägarlägenheter införs.
- Barnfamiljernas bostadsbidrag förstärks.
- Planprocessen förenklas bl.a. genom att antalet överklagandeinstanser minskas.
- Konkurrensverket får bättre medel att bekämpa oetiskt agerande i byggsektorn. Möjlighet införs att ställa enskilda personer till ansvar vid kartellsarbete.
- Fastighetsskatten avskaffas. Kommunerna får möjlighet att införa en avgift baserad på kommunens självkostnader om maximalt 2 600 kr per år för småhus och maximalt 800 kr per lägenhet och år.
- Skatten sänks på byggande av flerbostadshus motsvarande halva momskostnaden.
- Skatten sänks vid uthyrning av del av bostad.

Genom de insatser som jag nu föreslår skapas förutsättningar för en bostadsproduktion som bättre svarar mot de verkliga behov som finns. Detta bör också komma till uttryck i den kvantitativa målsättningen för bostadsbyggandets omfattning. Den målsättning som regeringen för fram bör därför revideras. I stället för regeringens mål att bygga 30 000 lägenheter per år bör ambitionen vara att det skall byggas 40 000–50 000 nya lägenheter per år.

Den nu förordade inriktningen av bostadspolitiken låter sig i väsentliga delar inte förenas med förslagen i de nu behandlade motionerna, varför de avstyrks.

6. Bostadspolitikens utformning (punkt 4) (v)

av Owe Hellberg (v) och Sten Lundström (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:Bo236 yrkande 1 samt avslår motionerna 2002/03:Bo235 yrkande 1, 2002/03:Bo238 yrkandena 1–4, 2002/03:Bo267 yrkandena 1–5, 19 och 31, 2002/03:Bo290 yrkande 1, 2002/03:Bo300, 2002/03:N266 yrkande 1, 2002/03:N305 yrkande 2 och 2002/03:N397 yrkande 1.

Ställningstagande

Det finns ett stort behov av en samlad syn på bostadspolitiken för att skapa en ekologisk och socialt hållbar utveckling. Bostäder måste därför ses som viktiga ur två aspekter dels som en del i vår infrastruktur, jämställd med järnvägar och vägar, dels som en rättighet för alla till ett eget hem. För att våra bostäder skall kunna fylla dessa två funktioner fordras en rad åtgärder som inte bara är av bostadspolitisk natur utan som också avser flera andra politikområden. Det finns i dag en tendens att betrakta bostadsfrågorna som isolerade från andra samhällsområden. Så är naturligtvis inte fallet. För att bostaden skall bli en social rättighet måste alla samhällssektorer involveras i arbetet för att nå dit.

Den allt större bostadsbristen i våra storstadsområden och i andra expansiva orter hämmar tillväxten. Bristen på bostäder leder till svårigheter för den som får ett arbete på någon av dessa orter och därför vill flytta dit. I de flesta fall är bristorterna också universitets- och högskoleorter, vilket gör det svårt för studerande att kunna genomföra sin utbildning. En oundviklig följd blir också att antalet personer utan egen bostad ökar. Alltfler tvingas till andrandsboende och andra tillfälliga lösningar.

Till en del kan dagens problem enligt vår mening lösas genom bättre kommunikationer, bättre planering och en genomtänkt lokalisering av utbildningsplatser för högre studier. För att dessa åtgärder skall få avsedd effekt fordras att de ingår i en samlad strategi. Det kräver i sin tur en samplanering som omfattar alla berörda politikområden och en nationell plan för hur bostadsbyggandet bör utvecklas på regional och nationell nivå. Ansvar för bostadsförsörjningen på lokal nivå skall dock fortfarande ligga på kommunerna. Det är alltså inte fråga om att på något sätt minska det kommunala ansvaret. Samplaneringen och de nationella målen syftar i stället till att ge kommunerna en vidare ram för sitt agerande.

Målet med den samplanering vi nu förordar är att öka tillgången på goda bostäder. Ett nytillskott av ny- och ombyggda bostäder är dock inte tillräckligt i sig. Det fordras också att det är fråga om bostäder med boendekostnader som de boende kan betala.

Boendekostnaderna påverkas av en rad faktorer med många intressenter inblandade: stat och kommun, fastighetsägare och boendeorganisationer, byggherrar och byggtreprenörer samt byggbranschens olika sektorsorgan. Alla påverkar boendekostnaderna genom sitt agerande och agerar utifrån sina egna förutsättningar. Den uttalade målsättningen, inte minst från ansvarig ministers sida, är att boendekostnaden som andel av disponibel inkomst skall pressas ned. Staten har från sin sida medverkat till att fastighetsbeskattningen och förmögenhetsbeskattningen minskar. Detta leder förhoppningsvis till minskade boendekostnader.

De hittills vidtagna åtgärderna för att minska boendekostnaderna är dock inte tillräckliga. Regeringen bör därför tillsätta en boendekostnadskommision där alla berörda parter ingår. Kommissionen skall ha till uppgift dels att

enas om åtgärder som leder till sänkta boendekostnader, dels att granska de olika intressenternas påverkan på utvecklingen av boendekostnaderna.

Vad vi nu med anslutning till förslagen i Vänsterpartiets partimotion Bo236 yrkande 1 anført om utformningen av bostadspolitiken bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

7. Bostadspolitikens utformning (punkt 4) (c)

av Rigmor Stenmark (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:Bo267 yrkandena 1–5, 19 och 31 samt avslår motionerna 2002/03:Bo235 yrkande 1, 2002/03:Bo236 yrkande 1, 2002/03:Bo238 yrkandena 1–4, 2002/03:Bo290 yrkande 1, 2002/03:Bo300, 2002/03:N266 yrkande 1, 2002/03:N305 yrkande 2 och 2002/03:N397 yrkande 1.

Ställningstagande

Bostadspolitik och samhällsplanering har sin grund direkt i människors vardag. Det är fråga om sådant som möjligheten att hitta en bostad då man skall flytta hemifrån eller arbeta på annan ort, upplevelsen av segregation och utanförskap eller känslan av trygghet eller otrygghet i bostadsområdet. Bostadsfrågorna är helt enkelt så viktiga att medborgarnas trygghet och tillit till samhället äventyras om politikerna inte tar sin del av ansvaret. Det är dagens bostadssituation ett tydligt exempel på. Regeringens bostadspolitik har lett till både bostadsbrist och bostadsöverskott beroende på var man befinner sig i landet. Orsakerna till detta är främst den obalans som råder mellan vilka beslut som fattas på nationell nivå och vilka beslut som fattas på lokal nivå.

Vad som nu fordras är en hållbar bostadspolitik som kan möta människors behov och de skilda förutsättningar som råder i olika delar av landet. Det som skall genomsyra bostadspolitiken är en decentralisering av ansvaret för bostadspolitik och samhällsplanering. De principer som bör vägleda denna politik är följande:

- Människan och miljön skall stå i centrum.
- Boendepolitiken skall vara lokalt utformad.
- Demokrati skall vara utgångspunkten i boende och planering.
- Valfrihet och mångfald skall präglade politiken.
- Neutralitet skall råda mellan olika boendeformer.
- Insatserna skall inte leda till en ny subventionspolitik.
- Tillgängligheten skall öka i hela samhället.
- Trygga boendemiljöer skall skapas.
- En bra boendemiljö skall vara målet för planering och byggande.
- Reglerna för planering och byggande skall förenklas.

De främsta problemen som nu måste lösas är bostadsbristen och bostadsöverskottet. Åtgärder som då måste till är bl.a. slopad skatt på hyreshus, bättre konkurrens på byggmarknaden, ett reformerat bruksvärdesystem och ett permanentat investeringsbidrag för byggande av studentbostäder. Samtidigt måste kommunikationerna i storstadsområdena förbättras och den akuta situationen för bostadslösa lösas. Vidare måste svarthandeln med lägenhetskontrakt stoppas samt ockerpriser vid andrahandsuthyrning motverkas.

Bostadsöverskottet kan tas till vara genom att tillväxten och livskraften i hela landet stimuleras. Det leder till minskad utflyttning och därmed minskat bostadsöverskott. Samtidigt måste kommunerna själva ges frihet att hantera obeståndet, utan hindrande regler från staten. Om statligt stöd behöver utgå till kommuner med bostadsöverskott måste därför utgångspunkten vara att besluten om användningen av stödet fattas på lokal nivå.

Vid sidan av bostadsbyggandet måste befintliga bostadsområden utvecklas och förändras. Det måste även till en genomtänkt samhällsplanering så att nya bostadsområden ger den mångfald i boendeformer och ägarformer som ett livskraftigt samhälle behöver. I planeringen måste brukarna leda besluten och brottsförebyggande aspekter beaktas. Kvinnors, barns och ungdomars erfarenheter måste tas till vara på ett helt annat sätt än i dag. Grupper som funktionshindrade och äldre måste kunna påverka planeringen. Det måste slutligen tydliggöras att god planering är en del i strävandena att motverka segregation och underlätta integration.

För att minska boendekostnaderna och göra det möjligt för fler att bo kvar i eller att köpa ett småhus är det viktigt att sänka fastighetsskatten. Samtidigt måste taxeringssystemet reformeras. Genom att minska beskattningen av boendet åstadkoms lägre boendekostnader liksom neutralitet mellan olika boendeformer.

Slutligen måste kretsloppsanpassning och miljö ges ett större utrymme i planeringen av vårt boende. Ett nationellt handlingsprogram för kretsloppsanpassat byggande måste upprättas och det nationella miljöarbete utifrån Agenda 21 intensifieras. För att motverka de ökande allergierna måste även ett nationellt handlingsprogram som avser boende och hälsa arbetas fram.

Vad jag nu med anslutning till Centerpartiets partimotion Bo267 yrkandena 1–5, 19 och 31 anført om bostadspolitens utformning bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

8. Bostadsbyggandets omfattning (punkt 6) (v)

av Owe Hellberg (v) och Sten Lundström (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:Bo236 yrkande 5.

Ställningstagande

Det står sedan länge klart att bostadsbyggandet måste öka. En stor del av de problem som i dag finns på bostadsmarknaden har sin grund i bristen på bostäder till överkomliga hyror som också vanliga hushåll har råd med. Inte minst har detta drabbat dem som är nytillkomna på bostadsmarknaden. Det som i dag byggs är i betydande omfattning nyproducerade bostadsrätter och villor, dvs. bostäder som bara kan efterfrågas av ett fåtal. En effekt av detta blir att räntebidragen till största delen går till de redan välbeställda.

I budgetpropositionen redovisar regeringen sin målsättning för bostadsbyggandet för perioden 2003–2006. Som vi framhåller i vår partimotion Bo236 (v) ligger regeringens ambitioner på en alldeles för låg nivå. Bostadsbyggandet måste enligt vår mening få minst den omfattning som vi redovisar i motionen, dvs. minst 120 000 lägenheter under den närmaste mandatperioden och under den närmaste tioårsperioden minst 40 000 lägenheter om året. Av dessa skall hälften vara hyresrätter. Dessutom bör minst 30 000 större ombyggnader göras varje år. Först med ett bostadsbyggande av denna omfattning skulle vi nå upp till vad som motsvarar en genomsnittlig nivå historiskt sett.

Vad vi nu med anslutning till Vänsterpartiets partimotion Bo236 yrkande 5 anført om bostadsbyggandets omfattning under de närmaste åren bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

9. Bygg- och boendekostnaderna (punkt 7) (fp, kd)

av Göran Hägglund (kd), Lars Tysklind (fp) och Gunnar Andrén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2002/03:Bo216 yrkande 7 och 2002/03:Bo291 yrkande 11 samt avslår motionerna 2002/03:Bo236 yrkande 3, 2002/03:Bo267 yrkandena 7, 10 och 11 samt 2002/03:Bo269 yrkandena 1 och 3.

Ställningstagande

Ett av de största hindren mot ett ökat bostadsbyggande är de höga byggkostnaderna. Ända sedan 1970-talet har byggkostnaderna stigit snabbare än konsumentprisindex. Det är en utveckling som enligt vår mening inte kan fortgå. Den uppåtgående prisspiralen måste nu brytas och vändas i kostnadsminskningar. Det bör ske bl.a. genom följande åtgärder.

Den förhärskande oligopolstrukturen inom byggsektorn måste stävjas. Det bör bl.a. ske genom att Konkurrensverket får en tydligare uppgift än hittills i att ägna kostnaderna i byggandet extra uppmärksamhet. För att verket skall kunna fullgöra denna uppgift på bästa sätt måste det tillföras ytterligare resurser. Det kan ske genom att det till Boverket knutna Byggkostnadsforum, med

delvis motsvarande uppgifter, avvecklas och resurserna tillförs Konkurrensverket.

Andra viktiga inslag i strävandena att minska byggkostnaderna är att stärka konkurrensen. Det bör därför bli lättare för utländska företag att verka på den svenska marknaden. Samtidigt måste hinder mot produktivitet utveckling i form av ålderdomliga, detaljreglerande kollektivavtal ersättas av mera tidsenliga avtal. Även det omfattande bruket av svart arbetskraft måste stävjas. Bättre och hårdare kontroller måste därför till. Möjligheterna att ingripa mot prisdrivande karteller måste förbättras genom en kriminalisering av karteller.

Målet med de nu skisserade åtgärderna för en förbättrad konkurrens är naturligtvis att i slutändan också sänka boendekostnaderna. Dessa kostnader är dock inte enbart avhängiga byggkostnaderna, utan även tillgången på mark till rimliga priser är en viktig faktor. Det måste därför vara ett kommunalt ansvar att med god framförhållning tillhandhålla mark till marknadsmässigt rimligt pris för bostadsbyggande.

Vad vi nu med anslutning till motionerna Bo291 (kd) yrkande 11 och B216 (kd) yrkande 7 anført om åtgärder för att sänka bygg- och boendekostnaderna bör riksdagen som sin mening tillkännage för regeringen. I den mån övriga motionsyrkanden inte kan anses tillgodosedda med det anförda avstyrks de.

10. Bygg- och boendekostnaderna (punkt 7, motiveringen) (m)

av Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Margareta Pålsson (m) och Peter Danielsson (m).

Ställningstagande

Det finns enligt vår mening anledning att på alla sätt verka för att byggkostnaderna och därmed också boendekostnaderna kan sänkas. Vad som erfordras är dock inte i första hand åtgärder av det slag som föreslås i de nu aktuella motionerna. Grundläggande är i stället utformningen av bostadspolitiken. Ett genomförande av det bostadspolitiska program som vi lagt fram i motion Bo238 (m) ger förutsättningar för ett byggande och boende som svarar mot de behov och önskemål som finns hos hushållen. Förutom bostadspolitiken måste även skattepolitiken reformeras. Ett totalt sett kraftigt sänkt skattetryck på byggande och boende är därför en ofrånkomlig åtgärd för minskade kostnader.

Avgörande är vidare att bygg- och bostadsmarknaden ges möjlighet att utvecklas genom en friare konkurrens. Det är alltså inte fråga om att genom statliga insatser skapa någon ny myndighet eller tillsätta en utredning eller att inrätta en kommission. Det handlar inte heller om att genom olika former av investeringsbidrag och subventioner söka styra förutsättningarna på byggmarknaden. Vad som krävs är i stället en avreglering och förenkling så att inte konkurrensen sätts ur spel av de statliga regelverken. Det är givetvis samtidigt angeläget att med stöd av en effektiv konkurrenslagstiftning bevaka att marknadens regler inte sätts ur spel.

Med det nu anförda avstyrks samtliga nu aktuella motionsyrkanden.

11. Bygg- och boendekostnaderna (punkt 7) (v)

av Owe Hellberg (v) och Sten Lundström (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:Bo236 yrkande 3 samt avslår motionerna 2002/03:Bo216 yrkande 7, 2002/03:Bo267 yrkandena 7, 10 och 11, 2002/03:Bo269 yrkandena 1 och 3 samt 2002/03:Bo291 yrkande 11.

Ställningstagande

Boendekostnaderna påverkas av en rad faktorer, som i sin tur är avhängiga ett flertal intressenter. De intressenter det är fråga om är stat, kommun, fastighetsägare, boendeorganisationer, byggherrar, byggentreprenörer och byggbranschens sektorsorgan. De medverkar alla i olika grad och på olika sätt till det som blir den slutliga boendekostnaden. För att råda bot på dagens alltför höga boendekostnader måste de alla bidra till att pressa ned kostnaderna. Målet måste vara att snarast få till stånd en real kostnadssänkning. Boendekostnadernas andel av den disponibla inkomsten måste därför minska.

Staten har för sin del medverkat till att fastighetsskatten och förmögenhetsbeskattningen har minskat. Även om detta kan förväntas leda till minskade boendekostnader är det inte tillräckligt. I syfte att granska orsakerna till dagens kostnadsläge och för att enas om åtgärder bör därför en särskild boendekostnadskommission tillsättas. I kommissionen skall ingå representanter för samtliga intressenter. Utgångspunkten för arbetet skall vara dels att granska de olika intressenternas påverkan på utvecklingen av boendekostnaderna, dels att enas om vilka åtgärder som bör vidtas.

Eftersom det brådskar med att komma till rätta med de höga boendekostnaderna bör regeringen skyndsamt se till att den av oss föreslagna boendekostnadskommissionen tillsätts så att överenskomna åtgärder kan sättas in snarast.

Vad vi nu med anslutning till motion Bo236 (v) yrkande 3 förordat om att inrätta en boendekostnadskommission för att komma till rätta med bygg- och boendekostnaderna bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

12. Bygg- och boendekostnaderna (punkt 7) (c)

av Rigmor Stenmark (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:Bo267 yrkandena 7,

10 och 11 samt avslår motionerna 2002/03:Bo216 yrkande 7, 2002/03:Bo236 yrkande 3, 2002/03:Bo269 yrkandena 1 och 3 samt 2002/03:Bo291 yrkande 11.

Ställningstagande

Kostnaderna för byggande och boende har ökat kraftigt under en lång rad av år. Som en följd av detta har också bostadsbyggandet minskat. De bakomliggande orsakerna till detta är flera.

En viktig anledning till de höga kostnaderna och till att det byggs för lite är att bostadssektorn är hårt beskattad. Tidigare subventionerades boendet; nu fungerar boendet i praktiken som en källa för skatteintäkter. Genom 1990 års skattereform finansierades sänkta inkomstskatter till stor del genom höjda indirekta skatter och avgifter som på olika sätt kommit att påverka boendekostnaderna. Samtidigt med den ökade beskattningen har stödet till byggande och boende trappats ned. Den dramatiska ökning av boendekostnaderna som detta i slutändan lett till måste nu vändas i sin motsats. Eftersom det är ett grundläggande behov för alla att ha en bostad måste en utredning tillsättas för att utreda hur en sänkning av boendekostnaderna kan åstadkommas.

Den nu föreslagna utredningen är dock inte tillräcklig. Insatser måste även till för att värna hyresrätten. En väletablerad hyresmarknad är en absolut förutsättning för en fungerande bostadsmarknad. Hyresrätten är ofta det självklara alternativet när unga människor eller nya svenskar skall skaffa sig sitt första boende. Det är därför viktigt att det finns hyresrätter med rimliga hyror att tillgå på bostadsmarknaden, framför allt i kommuner med stor inflyttning. Alla kan inte, eller vill inte, äga sin bostad.

Trots ett skriande behov av bostäder, framför allt i storstadsområdena och i universitets- och högskoleorter, är intresset för att bygga hyreslägenheter lågt. Merparten av de flerbostadshus som byggs är bostadsrätter. Regeringen bör därför ges i uppdrag att tillsätta en utredning med uppgift att allsidigt belysa hur förutsättningarna för att bygga och förvalta hyresbostäder kan förbättras.

En viktig förutsättning för att få till stånd en nödvändig ökning av bostadsbyggandet är att byggnads- och boendekostnaderna kan minskas. Det förutsätter i sin tur en fungerande konkurrens på byggmarknaden liksom lägre skatter och avgifter på boendet. Det är alltså inte fler bidrag som behövs.

Byggkostnadsdelegationen har haft till uppgift att se hur kostnaderna i byggandet kan pressas. Regeringen har följt upp Byggkostnadsdelegationens arbete genom att, för en tidsbegränsad period, inrätta Byggkostnadsforum vid Boverket. Problemet med höga byggkostnader är alltför omfattande för att kunna åtgärdas med att ge ett tillfälligt uppdrag till Boverket. Eftersom en stor del av de höga byggkostnaderna beror på dålig konkurrens inom byggbranschen bör i stället Konkurrensverket ta över denna uppgift. De resurser och de uppgifter som i dag ligger på Boverket och Byggforum bör därför föras över till Konkurrensverket.

Vad jag nu med anslutning till förslagen i Centerpartiets partimotion Bo267 yrkandena 7, 10 och 11 har anfört om åtgärder för att komma till rätta

med de höga bygg- och boendekostnaderna bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening. I den mån övriga motionsförslag inte kan anses tillgodosedda med det anförda avstyrks de.

13. Boendeintegration (punkt 12) (m, fp, kd, c)

av Göran Hagglund (kd), Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Margareta Pålsson (m), Lars Tysklind (fp), Rigmor Stenmark (c), Peter Danielsson (m) och Gunnar Andrén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2002/03:Bo266 yrkande 1, 2002/03:Sf226 yrkandena 25 och 26 samt 2002/03:Sf332 yrkande 24 och avslår motionerna 2002/03:Bo318 samt 2002/03:Sf336 yrkande 17.

Ställningstagande

Den segregation vi i dag ser i många bostadsområden är en direkt följd av den socialdemokratiska bostadspolitiken. Det är en politik som inte tagit tillräcklig hänsyn till de enskilda människornas behov och därför lett fram till dagens svårigheter. Den har också bidragit till den omfattande sociala och etniska segregation som präglar många av våra bostadsområden. Trots att det från regeringens sida i många sammanhang talas om och diskuteras hur segregationen skall brytas och integrationen skall öka leder de konkreta åtgärder som vidtas snarast i motsatt riktning.

Även om segregation och bristande integration inte enbart är en följd av den förda bostadspolitiken är denna politik en starkt bidragande orsak till dagens situation. Det innebär inte att bostadspolitiken ensam kan åstadkomma den integration som eftersträvas, utan de bostadspolitiska åtgärderna måste naturligtvis följas upp med insatser också på en rad andra områden. Vi har också i andra sammanhang fört fram förslag med denna inriktning. Det gäller allt från generella åtgärder som leder till en ökad valfrihet och mångfald till riktade insatser mot de grupper vars utanförskap måste brytas. Vad som krävs är sålunda ett brett spektrum av åtgärder som syftar till att skapa förutsättningar för ett ekonomiskt, kulturellt och socialt växande Sverige.

Det är mot den nu beskrivna bakgrunden dags att med kraft motarbeta de minst sagt negativa följderna av de senaste årtiondenas socialdemokratiska bostadspolitik. En total omläggning av bostadspolitiken måste därför till så att den blir en central del i skapandet av ett integrerat samhälle. För detta krävs en kombination av flera olika slags åtgärder. Samhällsplaneringen måste utformas så att mångfald och variation stimuleras. Bostäder med olika upplåtelseformer måste finnas att tillgå. Det fordrar bl.a. att neutraliteten mellan boendeformerna upprätthålls. Mötesplatser måste erbjudas för människor från olika kulturer och med olika erfarenheter. Det är också nödvändigt att männi-

skor i utsatta bostadsområden uppmuntras att ta ett större ansvar för sin egen situation och ges möjlighet till ökat boendeinflytande. Beskattningen av bygande och boende måste minska.

Incitament måste skapas för företag, institutioner och myndigheter att etablera sig i socialt utsatta områden. Detta måste kombineras med åtgärder för att utveckla en positiv skol- och fritidsmiljö. Allas kunskaper och erfarenheter måste tas till vara. Kommunerna måste prioritera sammanhållna satsningar i miljonprogramsområdena och andra utsatta områden. Dessa satsningar skall dock inte styras av staten, utan måste växa fram tillsammans med de boende och den ansvariga kommunen. Den enskildes önskemål och behov skall alltid vara utgångspunkten. Segregationen kan aldrig brytas genom att man försöker tvinga folk vare sig att bo kvar i eller flytta till ett visst område.

Vad vi nu med anslutning till motionerna Bo266 (kd) yrkande 1, Sf266 (fp) yrkandena 25 och 26 samt Sf332 (m) yrkande 24 anför om åtgärder för en ökad boendeintegration bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

14. Boendeintegration (punkt 12) (v)

av Owe Hellberg (v) och Sten Lundström (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:Sf336 yrkande 17 och avslår motionerna 2002/03:Bo266 yrkande 1, 2002/03:Bo318, 2002/03:Sf226 yrkandena 25 och 26 samt 2002/03:Sf332 yrkande 24.

Ställningstagande

Segregation och bristande integration är ett problem som avspeglas i hela vårt samhälle. Särskilt tydligt syns den i boendet. Vid en studie av den sociala, ekonomiska och etniska strukturen i samhället framträder tydliga mönster. Det beror inte på enskilda frivilliga val, utan orsakerna är snarare strukturella. Den sociala och ekonomiska segregationen har helt enkelt byggts in vid framväxten av de svenska storstäderna. Under de senaste 20 åren har den etniska dimensionen blivit allt starkare. Kontrasten mellan bostadsområden som kallas invandrartäta och "svenska" villaområden blir alltmer tydlig. Det måste nu till kraftfulla åtgärder för att bryta denna utveckling.

Ett viktigt instrument för att bryta segregationen och öka integrationen är att öka de boendes makt över den egna bostaden och det egna bostadsområdet. Det måste bli möjligt att påverka alla de processer, skeenden och beslut som rör boendet. Närhetsprincipen skall vara vägledande, dvs. beslut skall fattas så nära de berörda som möjligt, och boendeinflytande kunna utövas på flera nivåer. Det enskilda hushållet skall kunna bestämma över den egna bostaden, och de boende skall gemensamt kunna bestämma över utvecklingen

i ett kvarter eller ett område. Boende i ett allmännyttigt bostadsföretag skall ges inflytande över de övergripande beslut som fattas i företaget.

Vad vi nu med anslutning till Vänsterpartiets partimotion Sf336 yrkande 17 anför om åtgärder för boendeintegration bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

15. Lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar (punkt 13) (m, fp, kd, c)

av Göran Hagglund (kd), Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Margareta Pålsson (m), Lars Tysklind (fp), Rigmor Stenmark (c), Peter Danielsson (m) och Gunnar Andrén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:Bo291 yrkande 15 och avslår motionerna 2002/03:Bo255, 2002/03:Sf336 yrkandena 18 och 19 samt 2002/03:So363 yrkandena 8 och 10.

Ställningstagande

När regeringen hösten 2000 lade fram sitt förslag till lag om kommunernas bostadsförsörjningsansvar motsatte sig bostadsutskottets ledamöter (m), (kd), (c) och (fp) i en gemensam reservation införandet av lagen. De invändningar mot lagen som vi då anförde har samma aktualitet i dag.

En av de tyngsta invändningarna handlar om den bristande respekt för den kommunala självstyrelsen som lagen är ett uttryck för. Även Lagrådet pekade på brister i detta hänseende vid sin granskning av lagförslaget. Vi anser att varje kommun självklart måste ges möjlighet att anpassa sin planering av bostadsfrågorna utifrån de lokala förutsättningarna. Statens uppgift i bostadspolitiken är att tillhandahålla de legala och finansiella instrumenten för bostadsbyggandet, inte att lägga sig i hur bostadspolitiken verkställs på lokal nivå.

Lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar har som enda syfte att öka det statliga inflytandet över kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Lagen riskerar därför att bli ett instrument för ständigt utökade statliga ambitioner att styra kommunernas verksamhet. Ett första steg mot att göra lagen mer detaljerad togs våren 2002 när skärpta krav på den kommunala hanteringen av bostadsförsörjningsplaneringen infördes. Nu föreslår ett av regeringens samarbetspartier att ytterligare mycket långtgående detaljkrav på kommunerna skall införas i lagen. Exempelvis föreslås att krav ställs på alla kommuner att använda ett nytt planeringsinstrument och att alla kommuner, oavsett storlek och bostadstillgång, skall tvingas inrätta kommunala bostadsförmedlingar. Endast genom dispens av regeringen skall kommunerna kunna befrias från detta krav.

Vi avvisar självfallet förslagen i v-motionen och ställer oss bakom förslaget i motion Bo291 (kd) om att lagen skall upphävas. Som framhålls i denna motion slås kommunernas ansvar på det bostadspolitiska området primärt och tillräckligt fast genom kommunallagen, socialtjänstlagen samt plan- och bygglagen.

Med hänvisning till de formella krav som gäller vid upphävande av lag anser vi att riksdagen skall anmoda regeringen att snarast återkomma med ett lagförslag med denna innebörd.

16. Lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar (punkt 13) (v)

av Owe Hellberg (v) och Sten Lundström (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2002/03:Bo255, 2002/03:Sf336 yrkandena 18 och 19 samt 2002/03:So363 yrkandena 8 och 10 och avslår motion 2002/03:Bo291 yrkande 15.

Ställningstagande

Rätten till en bostad har delvis stärkts i samband med införandet av lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Dessvärre är lagen i sin nuvarande utformning otillräcklig och otydlig, vilket gör den tandlös. Lagen måste därför omarbetas så att den dels ytterligare markerar kommunernas ansvar och kommuninvånarnas rättigheter, dels ställer tydliga krav på kommunernas övergripande boendeplanering.

Genom 1 § ställs krav på att kommunerna skall planera för bostadsförsörjningen. Hur kommunerna skall bedriva sin bostadsförsörjningsplanering framgår inte, och vad den skall omfatta regleras inte heller. Lagen bör därför förtydligas så att det klart framgår att kommunerna skall upprätta särskilda boendeplaneringsprogram som skall antas av kommunfullmäktige minst en gång per mandatperiod. Dessutom skall i paragrafen samrådsförfarandet mellan berörda kommuner regleras när det gäller regionala boendeplaneringsprogram.

Även 3 § bör ändras. I sin nuvarande lydelse innebär paragrafen att det är frivilligt att inrätta bostadsförmedling liksom att samarbeta regionalt. Även om regeringen, om så erfordras, kan kräva att en kommun anordnar förmedling eller samarbetar regionalt är detta inte tillräckligt. Bestämmelsen bör därför ändras så att det blir obligatoriskt med kommunal bostadsförmedling, men med rätt till undantag om det finns skäl för det.

I 4 § regleras hur en kommunal bostadsförmedling skall bedrivas och hur köavgift kan tas ut. Reglerna om köavgift bör ändras så att denna avgift räknas av mot den förmedlingsavgift som kan utgå vid förmedling av bostad.

De krav på kommunernas redovisning av bostadsplaneringen som ställs genom 5 § är enligt vår mening inte tillräckliga. Paragrafen bör därför ändras så att det åligger kommunen att till regeringen via länsstyrelsen redovisa sina boendeplaneringsprogram minst en gång per mandatperiod.

Som framgår ovan innebär vårt förslag att det blir obligatoriskt för kommunerna att arbeta fram boendeplaneringsprogram. För att programmen skall fylla sin avsedda uppgift är det viktigt att det också ställs krav på programmens innehåll. Det innebär att bl.a. följande komponenter bör ingå som obligatoriska delar i ett boendeplaneringsprogram

- en redovisning av hur programmet svarar mot miljö kvalitetsmålen,
- en samlad redovisning av frågor om ekologisk hållbarhet sett i ett planeringsperspektiv som väger samman ekologiska, ekonomiska och sociala frågor med markanvändnings- och bebyggelsefrågorna samt
- en redovisning av frågor om både nyproduktion och ombyggnad, förändringar i service, äldreboende, tillgänglighet, trygghet i boendet, integration, infrastruktur och omgivande miljö.

Riksdagen bör med hänvisning till det nu anförda och med bifall till motion Bo255 (v) tillkännage för regeringen som sin mening dels att lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar bör ändras i enlighet med denna motion, dels vad i övrigt anförts i denna motion samt i Västerpartiets partimotioner Sf336 yrkandena 18 och 19 samt So363 yrkandena 8 och 10 om bl.a. boendeplaneringsprogrammets innehåll. Förslaget i motion Bo291 (kd) om att avveckla lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar bör avslås.

17. Ändring i lagen om allmännyttiga bostadsföretag (punkt 14) (m, fp, kd, c)

av Göran Hägglund (kd), Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Margareta Pålsson (m), Lars Tysklind (fp), Rigmor Stenmark (c), Peter Danielsson (m) och Gunnar Andrén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2002/03:Bo238 yrkandena 15 och 16, 2002/03:Bo267 yrkande 22, 2002/03:Bo291 yrkandena 1 och 14 samt 2002/03:Fi284 yrkande 5 och avslår regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2002:102) om allmännyttiga bostadsföretag, proposition 2002/03:1, utgiftsområde 18, punkt 1.

Ställningstagande

Lagen om allmännyttiga bostadsföretag infördes för att ersätta den s.k. stopplagen. I båda fallen har regeringens syfte varit att inskränka den kommunala självstyrelsen på bostadsområdet och begränsa innebörden av äganderätten.

Förutom de konstitutionella och principiella invändningar som kan resas mot lagen om allmännyttiga bostadsföretag kan det konstateras att den ger utrymme för ett stort mått av godtycke. Lagrådet framhöll således vid sin granskning av lagförslaget att det kriterium för vägran av tillstånd som anges i lagförslaget är otydligt och ger utrymme för högst subjektiva bedömningar. Som en följd härav blir länsstyrelsernas beslut svåra att förutse, vilket i sin tur kan försvåra det kommunala agerandet på bostadsområdet.

Vi anser att kommunernas bestämmande över sina egna bostadsföretag måste återupprättas. Det måste anses ligga inom det kommunala ansvaret att ta ställning till bl.a. frågor om antalet bostäder som dessa företag skall förvalta och hur denna förvaltning skall utformas. Detta innebär också att det inte skall finnas några statliga restriktioner för de kommuner som önskar avyttra hela eller delar av sitt bostadsbestånd.

Vad vi ovan har anfört innebär att lagen om allmännyttiga bostadsföretag snarast bör upphävas. Likaså bör de övergångsregler som fortfarande tillämpas enligt den s.k. stopplagen avvecklas. Vi anser att riksdagen skall anmoda regeringen att snarast återkomma med lagförslag med denna innebörd.

Med det ställningstagande som vi förordat finns det givetvis inte något skäl att närmare överväga det förslag om lagändring som regeringen lagt fram i budgetpropositionen. Förslaget avstyrks. Vi tillstyrker med det anförda motionerna Bo238 (m) yrkandena 15 och 16, Bo267 (c) yrkande 22, Bo291 (kd) yrkandena 1 och 14 samt motion Fi284 (kd) yrkande 5.

18. De kommunala bostadsföretagens roll (punkt 15, motiveringen) (m)

av Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Margareta Pålsson (m) och Peter Danielsson (m).

Ställningstagande

Kommunernas bostadsbolag har alltsedan 1940-talet varit ett centralt inslag i den svenska bostadspolitik. Det har lett till att dessa företag i dag har en helt dominerande roll i många kommuner och framför allt i vissa bostadsområden.

En förutsättning för att få en fungerande bostadsmarknad där den enskildes förutsättningar och behov är styrande för valet av bostad är att de kommunala bostadsföretagens ställning omprövas i grunden. Den särställning dessa företag åtnjutit i olika avseenden måste upphöra. En bostadsmarknad i balans förutsätter att de verkar på samma villkor som andra fastighetsägare. Ett viktigt steg i denna process är att upphäva lagen om allmännyttiga bostadsföretag. De kommuner som finner det lämpligt måste naturligtvis ha möjlighet

att sälja en större eller mindre del av sitt bostadsbestånd. Det kan t.ex. ske genom att hyresgästerna erbjuds att köpa sina lägenheter, ombildning till bostadsrätt eller försäljning till andra professionella fastighetsförvaltare.

Det finns flera skäl som talar för att de kommunala bostadsbolagen bör säljas. Kommuner skall principiellt inte ägna sig åt att driva affärsverksamhet och därmed i många fall riskera kommunens ekonomi, vilket i sin tur kan leda till inskränkningar i den kommunala kärnverksamheten. Många kommuner har också hamnat i denna situation, något som regeringen nu försöker lösa med ytterligare snedvridande subventioner i form av stöd till kommuner vars problem har sin grund i det kommunala bostadsföretaget. Denna typ av insatser måste omedelbart upphöra.

Ytterligare åtgärder för att bryta de kommunala bostadsföretagens alltför dominerande ställning krävs på det hyresrättsliga området. Genom bruksvärdessystemet utövar de en styrande effekt på hyressättningen även i privatägda bostäder med hjälp av sin lagfästa roll som hyresledare och referenspunkt vid bruksvärdesprövningar. Denna tillämpning av bruksvärdessystemet har förstärkt den rådande obalansen på bostadsmarknaden i många kommuner. Hyressättningssystemet måste därför omprövas i grunden. Allmännyttans hyresnormerande ställning skall avskaffas.

I den mån motionsförslagen inte kan anses tillgodosedda med det nu anförda avstyrks de.

19. De kommunala bostadsföretagens roll (punkt 15) (fp)

av Lars Tysklind (fp) och Gunnar Andrén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:Bo290 yrkande 12 och avslår motion 2002/03:Bo301.

Ställningstagande

De kommunala bostadsföretagen har i många kommuner och framför allt i vissa bostadsområden en mycket dominerande roll. Någon valfrihet i den bemärkelsen att man fritt kan välja upplåtelseform eller typ av hyresvärd efter egna preferenser och behov finns inte i dessa delar av kommunerna. En lämplig blandning mellan hyresrätt, bostadsrätt och äganderätt är en förutsättning för att olika önskemål skall kunna tillgodoses.

För att uppnå en i flera avseenden varierad bostadsmarknad är det nödvändigt att avskaffa de kommunala bostadsföretagens särställning i lagstiftningen. Upphävandet av lagen om allmännyttiga bostadsföretag är ett steg i denna riktning. Detta ger möjlighet för de kommuner som så önskar att sälja en större eller mindre del av sitt bostadsbestånd till hyresgästerna. Det är särskilt viktigt att människor i storstädernas segregerade förortsområden ges möjlig-

heter att äga sina lägenheter och därigenom ta ett mer direkt ansvar för sitt boende.

Argumenten för att sälja ut delar av de kommunala bostadsbolagen är flera. Kommuner skall principiellt inte ägna sig åt att driva affärsverksamhet. Det riskerar att dränera kommunernas ekonomi och därmed minska utrymmet för huvuduppgifterna skola, vård och omsorg. Detta leder till minskad demokratisk insyn och det medför att konkurrensen på marknaden snedvrids. Utvecklingen under 1990-talet har också tydligt visat på nackdelarna med ett stort kommunalt engagemang i bolagsverksamhet. Vidlyftiga bolagsaffärer har inte bara gjort att flera kommuner har fått mycket besvärliga problem med sin ekonomi. De har också inneburit åtskilliga skandaler, vilka allvarligt har skadat tilltron till det lokala demokratiska systemet.

Förutom att hyresgästerna erbjuds att friköpa sina lägenheter kan det i andra fall vara en bra lösning att kommunalt ägda fastigheter bjuds ut till privata fastighetsägare. I länder som Storbritannien och Nederländerna har under 1990-talet i olika omfattning det tidigare kommunala bostadsbeståndet överförs till nya former av ägande och förvaltning. Här finns gott om exempel på nya lösningar med fristående stiftelser under mer eller mindre samhällslelig reglering. Det är en möjlighet som också bör prövas i Sverige.

För att bryta de kommunala bostadsföretagens alltför dominerande ställning krävs även åtgärder på det hyresrättsliga området. Trots att de har förloprat sin skattemässiga särställning intar de en dominerande position på hyresmarknaden. Genom bruksvärdessystemet utövar de en styrande effekt på hyressättningen även i privatägda bostäder med hjälp av sin lagfästa roll som hyresledare och referenspunkt vid bruksvärdesprövningar. Denna tillämpning av bruksvärdessystemet har förstärkt den rådande obalansen på bostadsmarknaden i många kommuner. De som gynnas av detta system är framför allt de som redan bor i attraktiva lägen i storstädernas kärnor. Hyresnivån ligger i många fall lägre där än i ytterområdena. Sammantaget innebär dagens system att en fungerande marknad motverkas och att stora problem i form av bl.a. inlåsnings effekter uppkommer. Allmännyttans hyresledande roll måste avskaffas. Vi återkommer med vår närmare syn på de hyresrättsliga aspekterna i frågan om de kommunala bostadsföretagens roll vid bostadsutskottets beredning av hyresrättsliga förslag senare under detta riksmöte.

Vad vi anfört om de kommunala bostadsföretagens roll på den svenska bostadsmarknaden bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening. Utskottets ställningstagande innebär ett bifall till motion Bo290 (fp) yrkande 12.

20. De kommunala bostadsföretagens roll (punkt 15, motiveringen) (kd)

av Göran Hägglund (kd).

Ställningstagande

De kommunala bostadsföretagen har en roll att spela på bostadsmarknaden. Denna roll är dock inte entydig och inte heller alltid densamma. Frågan om det finns behov av allmännyttiga bostäder eller av kommunala bostadsbolag är helt avhängig hur den enskilda kommunen arbetar med de bostadspolitiska frågorna. Det finns inget självändamål med kommunala bostadsföretag, utan behovet måste bedömas lokalt från fall till fall. Den kommun som av olika skäl önskar sälja delar av eller hela sitt bostadsinnehav skall därför ha rätt att göra detta. Det är endast kommunen som kan avgöra det lämpliga med ett sådant förfarande. Skälen för kommunernas agerande är snart sagt lika många som antalet kommuner. Det kan t.ex. vara fråga om en medveten strävan att förbättra konkurrensen på hyresmarknaden eller att öka andelen bostadsrätter. Även den kommunala ekonomin och ansvaret för den kommunala kärnverksamheten kan motivera en försäljning.

I de fall en kommun finner det mest ändamålsenligt att ha ett eget bestånd av bostäder är det viktigt att syftet med det kommunala bostadsföretagets verksamhet tydliggörs. Det innebär bl.a. att det måste sättas upp tydliga ekonomiska, sociala och miljömässiga mål. Garantier måste också skapas så att innehavet av ett kommunalt bostadsföretag inte utsätter kommunen och därmed inte heller kommuninvånarna för stora ekonomiska risker.

Uttalade syften med verksamheten i de kommunala bostadsföretagen bör bl.a. vara att den skall medverka till ett gott utbud av hyreslägenheter på orten till rimlig kostnad, främja konkurrens, bidra till mångfald och god boendemiljö, medverka till integration och erbjuda hyresgästerna inflytande i förvaltningen.

Med den roll de kommunala bostadsföretagen har i hyressättningssystemet är det viktigt att hyran i nyproducerade lägenheter sätts på en sådan nivå att den svarar mot en långsiktigt, ekonomiskt hållbar självkostnadsprincip. Så länge dessa bostadsföretag är hyresledande är detta absolut nödvändigt för att även privata fastighetsägare skall se det som ekonomiskt försvarbart att bygga hyresrättslägenheter. Det finns inte heller några hinder för att en sådan välmotiverad självkostnadsprincip tillämpas inom ramen för nuvarande bruksvärdesystem.

I den mån motionsförslagen inte kan anses tillgodosedda med det nu anförda avstyrks de.

21. De kommunala bostadsföretagens roll (punkt 15, motiveringen) (c)

av Rigmor Stenmark (c).

Ställningstagande

De kommunala bostadsföretagen har historiskt sett haft en betydelsefull roll i arbetet med att tillgodose bostadsefterfrågan från en växande befolkning och svara för ett basutbud med en god standard. Dessa bostadsföretag har sannolikt också en viktig roll att fylla för bostadsförsörjningen i framtiden. För att detta skall vara möjligt måste de emellertid ges förutsättningar att anpassa sig till de krav som medvetna bostadskonsumenter och en förändrad bostadsmarknad ställer. De kommunala bostadsföretagen får inte bli ett andrahandsval som bara erbjuder bostäder till svaga grupper på bostadsmarknaden. En viktig del i arbetet med att skapa de kommunala bostadsföretagens framtida roll blir därför att genom olika bostadspolitiska åtgärder medverka till att deras status kan höjas.

En grundförutsättning för att bolagen skall kunna stärka sin ställning är att den statliga styrningen av kommunernas handhavande av företagen tas bort. Som framgått av en reservation anser jag att lagen om allmännyttiga bostadsföretag bör upphävas. De kommuner som så önskar bör vara oförhindrade att sälja delar av sitt bostadsbestånd. Det är emellertid viktigt att påpeka att en utförsäljning av kommunägda bostäder aldrig får bli ett självändamål. En försäljning av delar av ett bestånd kan i stället vara ett sätt att dels uppnå en större variation av upplåtelseformer i ett bostadsområde, dels ge medel för en upprustning av det kvarvarande bostadsbeståndet.

En annan förutsättning för att de kommunala bostadsföretagen skall ges möjlighet att agera mera självständigt och bättre kunna tillgodose bostadsefterfrågan är att deras särställning i hyressättningssystemet avvecklas. Det nuvarande systemet är alldeles för stelbent och ger inte utrymme för att ta hänsyn till hyresgästernas och de bostadssökandes önskemål.

Vad jag ovan anfört är inte till alla delar förenligt med de två motioner som behandlas i detta avsnitt, varför jag avstyrker dem.

22. Kreditgarantier för lån till kommunala bostadsföretag (punkt 18) (m, fp, kd)

av Göran Hägglund (kd), Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Margareta Pålsson (m), Lars Tysklind (fp), Peter Danielsson (m) och Gunnar Andrén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen bemyndigar inte regeringen att under 2003 ställa ut kreditgarantier för lån till kommunala bostadsföretag. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2002/03:Bo291 yrkande 3 samt 2002/03:Bo297 yrkande 20 och avslår propo-

sition 2002/03:1 utgiftsområde 18 punkt 4 samt motion 2002/03:Bo291 yrkande 4.

Ställningstagande

Det av regeringen begärda bemyndigandet att ställa ut kreditgarantier för lån till kommunala bostadsföretag ingår som en del i det system för s.k. omstrukturering av kommunala bostadsbolag som riksdagsmajoriteten fattade beslut om föregående riksmöte. Vid beredningen av regeringens förslag i denna fråga avgavs reservationer (m), (kd) och (fp) med förslag om en annan hantering av frågan om stöd till de kommuner eller bostadsbolag som fått ekonomiska problem till följd av bostadsmarknadsläget i kommunen.

Våra ställningstaganden i huvudfrågan, dvs. vilken ordning som bör gälla för statens engagemang i omstruktureringen av bostadsbolag, framgår av respektive särskilt yttrande vad gäller anslagsfördelningen för utgiftsområde 18 för budgetåret 2003. I den nu aktuella frågan om ett bemyndigande om kreditgarantier anser vi att riksdagens skall avslå regeringens begäran. Vi ser ett sådant beslut som ett första steg mot en omprövning av det nuvarande systemet för omstrukturering av kommunala bostadsbolag. Förslaget innebär att motionsförslagen Bo291 (kd) yrkande 3 och Bo297 (m) yrkande 20 tillstyrks.

23. Kreditgarantier för lån till kommunala bostadsföretag (punkt 18, motiveringen) (c)

av Rigmor Stenmark (c).

Ställningstagande

Jag har i detta betänkande ställt mig bakom förslag om att medel skall anslås för ett stöd till omstrukturering av kommunala bostadsföretag. Jag har däremot i reservation 1 klargjort att detta stöd skall utgå på ett sådant sätt att den kommunala självbestämmanderätten inte på något sätt äventyras. Det är således i första hand den berörda kommunen själv som skall avgöra inriktningen av stödet. Detta bör också bilda utgångspunkten för den del av stödverksamheten som avser kreditgarantier. Med detta förbehåll bör riksdagen utfärda det av regeringen begärda bemyndigandet för kreditgarantier för lån till kommunala bostadsföretag. Motstående motionsförslag avstyrks.

24. Kreditgarantier för lån till kooperativa hyresrättsföreningar (punkt 19) (m)

av Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Margareta Pålsson (m) och Peter Danielsson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen bemyndigar inte regeringen att under 2003 ställa ut kreditgarantier för lån som kooperativa hyresrättsföreningar tar upp. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:Bo297 yrkande 21 och avslår proposition 2002/03:1 utgiftsområde 18 punkt 5.

Ställningstagande

Regeringen har begärt ett särskilt bemyndigande för att kunna utfärda kreditgarantier för lån som kooperativa hyresrättsföreningar tar upp för nybyggnation eller förvärv av fastigheter. Vi anser att riksdagen skall avslå denna begäran. Det är inte rimligt att tillämpa särregler avseende kreditgarantier för en specifik upplåtelseform. Samma förutsättningar bör gälla oavsett upplåtelseform för såväl kreditgarantier som för övriga statliga regler i fråga om de finansiella instrumenten inom bostadssektorn.

För de kooperativa hyresrättsföreningar som inte på normala villkor kan erhålla krediter torde förhållandena vara sådana att riskerna för obeståndssituationer är för stora. Ett utfärdande av statliga garantier skulle i dessa fall med nödvändighet också leda till ett oacceptabelt statligt risktagande.

Vad vi ovan anfört innebär att riksdagen med bifall till motion Bo297 (m) yrkande 21 och med avslag på motion Bo315 (s) bör avslå regeringens förslag i den aktuella frågan.

25. Räntebidragssystemet (punkt 21) (m)

av Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Margareta Pålsson (m) och Peter Danielsson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:Bo297 yrkande 2 och avslår motionerna 2002/03:Bo290 yrkande 18 i denna del, 2002/03:Bo291 yrkande 7, 2002/03:Bo306 och 2002/03:Fi232 yrkande 19 i denna del.

Ställningstagande

Det nuvarande räntebidragssystemet – 1993 års system – var från början uppbyggt med sikte på att successivt avveckla de generella statliga bostadssubventionerna. Detta innebar bl.a. att subventionsnivån för varje ny årgång i systemet började på en lägre nivå. Avtrappningen av subventionsnivån skulle gälla tills den motsvarade nivån för kapitalskatt och avdragsrätt nåddes. Den ursprungliga avsikten var emellertid att riksdagen innan denna ”bottennivå” var nådd omkring år 2000 skulle ha fattat beslut om det sista steget för ett avvecklat räntebidragssystem. Ett sådant beslut förutsattes ske samtidigt som åtgärder inom skattesystemet vidtogs för att avlösa räntebidragssystemet. Den socialdemokratiska regeringen har emellertid inte förmått lägga fram några förslag med denna inriktning. Tvärtom har räntebidragssystemet byggts ut

genom de till systemet kopplade investeringsbidragen. Till följd av regeringens oförmåga har vi i dag ett system som innebär att ett "evigt" räntebidrag utgår till de fastigheter som en gång fått räntestöd. Detta är givetvis ett helt orimligt system.

Vi anser att riksdagen nu måste fatta det från början förutsatta beslutet om räntebidragssystemets framtid. Systemet med eviga räntebidrag bör avvecklas successivt, samtidigt som fastighetsskatten avvecklas. Vårt förslag om en avvecklad fastighetsskatt bereds av skatte- och finansutskotten.

Vi förordar ett system med ett räntebidrag på 30 % under tio år. Därefter minskas räntebidraget successivt med 2 procentenheter per år, till dess att fastigheten inte längre är berättigad till räntebidrag.

Vårt ställningstagande innebär ett bifall till motion Bo297 (m) yrkande 2. Regeringen bör av riksdagen anmodas att snarast återkomma med ett förslag om ett reviderat räntebidragssystem. Motion Bo291 (kd) yrkande 7 är inte förenlig med vårt ställningstagande och avstyrks därför.

26. Räntebidragssystemet (punkt 21) (kd, c)

av Göran Hägglund (kd) och Rigmor Stenmark (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:Bo291 yrkande 7 och avslår motionerna 2002/03:Bo290 yrkande 18 i denna del, 2002/03:Bo297 yrkande 2, 2002/03:Bo306 och 2002/03:Fi232 yrkande 19 i denna del.

Ställningstagande

Det nuvarande systemet för räntebidrag innebär i princip att ett "evigt" bidrag utgår till de bostäder som en gång erhållit räntestöd. Detta innebär även att statens utgifter för räntebidragen hela tiden kommer att öka i takt med att nya bidragsberättigade bostäder tillkommer genom ny- eller ombyggnad. Ett räntebidragssystem med denna uppbyggnad ter sig alltmer orimligt. Den ursprungliga avsikten med systemet var i stället att det på sikt skulle leda fram till en avveckling av de generella statliga bostadssubventionerna. Vi anser att det nu är dags att fatta ett beslut om att inleda en sådan avveckling. Det bör emellertid understrykas att denna avveckling bör ske samtidigt som fastighetsskatten för hyreshus avvecklas och åtgärder för en reducerad byggmoms vidtas. Våra förslag med denna inriktning bereds av skatte- och finansutskotten.

Varken statlig fastighetsskatt eller räntebidrag bör således utgå för hyreslägenheter. En avveckling av räntebidragssystemet bör inledas genom att inga beslut fattas om att bevilja nya räntebidrag. Regeringen bör fatta ett beslut om en ändring av räntebidragsförordningen i enlighet med detta och återkomma till riksdagen med förslag om hur en avveckling i övrigt kan genomföras.

Vad vi ovan anfört med anledning av motion Bo291 (kd) yrkande 7 bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening. Övriga motionsförslag avstyrks.

27. Räntebidragssystemet (punkt 21) (fp)

av Lars Tysklind (fp) och Gunnar Andrén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2002/03:Bo290 yrkande 18 och 2002/03:Fi232 yrkande 19, båda yrkandena i denna del, samt avslår motionerna 2002/03:Bo291 yrkande 7, 2002/03:Bo297 yrkande 2 och 2002/03:Bo306.

Ställningstagande

De senaste årtiondena har räntebidragen ingått som en av delarna i ett omfattande statligt regelsystem på bostadsområdet. Under det borgerliga regeringsinnehavet inleddes en avreglering av de statliga regelverken. Målet var en friare bostadsmarknad där människornas egna önskemål skulle få större möjligheter att komma till sin rätt. Detta krävde bl.a. en successiv minskning av de då mycket omfattande räntebidragen. Avvecklingen avsågs dock ske stegvis. Målet med det nya räntebidragssystemet var således att räntebidragen för ny- och ombyggnad av bostadshus skulle avvecklas successivt och att detta skulle ske med hänsynstagande till de skatteregler som gällde för egna hem. Den socialdemokratiska regeringen har emellertid inte fullföljt intentionerna bakom detta beslut. Vi anser att det är hög tid att så nu sker.

Folkpartiet har i flera motioner lagt fram förslag som innebär en avveckling av fastighetsskatten, en reviderad planprocess och en friare hyressättning. Ett genomförande av dessa förslag kommer att påtagligt stimulera nyproduktionen av bostäder. Det ger också förutsättningar för att fullfölja avvecklingen av räntebidragssystemet. I vårt förslag om anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 har vi förutsatt att en avtrappning nu kan inledas. Formerna för denna avveckling blir emellertid beroende av att riksdagen fattar nödvändiga beslut om en avveckling av fastighetsskatten och att andra föreslagna skattelättnader för bostadssektorn kommer till stånd. Dessa frågor bereds inte av bostadsutskottet. Våra förslag om bl.a. fastighetsskatt har ännu inte underställts riksdagen för beslut.

Mot den redovisade bakgrunden anser vi att det bör ankomma på regeringen att, med beaktande av bl.a. tidpunkten för fastighetsskattens avveckling, utforma det närmare förslaget om en avtrappning av räntebidragssystemet. Förslaget bör omfatta såväl ett stopp för beviljande av nya räntebidrag som regler för hur de fastigheter som för närvarande erhåller räntestöd skall fasas ut ur systemet.

Vad vi ovan anfört med anledning av förslagen om räntebidrag i Folkpartiets partimotioner Bo290 och Fi232 bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening. Övriga motionsförslag i denna fråga avstyrks.

28. Investeringsbidrag för nybyggnad av hyresbostäder (punkt 22) (m, fp, kd, c)

av Göran Hägglund (kd), Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Margareta Pålsson (m), Lars Tysklind (fp), Rigmor Stenmark (c), Peter Danielsson (m) och Gunnar Andrén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2002/03:Bo267 yrkande 18, 2002/03:Bo290 yrkande 18 i denna del, 2002/03:Bo291 yrkande 6, 2002/03:Bo297 yrkande 11 och 2002/03:Fi232 yrkande 19 i denna del samt avslår motionerna 2002/03:Bo271, 2002/03:Bo294 yrkande 2 och 2002/03:N347 yrkande 6.

Ställningstagande

När riksdagen våren 2001 behandlade regeringens förslag om att införa ytterligare ett investeringsbidrag för bostadsbyggande, denna gång med inriktning mot hyresbostäder, avgavs en gemensam reservation (m, kd, c, fp). Representerarna för dessa partier framhöll att det behövs helt andra åtgärder för att komma till rätta med de omfattande problemen på bostadsmarknaden. De anförde att långsiktigt goda förutsättningar för byggande och förvaltning i stället borde skapas genom bl.a. sänkt skattetryck på bostadssektorn, förenklingar i plan- och byggprocessen, en översyn av hyressättningssystemet samt åtgärder för att främja konkurrensen inom byggsektorn.

Utvecklingen på bostadsmarknaden sedan beslutet om att införa det aktuella investeringsbidraget fattades har ytterligare understrukt behovet av att lägga om bostadspolitiken, från att vara inriktad på bidrag och detaljreglering till att ge ekonomiska och legala förutsättningar för en fungerande marknad. I motioner (m), (fp), (kd) och (c) har lagts fram till stora delar sammanfallande förslag med denna inriktning. Det handlar bl.a. om en successivt avvecklad fastighetsskatt, ett friare hyressättningssystem och förenklingar i olika regelsystem. Sammantaget skulle dessa åtgärder ge betydligt bättre förutsättningar för en tillräcklig produktion av såväl hyresbostäder som andra bostäder.

Investeringsbidraget för nybyggnad av hyresbostäder bör således snarast avvecklas i enlighet med förslagen i motionerna Bo267 (c), Bo290 (fp), Bo291 (kd), Bo297 (m) och Fi232 (fp). De motioner som förordar en ändring av villkoren för investeringsbidraget avstyrks. Dessa förslag syftar endast till att rätta till en av de obalanser som investeringsbidragen skapat, nämligen de stora skillnader i subventionsgrad som kan tillämpas på respektive sida av en

kommungräns. En rimligare åtgärd för att komma till rätta med detta – och övriga – problem är givetvis att avskaffa bidragsformen helt.

Vad vi ovan anført bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

29. Permanenta investeringsbidrag (punkt 23, motiveringen) (m, fp, kd, c)

av Göran Hägglund (kd), Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Margareta Pålsson (m), Lars Tysklind (fp), Rigmor Stenmark (c), Peter Danielsson (m) och Gunnar Andrén (fp).

Ställningstagande

Med den inriktning av bostadspolitik som förordas i motioner och reservationer (m), (fp), (kd) och (c) behövs inga generella permanenta investeringsbidrag som föreslås i Vänsterpartiets motioner. Som vi framfört i dessa sammanhang behöver politiken läggas om från subventioner och regleringar till att ge förutsättningar för en bostadsmarknad i balans där människors efterfrågan är styrande för vad som byggs.

Motionerna avstyrks.

30. Permanenta investeringsbidrag (punkt 23) (v)

av Owe Hellberg (v) och Sten Lundström (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2002/03:Bo236 yrkandena 6 och 7 samt 2002/03:Sf336 yrkande 21.

Ställningstagande

I Vänsterpartiets partimotion Bo236 lämnas ett flertal förslag till åtgärder som är nödvändiga för att komma till rätta med dagens allvarliga och omfattande problem inom bostadssektorn. Ett av huvudproblemen är givetvis den otillräckliga och felinriktade bostadsproduktionen. Det produceras i dag alltför få bostäder för att råda bot på den omfattande bostadsbristen på ett flertal orter. Det fåtal bostäder som verkligen byggs blir dessutom så dyra att vanliga hushåll inte kan flytta in även om de skulle bli erbjudna en lägenhet.

I år beräknas ca 21 000 lägenheter påbörjas i nyproduktion och 20 000 lägenheter renoveras i samband med ombyggnad. Det är en lägre nivå än vad som tidigare förutspåddes och en betydligt lägre produktion än de minst 30 000 bostäder som enligt Boverket behöver byggas årligen för att tillgodose efterfrågan på bostäder. Regeringen konstaterar också att minst 120 000 bostäder bör byggas under mandatperioden. Dagens villkor för bostadsbyggnad

det och prognoserna för 2002–2004 gör det dock inte troligt att den volymen nås.

Bristen på bostäder medför att bostadsköerna blir allt längre och att allvarliga sociala konsekvenser uppstår. Även den ekonomiska tillväxten kan hämmas. Det är därför nödvändigt med ett större statligt ansvarstagande för byggandets omfattning och för boendekostnadernas utveckling. Detta ansvarstagande får inte bara innebära ett stöd till en ökad bostadsproduktion oavsett inriktning. Det kan konstateras att efterfrågan i dag i första hand gäller hyresrätter med hyror som kan betalas av människor med vanliga inkomster. En stor del av bostadsbyggandet under de senaste åren har haft en annan inriktning. Dagens räntebidragssystem har lett till den orimliga effekten att subventionerna till största delen går till de välbeställda, dvs. till dem som har råd att köpa en nyproducerad bostadsrätt. Även vissa kommunala bostadsbolag har inriktat sig på att bygga lyxlägenheter i attraktiva lägen med för låg- och medelinkomsttagare orimliga hyror. Resultatet blir en omvänd fördelningspolitik.

Denna utveckling gör det nödvändigt att stärka allmännyttans roll på byggmarknaden och att ytterligare skärpa kraven på att det byggs hyresrätter med en rimlig hyra för låg- och medelinkomsttagare. För att möjliggöra en sådan utveckling bör ett permanent investeringsbidrag för nyproduktion av hyresrätter införas. Bidraget bör kopplas till ett krav på ett hyrestak vid uthyrningstillfället. Inflyttningshyrorna skall alltså förhandlas i förväg. De nuvarande räntebidragen bör avskaffas i takt med att de permanenta investeringsbidragen kan införas och fastighetsskatten på hyresrätt fasas ut.

Även för ombyggnad finns det ett behov att se över villkoren för det statliga stödet. Under år 2000 påbörjades ombyggnationen av ca 20 000 lägenheter. Enligt Boverkets prognos fram till 2010 skulle 35 000 lägenheter årligen behöva en omfattande ombyggnad. SABO, de kommunala bostadsbolagens intresseorganisation, redovisar ett ombyggnadsbehov på 488 000 lägenheter för perioden 2000–2015. Sedan 1995 har antalet fullskaliga ombyggnationer mer än halverats. En så låg nivå gör att värdet på bostadsbeståndet som helhet minskar. Risken är stor att ett mycket motiverat underhåll blir eftersatt och att ombyggnadsåtgärder skjuts till en oviss framtid. Åtgärder måste därför vidtas för att vända utvecklingen och ge förutsättningar för att en ombyggnad av bostadsbeståndet kommer till stånd i tillräcklig omfattning.

Ändringarna i räntebidragssystemet har radikalt förändrat förutsättningarna för att genomföra större ombyggnader. I tidigare gällande regelsystem hade räntebidragen ett nuvärde som motsvarade omkring 50 % av investeringen. I dagens system, med ett 30-procentigt räntebidrag till en mindre del av de åtgärder som ingår i en normal ombyggnad, motsvarar bidragens nuvärde endast 7 % av investeringen. Risken för att en ombyggnad medför stora hyreshöjningskrav är därför uppenbar.

Vi föreslår att riksdagen ställer sig bakom Vänsterpartiets förslag om att införa ett investeringsbidrag för ombyggnad av flerfamiljshus som avlöser dagens räntebidragssystem. Bidragsvillkoren bör utformas så att ombygg-

nadsåtgärderna genomförs på ett ekologiskt hållbart sätt, t.ex. genom att införa källsorterande sopsorteringssystem, alternativa dagvattensystem, energi-effektivisering m.m. Som ett villkor för bidraget bör också gälla att hyrorna fastställs på rimliga nivåer. Detta bör ske genom ett krav på att hyrorna efter ombyggnaden skall vara förhandlade i förväg.

Vi anser sammanfattningsvis att riksdagen, med bifall till Vänsterpartiets partimotioner Bo236 yrkandena 6 och 7 samt Sf336 yrkande 21, i ett tillkännagivande bör begära att regeringen låter utreda en omläggning av stödet till nyproduktion och ombyggnad av bostäder med den inriktning som vi ovan föreslagit.

31. Investeringsbidrag för studentbostäder (punkt 24) (m, fp)

av Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Margareta Pålsson (m), Lars Tysklind (fp), Peter Danielsson (m) och Gunnar Andrén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2002/03:Bo290 yrkande 18, 2002/03:Bo297 yrkande 7 och 2002/03:Fi232 yrkande 19, samtliga dessa yrkanden i denna del, samt avslår motionerna 2002/03:Bo201, 2002/03:Bo236 yrkande 8 och 2002/03:Bo267 yrkande 17.

Ställningstagande

Det tillfälliga investeringsbidraget för studentbostäder har, liksom övriga investeringsbidrag på bostadsområdet, en negativ inverkan på bostadsbyggandet. Det kan indirekt bidra till ökade byggkostnader och det har medverkat till att produktionen snarare inriktats efter de villkor som ställs i bidragsförfordningen än efter den verkliga efterfrågan. Projekt dras i gång eller stoppas alltefter de villkor som ställs för när och var bidrag beviljas. Det har också visat sig att det investeringsbidrag som utgår till hyresbostäder utformats med förmånligare villkor än vad som gäller för studentbostäder. Även detta har lett till diskussioner om projektens inriktning i bidragshänseende. Det är givetvis inte rimligt med en bostadsproduktion som anpassas efter statens subventionssystem. Investeringsbidragen till studentbostäder bör snarast avvecklas. Det måste bli möjligt att bygga studentbostäder utan subventioner.

Vad vi ovan anfört med anledning av motionerna Bo290 (fp) yrkande 18, Bo297 (m) yrkande 7 och Fi232 (fp) yrkande 19, samtliga yrkanden i motsvarande delar, bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

Helt andra åtgärder måste sättas in för att underlätta produktionen av studentbostäder. Vi redovisar vår syn i denna fråga i reservationer till avsnittet om Åtgärder för fler studentbostäder.

32. Investeringsbidrag för studentbostäder (punkt 24) (c)

av Rigmor Stenmark (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2002/03:Bo201 och 2002/03:Bo267 yrkande 17 samt avslår motionerna 2002/03:Bo236 yrkande 8, 2002/03:Bo290 yrkande 18, 2002/03:Bo297 yrkande 7 och 2002/03:Fi232 yrkande 19, de tre sistnämnda yrkandena i denna del.

Ställningstagande

En allmän bostadspolitisk riktlinje bör vara att störa marknaden så lite som möjligt med olika former av subventioner. Endast i vissa speciella fall kan det vara befogat att ändå inrätta statliga subventionssystem. Det skall då gälla angelägna områden där andra politiska åtgärder inte tycks få tillräcklig verkan. Samhällets ansvar för att efterfrågan på studentbostäder kan tillgodoses är ett sådant område. Trots att det under lång tid rått en stor brist på studentbostäder på flera högskoleorter har inte tillräckliga åtgärder vidtagits för att tillgodose behovet. För att kunna möta efterfrågan på studentbostäder och därigenom skapa en acceptabel studiesituation för landets studenter är det befogat med vissa statliga subventioner.

Investeringsbidraget för byggande av studentbostäder har också, till skillnad från andra subventioner, visat sig vara effektivt. Regeringens hantering av bidraget har dock varit under all kritik. Först infördes ett bidrag 1998 som sedan avskaffades 1999. Våren 2000 infördes bidragsformen på nytt med avsikten att bidrag skulle utgå t.o.m. 2002. Därefter har bidragstiden förlängts med ett år till utgången av 2003. Sedan är det oklart hur det blir. Resultatet av denna ryckighet i de politiska besluten syns tydligt i byggandet. Byggföretagen har inte kunnat lita på besluten och planera sina insatser.

För att planeringen och byggandet av studentbostäder skall fungera bra och inte fler byggprojekt skall läggas på is, behövs det mer av långsiktighet i bidragsvillkoren. Det är därför rimligt att investeringsbidraget för anordnande av bostäder för studenter blir en permanent stödform. Då kan staten också kräva av kommun, näringsliv, studentbostadsföretag och högskola på respektive ort att agera långsiktigt. Riksdagen bör således anmoda regeringen att ändra förordningen för det nuvarande investeringsbidraget för anordnande av bostäder för studenter så att den gällande tidsbegränsningen tas bort.

Vad jag ovan anfört med anledning av Centerpartiets partimotion Bo267 (c) yrkande 17 bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening. Det anförda innebär även att förslaget i motion Bo201 (c) blir väl tillgodosett. Övriga motionsförslag i detta avsnitt avstyrks.

33. Åtgärder för fler studentbostäder (punkt 25) (m)

av Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Margareta Pålsson (m) och Peter Danielsson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:Ub487 yrkandena 3–5 och bifaller delvis motionerna 2002/03:Bo290 yrkande 2, 2002/03:N266 yrkande 2 samt 2002/03:N397 yrkande 2 och avslår motionerna 2002/03:Bo216 yrkandena 2 och 3, 2002/03:Bo235 yrkande 2, 2002/03:Kr333 yrkande 6 samt 2002/03:Ub489 yrkande 9.

Ställningstagande

Kunskapsuppbyggnaden och den högre utbildningen är av avgörande betydelse för Sveriges framtid och fortsatta ekonomiska tillväxt. De studerande på universitet och högskolor måste därför erbjudas en bra studiemiljö. På många av landets högskoleorter är det emellertid mycket svårt för studerande att få bostad. Det finns tecken på att studenter börjar undvika de större universitetsstäderna på grund av bristen på bostäder. Bostadsbristen riskerar därmed att bli ett hot mot valfriheten och den öppna högskolan.

För att komma till rätta med bostadsbristen bland studenterna måste nyproduktionen av små hyreslägenheter och särskilda studentbostäder öka. Detta kräver framför allt den typ av generella bostadspolitiska insatser som förordats i flera motioner (m). Det handlar bl.a. om åtgärder för att sänka de skatter som belastar boendesektorn och insatser för att öka konkurrensen. Vidare måste planprocessen förenklas och ett friare hyressättningssystem införas. Även införandet av regler för tredimensionell fastighetsbildning skulle få betydelse för möjligheten att bygga studentbostäder.

I vår utbildningspolitiska kommittémotion Ub487 läggs också fram ett antal förslag som mer direkt är inriktade på bostadssituationen för studenter. Vi ställer oss bakom förslagen i denna motion om att åtgärder bör vidtas för att underlätta lösningar med tillfälliga bostäder för studenter. Genom att använda lösa bostadsmoduler kan bostäderna återanvändas för andra ändamål när ett tillräckligt antal permanenta bostäder har uppförts.

I motionen föreslås också att del av stadigvarande bostad skall få hyras ut utan att uthyraren behöver betala skatt på inkomsten. Om mindre än 50 % av en privatpersons stadigvarande bostad hyrs ut skall inkomsten vara skattefri. Detta förslag behandlas emellertid av skatteutskottet. Vidare anser vi att riksdagen bör anmoda regeringen att genomföra en inventering bland statliga fastigheter som enkelt kan göras om till studentbostäder. Sammantaget beräknar vi att tusentals studentbostäder skulle kunna tas fram omgående, om våra förslag genomförs.

Det vi nu anfört om åtgärder för fler studentbostäder bör riksdagen med bifall till motion Ub487 (m) yrkandena 3–5 och delvis bifall till motionerna

Bo290 (fp) yrkande 2, N266 (fp) yrkande 2 samt N397 (f) yrkande 2 tillkännage för regeringen som sin mening. I den mån övriga motioner som behandlas i detta avsnitt inte kan anses vara tillgodosedda med det anförda avstyrks de.

34. Åtgärder för fler studentbostäder (punkt 25) (fp)

av Lars Tysklind (fp) och Gunnar Andrén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2002/03:Bo290 yrkande 2, 2002/03:N266 yrkande 2 och 2002/03:N397 yrkande 2 samt bifaller delvis motionerna 2002/03:Bo216 yrkandena 2 och 3, 2002/03:Bo235 yrkande 2, 2002/03:Kr333 yrkande 6, 2002/03:Ub487 yrkandena 3–5 och 2002/03:Ub489 yrkande 9.

Ställningstagande

Tillgången på bostäder för studenter är i dagsläget oerhört dålig på vissa studieorter, framför allt i de större städerna. Många studenter som blir antagna till studieplatser tvingas tacka nej därför att de inte har någonstans att bo. Deras enda möjlighet är i stort sett att köpa en bostad. Det är emellertid få studenter som har en sådan ekonomisk situation att de över huvud taget kan fundera över en sådan lösning.

Vi anser att det behöver vidtas en rad åtgärder för att förbättra studenternas situation. En grundförutsättning för att alla som vill skall ha möjlighet att studera vidare är att studenternas konsumtionsutrymme kan öka. Studenterna måste kunna klara de ökande kostnaderna för bostad, studielitteratur, datorer m.m. Vi anser därför att studiemedlen bör höjas. Denna fråga behandlas dock av utbildningsutskottet.

Inom det bostadspolitiska området måste flera olika vägar prövas i syfte att snabbt få fram fler bostäder som passar studenter. I huvudsak handlar det om att generellt förbättra förutsättningarna för bostadsbyggandet. Förslag med denna inriktning har lagts fram i motioner (fp). Sådana generella åtgärder som även skulle förbättra möjligheten att bygga studentbostäder gäller bl.a. förenklingar i plan- och byggprocessen, skattelättnader för bostadssektorn, friare hyressättningssystem och åtgärder för en bättre byggkonkurrens. Folkpartiets förslag om skattefrihet för uthyrning av rum i privatbostäder skulle också göra det möjligt att snabbt få fram betydligt fler lagliga hyresrum. Det skulle både effektivisera användningen av det befintliga bostadsbeståndet och råda bot på den allra mest akuta bostadsbristen, inte minst bland studenter. Detta förslag bereds av skatteutskottet.

Även om de generella åtgärderna som gäller för hela bostadssektorn är av störst betydelse finns det även skäl att pröva olika åtgärder speciellt riktade

mot studentboendet. En översyn av olika byggregler bör göras för att underlätta nya metoder för att bygga billigare småbostäder lämpade för studenter. Det bör också vara möjligt att omvandla tomma kontor till studentbostäder. De allmännyttiga bostadsföretagen har i många kommuner en betydande mängd kommersiella lokaler och tomma kontor som kan omvandlas till bostäder och bidra till att lösa bristen på studentbostäder. Även okonventionella lösningar, som att använda fartyg och tillfälliga bostadsbaracker, måste prövas.

Det ovan anförda bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening. Det innebär ett bifall framför allt till Folkpartiets partimotion Bo290 yrkande 2 samt fp-motionerna N397 yrkande 2 och N266 yrkande 2. Även i övriga i detta avsnitt behandlade motioner finns förslag som delvis sammanfaller med det nu anförda.

35. Åtgärder för fler studentbostäder (punkt 25) (kd)

av Göran Hägglund (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2002/03:Bo216 yrkandena 2 och 3 samt 2002/03:Kr333 yrkande 6 och bifaller delvis motionerna 2002/03:Bo235 yrkande 2, 2002/03:Bo290 yrkande 2, 2002/03:N266 yrkande 2, 2002/03:N397 yrkande 2, 2002/03:Ub487 yrkandena 3–5 samt 2002/03:Ub489 yrkande 9.

Ställningstagande

Under de senaste tio åren har antalet studenter inom den högre utbildningen ökat från 200 000 till 330 000. Samtidigt är det totala antalet studentbostäder i landet endast ca 65 000. Det finns alltså fem gånger så många studenter som studentbostäder.

Sveriges Förenade Studentkårer redovisar inför varje termin bostadssituationen för landets studenter. Undersökningarna visar det allvarliga läge som råder på många orter med ständigt växande köer. Allvarligast är situationen i Stockholm, där drygt 29 000 studenter köar till de 7 500 studentbostäderna. Köerna i huvudstaden har sedan 1998 växt med 120 %.

Bakom denna statistik ligger givetvis en verklighet där många studenter har en mycket svår boende- och studiesituation. Släktingar, vänner, bekanta och bekantas bekanta får utnyttjas för en tillfällig bostad. Många tvingas flytta runt mellan bostäder med kontrakt som löper på kort tid. Det förekommer också ofta att studenter tvingas tacka nej till sina utbildningsplatser eftersom de inte kan få tag på en bostad. För dem som ändå väljer att studera påverkar den osäkra bostadssituationen studierna mycket negativt. Bristen på studentbostäder ökar också den sociala snedrekryteringen till den högre utbildningen.

Det är mot denna bakgrund nödvändigt att regeringen på olika sätt aktivt söker medverka till en förbättrad bostadssituation för landets studenter. I kd-motionen Bo216 finns förslag om en rad sådana åtgärder som skulle kunna förbättra bostadssituationen för studenter. Det gäller förslag om

- skattebefrielse för uthyrning till studenter i privatvilla eller lägenhet
- att kommunerna skall ta sitt ansvar för att tillhandahålla billig mark för studentbostäder
- att möjliggöra uppförande av mobila studentbostäder
- att tillgången till bostäder bör vara ett konkurrensmedel om högskoleplatser
- att sänka momsen på nyproduktion
- att avskaffa fastighetsskatten
- att förbättra konkurrensbevakningen av byggsektorn
- att reformera planprocessen.

Bostadsutskottet har endast behandlat två av dessa förslag i avsnittet om åtgärder för fler studentbostäder. Övriga förslag behandlas av andra utskott eller av bostadsutskottet i annat sammanhang. Jag ställer mig givetvis bakom alla förslagen men yrkar i denna reservation endast bifall till förslagen om kommunernas ansvar att tillhandahålla billig mark (yrkande 2) och om att åtgärder bör vidtas för att underlätta användandet av mobila studentbostäder (yrkande 3).

Riksdagen bör även ställa sig bakom förslaget i motion Kr333 (kd) yrkande 3 om en bred översyn av bostadspolitiken ur ett ungdomsperspektiv. En rad av de generella bostadspolitiska åtgärder som föreslagits i motioner (kd) har givetvis stor betydelse även för möjligheterna att bygga studentbostäder.

Vad vi ovan anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening. Det innebär ett bifall till de aktuella kd-förslagen och ett delvis bifall till övriga motioner som behandlas i detta avsnitt.

36. Åtgärder för fler studentbostäder (punkt 25) (c)

av Rigmor Stenmark (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:Ub489 yrkande 9 samt bifaller delvis motionerna 2002/03:Bo216 yrkandena 2 och 3, 2002/03:Bo235 yrkande 2, 2002/03:Bo290 yrkande 2, 2002/03:Kr333 yrkande 6, 2002/03:N266 yrkande 2, 2002/03:N397 yrkande 2 och 2002/03:Ub487 yrkandena 3–5.

Ställningstagande

Även om ett permanent investeringsbidrag för byggande av studentbostäder kan bidra till att på sikt förbättra bostadssituation för studerande vid universitet och högskolor behövs samtidigt ett brett engagemang från alla berörda parter. Kommunerna har givetvis ett stort ansvar för den lokala bostadsmarknaden. Ett särskilt ansvar åvilar kommuner med universitet eller högskolor.

Det bör samtidigt framhållas att statliga insatser kan behövas i flera frågor som kräver samordning och metodutveckling. Jag ställer mig därför bakom förslaget i motion Ub489 (c) yrkande 9 om sådana insatser.

Regeringen har ett ansvar för att tillsammans med de kommuner som har högskolor och universitet forma en strategi för hur studentbostadstillgången skall säkras framgent. Som ett första steg bör regeringen bjuda in kommuner, högskolor och studentkårer till överläggningar om hur bostadssituationen för studerande har utvecklats och vilka åtgärder som kan behöva vidtas. Erfarenheterna från dessa överläggningar bör också användas vid fördelningen av de resurser som sätts av för investeringsbidraget för studentbostäder.

Även i flera av de övriga motioner som behandlas i detta avsnitt finns förslag som kan prövas i de förordade överläggningarna. Olika bostadspolitiska instrument bör bli föremål för en mer förutsättningslös genomgång sett ur ett ungdomsperspektiv. Utgångspunkten bör bl.a. vara det faktum att ungdomar inte har samma höga krav på sin första bostad som de som ställs på övrig bostadsproduktion. Det finns därför ett behov av att utveckla metoder för byggande av billiga och funktionella ungdomsbostäder. Tänkbara alternativ kan också vara bostäder på vattnet. Det är viktigt att ungdomar ges tillfälle att delta i arbetet och lägga synpunkter på vilka behov som behöver tillgodoses i projekteringen av ungdomsbostäder.

Vad utskottet ovan anfört om behovet av student- och ungdomsbostäder bör riksdagen med bifall till motion Ub489 (c) yrkande 9 och delvis bifall till övriga motionsförslag tillkännage för regeringen som sin mening.

37. Koppling mellan nya högskoleplatser och bostadstillgången (punkt 26, motiveringen) (m, fp)

av Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Margareta Pålsson (m), Lars Tysklind (fp), Peter Danielsson (m) och Gunnar Andrén (fp).

Ställningstagande

Vi anser att riksdagen bör avslå de motioner som förordar att fördelningen av nya högskoleplatser skall ske med hänsyn tagen till bostadstillgången på respektive högskoleort. Även regeringen har i olika sammanhang framhållit att sådana hänsyn skall tas i fortsättningen. Den ordning som regeringen och motionärerna förordar ger utrymme för ett stort mått av godtycke. Den skulle vidare kunna innebära att högskolor med en bra utbildningskvalitet och därmed ett stort antal sökanden inte skulle tilldelas medel för nya platser enbart på den grunden att de ligger på tillväxtorter.

Fördelningen av högskoleplatser bör givetvis ske från en strikt utbildningspolitisk utgångspunkt. Bostadssituationen kan för övrigt anses vara redan indirekt beaktad i samband med högskolornas framställan om medel för nya utbildningsplatser. Högskolornas framställan bör vara grundad bl.a. på en bedömning av hur många platser som kan fyllas – givet den bostadssituation som råder på orten.

38. Koppling mellan nya högskoleplatser och bostadstillgången (punkt 26) (kd, c)

av Göran Hägglund (kd) och Rigmor Stenmark (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 26 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2002/03:Bo215, 2002/03:Bo216 yrkande 4, 2002/03:Bo267 yrkande 16, 2002/03:Ub489 yrkande 10 samt 2002/03:Ub491 yrkande 3.

Ställningstagande

Bostadssituationen på de olika högskoleorterna bör beaktas vid fördelningen av nya utbildningsplatser. Om två högskoleorter i övrigt bedöms vara lika lämpliga, anser vi att den ort som kan erbjuda studenterna de bästa boendalternativen bör prioriteras. Det är också viktigt att de orter som tilldelas nya utbildningsplatser får besked om detta så tidigt som möjligt, så att bostadsbehovet i möjligaste mån kan tillgodoses. Det vore önskvärt att ett system infördes där en antagning i sig också garanterar studenten att en enklare bostad kan erbjudas lokalt eller regionalt. Regeringen bör få i uppdrag att med de kommuner som tilldelas nya högskoleplatser förhandla om den studiesociala situationen där bostadsfrågan intar en central roll.

Vi har noterat att statsministern i sin regeringsförklaring antytt att någon form av hänsyn till bostadssituationen borde tas vid fördelningen av högskoleplatser. I den budgetproposition som regeringen lagt fram för riksdagens beslut finns emellertid inte några sådana överväganden redovisade i den del där de konkreta förslagen om högskolans resurstillskott återfinns. Vi anser därför att riksdagen i ett tillkännagivande till regeringen bör understryka behovet av att beakta bostadssituationen vid fördelningen av medel för nya platser. Regeringen bör vidare anmodas att i fortsättningen i samband med att förslag läggs fram om medelstilldelningen till högskolorna redovisa hur bostadsfrågan har beaktats.

Det som vi ovan anfört innebär ett bifall till de motioner som behandlas i detta avsnitt.

39. Bostäder för funktionshindrade studenter (punkt 27, motiveringen) (m, fp)

av Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Margareta Pålsson (m), Lars Tysklind (fp), Peter Danielsson (m) och Gunnar Andrén (fp).

Ställningstagande

Även funktionshindrade studenter har givetvis rätt till ett självständigt boende på studieorten. Det skall emellertid inte behövas några bostadspolitiska särlosningar för denna grupp. Åtgärder bör i stället vidtas som ger förutsättning-

ar för en fungerande bostadsmarknad där efterfrågan kan tillgodoses för alla grupper. Vi har lagt fram en rad förslag om åtgärder för fler studentbostäder som har denna utgångspunkt.

Den aktuella v-motionen avstyrks mot denna bakgrund.

40. Bostäder för funktionshindrade studenter (punkt 27) (v, c)

av Owe Hellberg (v), Rigmor Stenmark (c) och Sten Lundström (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 27 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:Bo236 yrkande 9.

Ställningstagande

Antalet studenter med funktionshinder kan förväntas öka i samband med den kraftiga utbyggnaden av högskolan. Regeringen har givit Högskoleverket i uppdrag att se över systemet med stöd till studenter med funktionshinder. Det gäller i allra högsta grad även boendet. På vissa högskoleorter, däribland Stockholm, saknas handikappanpassade studentbostäder och där de finns är antalet starkt begränsat. Detta skapar svårigheter för funktionshindrade att påbörja en högskoleutbildning, och det gör att boendekostnaderna ökar för denna grupp. Det bör givetvis ställas krav på tillgänglighet i alla former av byggande, men studentbostäder har oftast en särskild utformning, vilket gör att tillgänglighetskraven är särskilt viktiga. Funktionshindrade skall naturligtvis kunna studera på samma villkor som icke funktionshindrade. Högskolekommunerna behöver uppmärksammas på dessa problem.

Vi anser, som framgått tidigare, att fördelningen av nya högskoleplatser bör kopplas till bostadssituationen för studenter på respektive högskoleort. Vid bedömningen av vilka orter som kan erbjuda en sammantaget acceptabel studiemiljö bör bostadssituationen för funktionshindrade studenter ingå som en viktig del.

Det som ovan anförs om tillgänglighet i studentbostäder bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

41. Bostadsbidragens utformning (punkt 28, motiveringen) (m)

av Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Margareta Pålsson (m) och Peter Danielsson (m).

Ställningstagande

Det bör vara en målsättning att varje människa med heltidsarbete skall kunna leva på sin inkomst. Det är orimligt att människor skall behöva vara beroende av bidrag sedan man betalat sin skatt. Grundprincipen måste vara att den som betalar skatt inte skall behöva bidrag och att den som behöver bidrag inte skall betala skatt. En ekonomisk politik bör utformas som sätter tillväxten och

individerna i centrum. Därmed ökar också människors möjligheter att efterfråga den bostad som passar det egna hushållet bäst.

En slutsats av denna grundläggande inställning är att bostadsbidragen måste ersättas av ett system som bygger på principen om generella grundavdrag för barn i stället för bidrag. Detta innebär att merparten av utgifterna för bostadsbidrag ersätts med ett högre avdrag som tar hänsyn till försörjningsbördan i en familj. Alla barnfamiljer skall omfattas av detta barnavdrag. Som ett resultat av detta kommer marginaleffekterna att minska. Endast i de fall avdrag ej kan komma i fråga utgår bidrag. I dessa fall, där ett stödbehov kvarstår, bör detta lösas genom en samordning av stödsystemen inom socialpolitiken.

Vad som i de nu aktuella motionerna föreslagits låter sig inte förenas med vad vi anfört om den framtida utformningen av bostadsbidragen. Motionerna avstyrks sålunda.

42. Bostadsbidragens utformning (punkt 28) (fp)

av Lars Tysklind (fp) och Gunnar Andrén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 28 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:Bo290 yrkande 17 samt avslår motionerna 2002/03:Bo251 yrkande 1 och 2002/03:Bo256.

Ställningstagande

Orsakerna till att bostadsmarknaden inte fungerar står bl.a. att finna i omfattande regleringar, snedvridande subventioner och andra former av politisk styrning. Även bostadsbidragen är en faktor i detta sammanhang. Bidragen ger upphov till stora marginaleffekter, och de är i många fall styrande i valet av boende. Samtidigt fungerar bostadsbidragen i mångt och mycket som ett förtäckt offentligt stöd till bygg- och bostadsbranschen. Bidragen leder till att bostadsproducenter och byggherrar inte får tillräckliga incitament att hålla nere kostnaderna och effektivisera sin verksamhet. Det är helt enkelt mer lönsamt att bygga stort och dyrt än litet och billigt.

Den allvarligaste invändningen mot dagens bostadsbidrag gäller dock de marginaleffekter som bidragen tillsammans med bl.a. skatterna och underhållsbidragen ger upphov till. För den barnfamilj som ökar sin inkomst går i många fall större delen av ökningen bort i form av ökad skatt och minskade bostadsbidrag. Det är naturligtvis inte rimligt att den som t.ex. går från studier eller arbetslöshet till arbete eller ökar sin arbetstid inte skall ha något ekonomiskt utbyte av detta. Ett sådant system ger inga incitament för den enskilda att gå ut i förvärvsarbete eller att starta egen verksamhet. Vad som erfordras är därför åtgärder som minskar marginaleffekterna såväl i stödsystemen som i skattesystemet. En reform som enligt vår mening omedelbart bör påbörjas är

att successivt minska bostadsbidragen. Samtidigt måste grupper med särskilt stor försörjningsbörda, som barnfamiljer, kompenseras genom ett ökat generellt barnstöd och sänkta inkomstskatter.

Vad vi nu med anslutning till Folkpartiets partimotion Bo290 yrkande 17 anfört om utformningen av bostadsbidragen bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

43. Bostadsbidragens utformning (punkt 28) (kd)

av Göran Hägglund (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 28 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:Bo251 yrkande 1 samt avslår motionerna 2002/03:Bo256 och 2002/03:Bo290 yrkande 17.

Ställningstagande

Den reformering av bostadsbidragen som den socialdemokratiska regeringen genomfört har inneburit stora försämringar för i första hand ett stort antal barnfamiljer. Bidragen måste i dag närmast beskrivas som familjefientliga. Trots att bostadsbidragen är det fördelningspolitiskt sett mest effektiva sättet att tillförsäkra också lågavlönade, barnfamiljer och studenter en rimlig bostadsstandard har de alltså skurits ned. Det kan mot den bakgrunden ifrågasättas om målsättningen med bostadsbidragen – att hushåll med barn skall kunna efterfråga en bostad där varje barn har ett eget rum – längre kan anses vägleda stödets utformning. Det är också därför som vi från Kristdemokraterna lagt fram förslag om att redan 2003 reformera bostadsbidragen så att bl.a. halvårsvisa avstämningsinförs, den samlade familjeinkomsten läggs till grund för bostadsbidraget och det särskilda bidraget höjs med 100 kr per barn.

Genom dessa åtgärder rättas de största orättvisorna i dagens bostadsbidragssystem till. På sikt är detta dock inte tillräckligt. Bostadsbidragen måste därför ses över i sin helhet. Det innebär att effekterna av dagens regler måste utvärderas i syfte att tillskapa ett regelverk som är fördelningspolitiskt bättre och därmed också rättvisare. Målet bör sålunda vara att arbeta fram ett bostadsbidragssystem som behandlar alla hushåll på ett likvärdigt sätt och som inte diskriminerar barnfamiljer.

Vad jag nu med anslutning till motion Bo251 (kd) yrkande 1 anfört om utformningen av bostadsbidragen bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening. Övriga motionsförslag avstyrks.

44. Bostadsbidrag till hushåll utan barn (punkt 32, motiveringen) (m)

av Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Margareta Pålsson (m) och Peter Danielsson (m).

Ställningstagande

Enligt vår mening bör bostadsbidragen till hushåll utan barn avvecklas redan fr.o.m. 2003. Det finns mot bakgrund härav inte anledning att överväga ändringar i åldersgränsen för dessa bidrag. Motionen avstyrks därför.

45. Anslagstildelningen efter 2003 (punkt 36) (m)

av Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Margareta Pålsson (m) och Peter Danielsson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 36 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:Bo297 yrkande 8.

Ställningstagande

Lantmäteriverket har under flera år arbetat med att skapa balans i sin verksamhet. Arbetet med att åtgärda de strukturella och ekonomiska problemen ger nu resultat. Det finns mot den bakgrunden anledning att gå vidare med den omstrukturering av Lantmäteriverkets verksamhet som vi menar måste komma till stånd.

Redan när Lantmäteriverket bildades genom en sammanslagning av dåvarande Statens lantmäteriverk och Centralnämnden för fastighetsdata bolagiserades delar av verksamheten. Det var enligt vår mening en riktig, men otillräcklig, åtgärd. När nu verkets finanser förbättrats finns det därför anledning att på nytt pröva vilka ytterligare delar av verksamheten som kan bolagiseras eller på annat sätt marknadsanpassas.

Den fortsatta omstrukturering av Lantmäteriverkets verksamhet som vi nu förespråkar bör inledas i så god tid att den kan sättas i kraft redan fr.o.m. budgetåret 2004. Som en följd av detta bör anslaget för detta budgetår kunna minskas jämfört med vad som anvisas för budgetåret 2003. Även åren därefter bör verksamheten vid Lantmäteriverket systematiskt ses över i avsikt att koncentrera verksamheten till de rent statliga uppgifterna. På sikt bör statens anslag reformeras till att motsvara de beställningar som staten lägger på verket. Det innebär att ett s.k. beställningsanslag bör utvecklas, dvs. ett anslag där medelstildelningen styrs av de årligen bestämda och konkreta uppgifter som är knutna till medlen.

Vad vi nu med anslutning till förslaget i motion Bo297 (m) yrkande 8 anfört bör riksdagen som sin mening tillkännage för regeringen.

46. Taktila kartor (punkt 38) (m)

av Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Margareta Pålsson (m) och Peter Danielsson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 38 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:Bo234.

Ställningstagande

Lantmäteriverket har ansvaret för försörjningen av grundläggande landskapsinformation (kartor m.m.) i sådan form, standard och aktualitet som tillgodoser angelägna samhällsbehov. Synskadade kan dock inte ta del av denna information. I Lantmäteriverkets uppdrag ingår inte att tillhandahålla grundläggande geografisk information i en form som är tillgänglig för synskadade personer.

Det är viktigt för de funktionshindrades/synskadades delaktighet i samhället att de kan få geografisk information i taktil form. Det bör därför klargöras hur behovet av taktila kartor skall tillgodoses och var det huvudsakliga ansvaret skall ligga.

Lantmäteriverket har under senare år bl.a. med stöd från EU bedrivit en utvecklings- och uppdragsverksamhet när det gäller taktila kartor. Förutsättningar för att med relativt kort varsel påbörja en reguljär produktion finns därför. Trots detta har inte någon sådan produktion kommit i gång. Detta bör enligt vår mening rättas till. I revideringen av Lantmäteriverkets långsiktiga plan för samhällsinformation bör därför verksamheten med taktila kartor lyftas fram. Den produktion av taktila kartor som detta bör leda till skall finansieras inom ordinarie anslag och/eller med stöd av externa finansiärer.

Vad vi nu med anslutning till motion Bo234 (m) anført om behovet av taktila kartor bör riksdagen tillkänna för regeringen som sin mening.

47. Fördelningen av länsstyrelseanslaget på län (punkt 39) (c)

av Rigmor Stenmark (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 39 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:Bo205.

Ställningstagande

Det är en nationell uppgift att ge förutsättningar för alla län att utvecklas på likvärdiga villkor så att de mål som satts upp kan nås. Det innebär bl.a. att länsstyrelserna måste tilldelas de resurser som fordras för att de skall kunna fylla sin roll i detta arbete. Så är emellertid inte fallet. Medelsfördelningen till

länsstyrelserna har helt enkelt inte anpassats till utvecklingen i landets olika delar och i de olika länen.

Uppsala län tillhör de mest expansiva länen i landet och har genom sin omedelbara närhet till Stockholm även fått del av många av huvudstadsregionens problem. Befolkningen ökar varje år. En följd av detta är en ständigt ökad belastning på samhällsservicen och då naturligtvis också på länsstyrelsen. Tillgängliga beräkningar visar också att Uppsala län inte har den medelsttilldelning från det totala länsstyrelseanslaget som länet borde ha för att få bästa möjliga förutsättningar för sitt arbete.

Mot den nu skisserade bakgrunden måste en rättvisande modell för hur resurserna skall fördelas mellan de enskilda länsstyrelserna arbetas fram. Den utredning som nu tillsatts bör därför få tydligare direktiv än de regeringen utfärdat att utarbeta en fördelningsmodell som ger en rättvisande fördelning där bl.a. befolkningsstorlek och befolkningstillväxt ges stor tyngd.

Vad jag nu med anslutning till motion Bo205 (c) anfört bör riksdagen som sin mening tillkännage för regeringen.

48. Nyckeltal för verksamheten vid länsstyrelserna (punkt 40) (m)

av Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Margareta Pålsson (m) och Peter Danielsson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 40 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:Bo297 yrkande 16.

Ställningstagande

Det är i dag svårt för att inte säga omöjligt att jämföra hur de olika länsstyrelserna bedriver sin verksamhet. Sett i relation till antalet invånare är de medel som anslås till länsstyrelserna ojämnt fördelade. Det kan naturligtvis finnas olika godtagbara motiv för denna avvikelse. Förhållandena i länen och kraven på insatser från länsstyrelsernas sida varierar. Det gör det enligt vår mening angeläget att finna redovisningsmetoder som möjliggör en uppföljning och utvärdering av dessa skillnader. Nyckeltal bör utvecklas så att det går att mäta effektiviteten vid länsstyrelsernas olika avdelningar och göra jämförelser mellan olika län.

Regeringen har under flera år i budgetpropositionen hävdat att det pågår ett utvecklingsarbete med den förordade inriktningen inom Regeringskansliet. Det börjar nu bli hög tid att detta arbete avslutas, så att resultatet av det kan komma till praktisk användning i samband med resursfördelning och prioriteringar. Redovisningar med denna inriktning bör också i lämpliga sammanhang föreläggas riksdagen. I budgetpropositionen bör jämförelser med nyckeltal alltid ingå i det redovisade beslutsunderlaget.

Vad vi nu med anslutning till motion Bo297 (m) yrkande 16 anført om behovet av nyckeltal för verksamheten vid länsstyrelserna bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

Särskilda yttranden

Utskottets beredning av ärendet har föranlett följande särskilda yttranden.

1. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 2003 (m)

Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Margareta Pålsson (m) och Peter Danielsson (m) anför:

Bostadsutskottet har under beredningen av detta betänkande arbetat under förutsättningen att en riksdagsmajoritet bestående av socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister den 4 december 2002 kommer att fastställa ekonomiska ramar för de olika utgiftsområdena i den statliga budgeten och en beräkning av statens inkomster avseende 2003 samt besluta om preliminära utgiftstak för år 2004.

Moderata samlingspartiet har i parti- och kommittémotioner förordat en annan inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Ett övergripande mål för den ekonomiska politiken bör vara att möjliggöra ökad tillväxt. Då måste utgiftskvoten sänkas. För detta krävs bland annat en moderniserad arbetsmarknad, avregleringar, sänkta skatter och lägre offentliga utgifter. Antalet sjukskrivna och förtidspensionerade måste minskas genom att sjukvård och rehabilitering förbättras.

Våra förslag syftar också till att skapa förutsättningar för ett ekonomiskt, kulturellt och socialt växande Sverige. Vi vill satsa på en utbildning som ger alla större möjligheter till ett rikare liv. Genom en större enskild sektor och ett starkare civilt samhälle kan både företag och människor växa. Ännu fler kan komma in på den ordinarie arbetsmarknaden. Den sociala tryggheten ökar också i andra bemärkelser genom att hushållen får en större ekonomisk självständighet. Friheten att välja bidrar till mångfald, en bättre kvalitet och en större trygghet. De enskilda människorna får ett större inflytande över sina liv.

Vi har föreslagit en långtgående växling från subventioner och bidrag till omfattande skattesänkningar för alla, främst låg- och medelinkomsttagare. Samtidigt värnar vi de människor som är i störst behov av gemensamma insatser och som har små eller inga möjligheter att påverka sin egen situation. Vi slår också fast att det allmänna skall tillföras resurser för att på ett tillfredsställande sätt kunna genomföra de uppgifter som måste vara gemensamma. Avsevärda resurser tillförs till exempel för att bryta den ökade sjukfrånvaron och de ökande förtidspensioneringarna.

Vårt budgetalternativ – med våra förslag till utgiftstak, anslagsfördelning och skatteförändringar – bör ses som en helhet där inte någon eller några delar kan brytas ut och behandlas isolerat från de andra. Om riksdagens majoritet den 4 december beslutar om ramar för de olika utgiftsområdena i enlighet

med finansutskottets förslag och därmed väljer en annan inriktning av politiken, deltar vi inte i det nu aktuella beslutet om anslagsfördelning inom utgiftsområde 18.

21:1 Bostadsbidrag

Bostadsbidraget är i praktiken inte ett bidrag som hör samman med bostadspolitik. Vi anser att bostadsbidragen bör samordnas inom socialpolitiken med syfte att skapa en bättre helhetssyn på stödssystemen. Då skapas också möjligheter att växla bidrag mot sänkta skatter. Till dess att en sådan omläggning skett anser vi att bostadsbidragen enbart skall riktas till barnfamiljer. Bostadsbidragen till ungdomar under 29 år utan barn bör således avvecklas. Anslaget kan därmed minskas med 277 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag.

31:1 Boverket

Med ökad avreglering och mer inslag av efterfrågestyrd bostadsmarknad kan anslaget reduceras från år 2004. En översyn av Boverkets verksamhet bör göras inför kommande budgetår. Därvid bör bl.a. Boverkets engagemang i den ideella föreningen Svensk Bostadsmässa avvecklas. Staten och Boverket skall inte riskera skattebetalarnas pengar på detta sätt.

31:2 Räntebidrag m.m.

Räntebidrag och andra subventioner har bidragit till att driva upp boendekostnaderna för vårt boende. Systemet med eviga räntebidrag bör avvecklas successivt, samtidigt som fastighetsskatten avvecklas.

Vi förordar ett system med ett räntebidrag på 30 procent under tio år. Därefter minskas räntebidraget successivt med två procentenheter per år, till dess att fastigheten inte längre är berättigad till räntebidrag. Systemet skall gälla från och med 2003.

31:5 Bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador

Vi har under en rad av år uttryckt uppfattningen att Fonden för fukt- och mögelskador bör avvecklas. Vår principiella uppfattning på denna punkt står kvar. Den typ av skador som fonden ersätter uppträder normalt sett inom en tioårsperiod. Med tanke på att fonden inte lämnar ersättning till hus byggda senare än 1988 är det nu hög tid att inleda en avveckling.

Det finns dock en grupp småhus för vilken stöd enligt vår mening bör kunna utgå under ytterligare en tid. Det gäller de småhus som före år 2000 inte kunnat erhålla stöd på grund av de höga självrisker som fram till dess gällde. Genom att nya regler för självriskens storlek nu tillämpas finns det enligt vår mening anledning att ge de småhusägare som tidigare nekats stöd möjlighet att söka stöd på nytt. Stöd ur fonden bör därför kunna erhållas under ytterligare något år. Målet bör dock vara att stödverksamheten avveck-

las i sådan takt att anslaget kan upphöra fr.o.m. år 2006. För budgetåret 2003 bör anslaget bestämmas till 20 miljoner kronor.

31:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder

Radonbidraget har mist sin betydelse när det gäller att påverka fastighetsägarna att vidta åtgärder mot radonproblemen. Nya forskningsrön visar dessutom att en del av de saneringsåtgärder som vidtagits ökar radonhalten i stället för att minska den. Vad som nu erfordras är därför inte nya bidrag utan forskning och information som leder till att rätt åtgärder vidtas i tillräcklig omfattning. Anslaget för åtgärder mot radon i bostäder bör därför i fortsättningen uteslutande användas för att stödja informationsverksamheten på detta område. Vi föreslår ett anslag för detta ändamål på 1 miljon kronor för år 2003.

31:7 Bidrag för anordnande av bostäder för studenter

Det är vår bestämda uppfattning att alla bostäder bör kunna byggas utan statliga subventioner. Naturligtvis gäller detta också för studentbostäder. För att detta skall bli möjligt fordras emellertid en total omläggning av bostads- och skattepolitiken. Vi har i flera motioner lagt fram förslag med denna inriktning. Det handlar bl.a. om sänkt skattetryck på byggande och boende samt åtgärder för en snabbare planprocess och ökad konkurrens inom bostadssektorn. I en reservation i detta betänkande lämnar vi dessutom förslag om särskilda åtgärder som bör vidtas för att lösa studenternas bostadsproblem. Även i andra utskott behandlas motionsförslag (m) som kan förbättra situationen för studenter. Det gäller exempelvis förslag om att en del av stadigvarande bostad skall få hyras ut utan att uthyraren behöver betala skatt på inkomsten.

De av oss föreslagna åtgärderna gör det möjligt att helt avskaffa anslaget för bidrag till studentbostäder.

31:9 Lantmäteriverket

Vi konstaterar att det pågående arbetet med att åtgärda verkets strukturella och ekonomiska problem ger resultat och att anslaget för nästa år bör fastställas i enlighet med regeringens förslag. Genom att marknadsanpassa delar av verksamheten bör anslaget dock kunna minskas från år 2004. Större likheter med andra aktörer på marknaden bör eftersträvas.

31:11 Bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet

Av samma skäl som vi anser att bostads- och skattepolitiken skall vara utformad så att bostäder skall kunna nyproduceras utan statligt stöd anser vi att det är byggherrens och förvaltarens sak att bestämma byggnadens utformning inom de ramar som lagar och bestämmelser sätter upp. Förutom att ett statligt stöd snedvrider konkurrensen riskerar det att leda till minskad priskänslighet och till ökade kostnader för reparationer och underhåll. Anslaget bör avvecklas, men vi anser att medel för redan beviljade projekt bör anslås.

31:12 Investeringsbidrag för nybyggnad av hyresbostäder

Även investeringsbidraget till byggande av hyresbostäder riskerar att leda till kortsiktighet i beslut om byggande och få kostnadsdrivande och konkurrens-hämmande effekter. Byggandet av hyresrätter bör i stället stimuleras genom sänkt skattetryck, ett friare hyressättningssystem och förenklade regler för byggandet. Anslaget bör tas bort sedan de redan beviljade projekten fått bi-drag.

31:13 Statens bostadsnämnd

Det kan inte helt uteslutas att staten skall ta ansvar för problem som uppstått på grund av svårligen förutsedda förändringar i befolkningsunderlaget och tidigare bedriven subventionspolitik. Riktlinjerna för statens och kommunernas ansvar skall i sådana fall vara mycket klara och väl avgränsade. Detta grundläggande krav är emellertid inte på långt när uppfyllt när det gäller Statens bostadsnämnd och myndighetens planerade verksamhet. Regelsystemet ger utrymme för stort godtycke från myndighetens och regeringens sida. Statens bostadsnämnd bör därför snarast avvecklas.

Vi vill i stället låta en tillfällig delegation fortsätta den tidigare Bostadsdelegationens arbete. Den tillfälliga delegationen bör finansieras under utgiftsområde 25. Villkoren för delegationens arbete bör avgränsas genom mycket klara och tydliga riktlinjer. Även riktlinjerna för statens och kommunernas ansvar skall vara mycket väl avgränsade när stöd beviljas.

Den tillfälliga delegationen skall kunna ge statligt stöd för att trygga den kommunala kärnverksamheten. I de fall då rivning är enda utvägen skall visst statligt stöd till sådan åtgärd kunna utgå. En av utgångspunkterna för delegationens arbete bör vara att kommuner inte skall ägna sig åt näringsverksamhet. När den tillfälliga delegationens arbete är avslutat i en kommun, skall kommunen därför inte längre ha bostadsföretag i sin ägo. Detta bör vara en absolut förutsättning för det statliga stödet. Alla former av stöd skall redovisas öppet så att det tydligt framgår hur hyressättningen påverkas.

31:1 Omstrukturering av kommunala bostadsbolag

Statligt stöd till kommuner som har dragit på sig ekonomiska problem på grund av sin hantering av det kommunägda bostadsbeståndet får inte utformas så att det snedvrider konkurrensen på bostads- och lokalmarknaderna. Utgångspunkten måste vara att stödet går till kommuner som uttömt sina resurser genom att ta ansvar för bostadsbolaget, men ändå har kvarvarande problem. Omstruktureringar av kommunala bostadsbolag skall ske på marknadsmässiga grunder. Olika intressenter skall kunna förvärva delar av eller hela kommunala bostadsföretag i kris. Finansieringen av stödet enligt dessa riktlinjer bör flyttas till utgiftsområde 25, Allmänna bidrag till kommuner.

32:1 Länsstyrelserna m.m.

Moderata samlingspartiet har lagt fram en rad förslag som vid ett genomförande kommer att minska länsstyrelsernas administrativa uppgifter. Det handlar bl.a. om minskade uppgifter vad gäller bidragshantering och avreglering inom ett flertal områden. Vi anser mot denna bakgrund att det är möjligt att redan nästa år minska anslaget till länsstyrelserna med 50 miljoner kronor i förhållande till regeringsförslaget.

34:1 Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet

Vi har alltsedan införandet av stödet till lokala investeringsprogram varnat för att det skulle leda till en rad oönskade effekter. Erfarenheterna från bidragsgivningen har besannat våra farhågor. Stöd har i vissa fall utgått på till synes godtyckliga grunder och till ändamål som i alltför många fall starkt kan ifrågasättas. Nu har sent omsider regeringen beslutat upphöra med bidragsgivningen. Anslaget bör endast få användas för att täcka utgifter för redan beviljat stöd.

34:2 Statens institut för ekologisk hållbarhet

Vi motsatte oss redan från början att Institutet för ekologisk hållbarhet (tidigare kallat Kunskapscentrum för ekologisk hållbarhet) inrättades. Institutets främsta uppgift är att bistå de kommuner som önskar söka stöd för lokala investeringsprogram. När detta stöd nu avvecklats finns heller inget behov av myndigheten. Anslaget bör därför halveras för år 2003 för att därefter helt avvecklas. Anslaget för år 2003 är endast avsett att täcka avvecklingskostnaderna.

2. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 2003 (fp)

Lars Tysklind (fp) och Gunnar Andrén (fp) anför:

Folkpartiet liberalernas budgetförslag för år 2003 innebär i sina huvuddrag sänkta skatter på arbete och företagande som syftar till att uppnå en långsiktig och uthållig tillväxt. Det syftar också till en mera rättvis skattepolitik för bl.a. barnfamiljer. Våra utgiftsökningar avser främst bistånd, utbildning, vård och omsorg, förbättringar för handikappade, åtgärder mot ohälsan samt satsningar på miljö och rättssäkerhet.

Vårt förslag till utgiftsram för utgiftsområde 18 har emellertid avslagits i budgetprocessens första steg, genom finansutskottets förslag till riksdagens beslut om budgetramarna. Då Folkpartiets budgetförslag är en helhet är det inte meningsfullt att delta i fördelningen på anslag inom utgiftsområde 18. I det följande redovisas i sammanfattning innehållet i vårt budgetförslag för utgiftsområde 18.

21:1 Bostadsbidrag

De selektiva behovsprövade bostadsbidragen är en av de faktorer som bidrar till att den svenska bostadsmarknaden inte fungerar. Bostadsbidragen skapar dessutom kraftiga marginaleffekter. Tillsammans med de marginaleffekter som följer av skatter, underhållsbidrag m.m. leder detta till att det för många låg- och mellaninkomsttagare lönar sig väldigt dåligt eller inte alls att öka sin arbetsinkomst. För att begränsa marginaleffekterna bör bostadsbidragen minskas. Samtidigt bör hushåll med särskilt stor försörjningsbörda, bl.a. barnfamiljer, kompenseras genom andra åtgärder som Folkpartiet föreslagit i sina familjepolitiskt inriktade motioner.

31:1 Boverket

Vi har föreslagit att flera bidragssystem som delvis administreras av Boverket skall avvecklas. Vidare förordar vi förenklingar i den lagstiftning och de regelsystem som delvis är grund för myndighetens verksamhet. Vi anser därför att det är möjligt att genomföra en neddragning av anslaget för myndigheten redan nästa år.

31:2 Räntebidrag

Folkpartiet har i flera motioner lagt fram förslag som innebär en avveckling av fastighetsskatten, en reviderad planprocess och en friare hyressättning. Ett genomförande av dessa förslag kommer att påtagligt stimulera nyproduktionen av bostäder. Det ger också förutsättningarna för att fullfölja avvecklingen av räntebidragssystemet enligt de ursprungliga intentionerna. När riksdagen fattat ett beslut om att inleda en avveckling av fastighetsskatten blir det möjligt att också avveckla räntebidragen. Med ett sådant ställningstagande skulle det vara möjligt med vissa besparingar på anslaget redan nästa år. Vi utvecklar vår syn på räntebidragssystemet i en reservation till detta betänkande.

31:7 Investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter

Vi anser att investeringsbidragen för studentbostäder bör avvecklas. Helt andra åtgärder måste sättas in för att underlätta produktionen av studentbostäder. Vi redovisar vår syn i denna fråga i en reservation till avsnittet om åtgärder för fler studentbostäder.

31:9 Lantmäteriverket

Även om Lantmäteriverket under senare år genomgått betydande förändringar finns det enligt Folkpartiets mening utrymme för ytterligare rationaliseringar i verksamheten. Flera av de tjänster som verket erbjuder kan också köpas på den privata marknaden. Anslaget till Lantmäteriverket bör därför kunna minskas med 50 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag.

31:11 Bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet

Denna bidragsform fyller inte den avsedda funktionen och bör därför avvecklas.

31:12 Investeringsbidrag för nybyggnad av hyresbostäder

Det är inte möjligt att rätta till grundläggande brister i de statliga regler som satts upp för bostadsmarknaden genom att införa subventioner och bidrag. De problem som i dag finns måste lösas på andra sätt. Vi hänvisar till de förslag som Folkpartiet lagt fram om bl.a. sänkt skattetryck på bostadssektorn, friare hyressättning, regelförenklingar för planprocessen och byggandet samt åtgärder för en bättre konkurrens inom byggsektorn. Investeringsbidraget för hyresbostäder riskerar att snedvrida konkurrensen och även på andra sätt motverka sitt syfte. Bidragsformen liksom anslaget för verksamheten bör därför snarast avvecklas.

31:13 Statens bostadsnämnd och 31:14 Omstrukturering av kommunala bostadsbolag

Vi har under föregående års riksdagsbehandling avvisat införandet av den stödform som finansieras med dessa två anslag. Stödsystemet har flera inslag som vi anser vara helt felaktiga. Det gäller bl.a. möjligheten för staten att ta över bostadsfastigheter från kommunala bostadsföretag och den ytterligare styrning och reglering av den lokala bostadsmarknaden som stödsystemet kommer att medföra i de aktuella kommunerna.

32:1 Länsstyrelserna m.m.

Vi avvisar regeringens förslag om att tjänster som äldreskyddsombud skall inrättas vid länsstyrelserna. Anslaget kan av detta skäl minskas med det för ändamålet avsatta beloppet om 46 miljoner kronor. I stället förordar Folkpartiet att dessa medel tillförs kommunerna i form av stimulansbidrag för att få ett snabbt införande av äldreombud i kommunerna.

34:1 Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet

Folkpartiet har alltsedan införandet kritiserat stödet till de lokala investeringsprogrammen. Det flertal utvärderingar av stödet som genomförts visar också tydligt att programmen inte haft sin avsedda effekt. Nu har stödformen sent omsider avvecklats sedan över 6 miljarder kronor använts för åtgärder med i många fall tveksamt värde. De på anslaget återstående medlen bör nu dras in och användas för mer angelägna ändamål.

3. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 2003 (kd)

Göran Hägglund (kd) anför:

Inledning

Kristdemokraterna har i parti- och kommittémotioner förordat en annan inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken än den regeringen och dess stödpartier föreslår.

Kristdemokraternas budgetalternativ tar sikte på att långsiktigt förbättra Sveriges tillväxtförutsättningar genom strukturella reformer för minskad ohälsa, förbättrad lönebildning och strategiska skattesänkningar på arbete och sparande. Därigenom skapas förutsättningar för att sysselsättningen ska kunna öka i en sådan utsträckning att välfärden tryggas för alla.

Det handlar bland annat om arbetsmarknaden, som måste göras mer flexibel och där den kraftigt ökande sjukfrånvaron måste mötas med en förbättrad arbetsmiljö och rehabilitering. Det handlar om skatterna på arbete och företagande som måste sänkas och på sikt anpassas till omvärldens betydligt lägre skattetryck. Det handlar om det svenska konkurrenstrycket, som måste förbättras. Vidare måste den offentliga sektorn förnyas för att bättre möta konsumenternas/brukarnas behov och bättre tillvarata personalens kompetens och idéer. Dessutom måste valfriheten inom familjepolitiken öka, rättsväsendet återupprättas, pensionärernas ekonomiska situation stärkas och infrastrukturen förbättras.

Målet med våra reformer på dessa områden är att skapa förutsättningar för en uthållig tillväxt på åtminstone 3 procent över en konjunkturcykel, där sysselsättningen kan öka utan att inflationen tar fart, där den enskildes valfrihet, personliga ansvar och välfärd kan öka utan politisk detaljstyrning, där den offentliga sektorn kan vitaliseras och möta ökande behov utan att jagas av krympande skattebaser och där statens finanser blir mindre konjunkturkänsliga.

Finansutskottets majoritet – bestående av socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister – har nu genom förslag till ramar för de olika utgiftsområdena samt beräkningen av statens inkomster ställt sig bakom en annan inriktning av politiken i det första rambeslutet om statsbudgeten. Därför redovisar vi i detta särskilda yttrande (i stället för i en reservation) den del av vår politik som rör utgiftsområde 18 och som vi skulle ha yrkat bifall till om vårt förslag till ramar hade vunnit riksdagens bifall i den första beslutsomgången. Förslag i denna del har lagts fram i vår kommittémotion Bo291.

21:1 Bostadsbidrag

Den reformering av bostadsbidragen som gjordes 1997 har inneburit ett trendbrott i den bemärkelsen att bostadsbidragen inte längre svarar mot de uppställda målen. Med de kraftiga minskningar av bostadsbidragen som framför allt barnfamiljerna har fått vidkännas torde det bostadspolitiska målet att

hushåll med barn skall kunna efterfråga en bostad där varje barn har ett eget rum vara mycket avlägset. Reglernas utformning leder snarast till att ytterligare ett steg tas mot en uttalat familjefientlig politik. Bostadsbidragen måste därför ses över i grunden i syfte att skapa ett fördelningspolitiskt bättre och rättvisare regelverk.

Bristerna i dagens bostadsbidragssystem är emellertid så allvarliga att åtgärder omedelbart måste vidtas i avvaktan på att den förordade översynen skyndsamt genomförs. Redan fr.o.m. nästa år bör därför en rad förändringar i reglerna för bostadsbidragen göras för att stärka bostadsbidragen som ett viktigt fördelnings- och familjepolitiskt instrument. De regeländringar som enligt min mening i första hand bör genomföras är följande:

- Halvårsvisa avstämningar av bostadsbidragen mot inkomsten införs.
- Det särskilda bidraget höjs med 100 kr per barn.
- Den samlade familjeinkomsten läggs till grund för bostadsbidraget.

De förbättringar i bostadsbidragen jag nu föreslår bör finansieras genom de 605 miljoner kronor vi kristdemokrater tillför bostadsbidragsanslaget utöver vad regeringen föreslagit.

31:1 Boverket

Jag anser att frågor om byggkonkurrens bättre kan bevakas av Konkurrensverket än av Byggekostnadsforum vid Boverket. En avveckling av Byggekostnadsforum gör det möjligt att minska anslaget till Boverket med 7 miljoner kronor.

31:2 Räntebidrag m.m.

Jag anser att systemet med räntebidrag till bostadsbyggandet har spelat ut sin roll. Genom en avveckling av fastighetsskatten blir det möjligt att påbörja avvecklingen av räntebidragssystemet. Byggande av flerbostadshus utan subventioner bör vidare underlättas genom att en permanent skattereduktion införs. Effekten av en sådan reduktion motsvarar en halvering av byggmomsen. Inga nya räntebidrag bör beviljas från år 2003. Därigenom blir det möjligt att uppnå en besparing på räntebidragsanslaget på 186 miljoner kronor under år 2003. Jag redovisar även vår syn på avvecklingen av räntebidragssystemet i en reservation till detta betänkande.

31:9 Lantmäteriverket

All offentlig administration måste enligt min mening ständigt ses över med avseende på hur den bedrivs och hur dess uppgifter förändras över tiden. Inte minst gäller det i situationer där det ekonomiska läget är ansträngt. Även om Lantmäteriverket under senare år genomgått betydande förändringar finns det nu utrymme för att ytterligare effektivisera verksamheten. Lantmäteriverket verkar på en marknad som är unik för ett statligt verk och har stora möjligheter att öka den avgiftsfinansierade delen. Anslaget till Lantmäteriverket bör därför kunna minskas med 22 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag.

31:11 Bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet

Utfallet av denna bidragsform har inneburit ett totalt misslyckande. Efterfrågan på stöd enligt de bidragsvillkor som gäller har också hittills varit mycket begränsad. Bidragsformen bör därför avskaffas helt. Vi anser att olika former av investeringar som främjar den ekologiska hållbarheten i stället bör stimuleras genom att fastighetsskatten, som bidrar till att göra miljöinvesteringar olönsamma, avskaffas. Avvecklingen av stödformen skulle ge en anslagsbesparing på 50 miljoner kronor för nästa budgetår.

31:12 Investeringsbidrag för nybyggnad av hyresbostäder

Vi kristdemokrater har motsatt oss införandet av detta bidragssystem. Våra motiv för detta framgår av en reservation till detta betänkande. Det behövs helt andra åtgärder än tillfälliga och krångliga subventioner för att komma till rätta med lönsamhetsproblemen på bostadsmarknaden. Som jag tidigare framhållit handlar det bl.a. om en avveckling av fastighetsskatten och en permanent skattereduktion vid byggande av flerbostadshus. Kristdemokraterna föreslår ytterligare ett antal åtgärder för att öka byggandet av hyresbostäder, bl.a. en friare reglering av hyressättningen vid nybyggnation och åtgärder för ökad konkurrens.

En avveckling av investeringsbidragen för hyresbostäder skulle redan nästa budgetår medföra en besparing på 150 miljoner kronor.

31:13 Statens bostadsnämnd och 31:14 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag

Omläggningen av bostadspolitiken tillsammans med den demografiska utvecklingen har skapat en situation där läget för många kommunala och privata bostadsbolag är ohållbart. Vakanserna kommer på många orter av allt att döma att fortsätta att växa. Många av dessa bolag finns i mindre kommuner som ofta redan är ekonomiskt ansträngda. Problemet blir därför ett nationellt politiskt problem.

Staten måste ta ansvar för att befolkningsminskning i kombination med struktur- och regelförändringar medför kostnadskonsekvenser som kommunerna och bostadsföretagen inte har kunnat förutse. Detta bör framför allt ske genom generella åtgärder som i så liten grad som möjligt inskränker den kommunala självstyrelsen. De insatser staten gör måste stimulera till kommunalt ledarskap. Stödet från staten måste vara förutsägbart och långsiktigt.

Kristdemokraterna har under föregående riksmöte avstyrkt regeringens förslag om att inrätta en ny myndighet med uppgift att ge stöd till omstrukturering av kommunala bostadsföretag liksom regeringens övriga förslag angående omstrukturering av kommunala bostadsföretag. Vi har i stället efterlyst ett stödsystem där staten underlättar kommunernas möjligheter att bära sitt bostadspolitiska ansvar, men där det överläts åt kommunerna att själva i hög grad få avgöra *hur*, samtidigt som privata värdar inte skall missgynnas.

Regeringens stödmodell förstärker den statliga styrningen av den kommunala bostadspolitik. Därför bör anslagen 31:13 *Statens bostadsnämnd* och 31:14 *Omstrukturering av kommunala bostadsbolag* avvecklas.

Kristdemokraterna anser att det inom utgiftsområde 18 i stället bör inrättas ett nytt anslag, *Stöd till bostadsföretag i kommuner med bostadsöverskott*. Anslaget bör tillföras motsvarande belopp – 30 miljoner kronor – som regeringen föreslår för anslag 31:14. Anslaget skall användas för att finansiera ett stödsystem som står i bättre överensstämmelse med det kommunala självstyret, som är öppet för alla fastighetsägare i vissa kommuner och som administreras av Boverket. Ett stödsystem utformat enligt dessa riktlinjer får inte heller den konkurrenssnedvridande inverkan som det nuvarande systemet ger. Flera berörda parter har riktat stark kritik mot detta system, som enbart är riktat mot allmännyttan.

4. Kreditgarantier för lån till kommunala bostadsföretag (kd)

Göran Hägglund (kd) anför:

Kristdemokraterna har lagt fram förslag om ett nytt system för stöd till bostadsföretag i kommuner med bostadsöverskott. Detta system är avsett att ersätta den nuvarande systemet för omstrukturering av kommunala bostadsbolag som vi anser har fått en olämplig inriktning. I Kristdemokraternas förslag ingår som en del möjligheten att erhålla statliga kreditgarantier i vissa fall, framlagt i motion Bo291 (kd) yrkande 4. Vi har i detta betänkande dock inte yrkat bifall till förslaget i denna del under förslagspunkt 18. Skälet är att grunden för vårt förslag, dvs. införandet av ett alternativt stödsystem riktat till kommuner med bostadsöverskott, redan avstyrkts av utskottet vid ställningstagandet till anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 (förslagspunkt 1).

5. Investeringsbidrag för studentbostäder (v)

Owe Hellberg (v) och Sten Lundström (v) anför:

I takt med den kraftiga utbyggnaden av högskoleplatser har det uppstått en stor brist på studentbostäder. Totalt står ca 40 000 studenter i kö för studentbostad. Köerna gäller både rum och lägenheter. Bristen är störst i de stora studentstäderna, medan vissa andra högskoleorter inte har någon kö alls.

Det behövs en bättre samverkan mellan staten, som fördelar utbildningsplatserna, och kommunerna, som ansvarar för boendet. En sådan åtgärd är att införa en koppling mellan fördelningen av högskoleplatser och kommunernas planering för att möta studenternas bostadsefterfrågan. I den budgetöverenskommelse som träffats mellan Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet ingår att fördelningen av högskoleplatser i fortsättningen skall ske med bl.a. denna utgångspunkt.

Dessvärre räcker inte denna åtgärd om det skall bli balans mellan behov av och efterfrågan på studentbostäder. Bara en av fem studenter bor i en studentbostad där hyran i bästa fall är anpassad till studiemedlen. Fyra av fem bor alltså i andra bostäder där hyran oftast är högre. Som student kan man få

bostadsbidrag, men villkoren är anpassade till hyresnivåer som, i bästa fall, gäller för studentrum.

I jämförelse med våra grannländer Danmark och Norge framstår den svenska statens satsning på studentbostäder som mycket begränsad. I Norge står staten för 60 % av den totala produktionskostnaden inklusive inventarier. I Danmark ges inteckningslån på 93 % av kostnaden, staten står för 80 % av räntekostnaden och kommunen för resterande 20 %. Den svenska staten ligger långt ifrån dessa villkor.

Riksdagens beslut om ett fortsatt tillfälligt investeringsbidrag för anordnandet av nya studentbostäder var en bra temporär lösning. Vänsterpartiet har nu kommit överens med regeringen om ytterligare åtgärder för att underlätta byggandet av studentbostäder. En proposition kommer att presenteras för riksdagen med förslag om minskade momskostnader vid byggandet av bl.a. sådana bostäder.

Vi har mot denna bakgrund valt att i detta sammanhang inte yrka bifall till vårt motionsförslag om en mer långsiktig lösning på utformningen av det statliga stödet till byggande av studentbostäder. Utgångspunkten för ett sådant stöd måste vara att brist på kapital eller avsaknad av uppbackning från föräldrar inte skall få avgöra möjligheten till högstudier. Vi anser att detta stöd på sikt bör ingå som en del av ett permanent investeringsstöd för byggandet av billiga hyresrätter. Det innebär bl.a. att som en förutsättning för stöd bör gälla att ett tak bestäms för hyresnivån. För det stöd som är riktat till studentbostäder bör givetvis detta hyrestak vara anpassat till försörjningsvillkoren för en student.

Det är vår avsikt att i det fortsatta samarbetet med regeringen söka stöd för en långsiktigt hållbart stöd med denna inriktning.

6. Bostadsbidragens utformning (c)

Rigmor Stenmark (c) anför:

Ända sedan bostadsbidragen fick sin nuvarande utformning har jag och Centerpartiet betonat vikten av att bidragen och effekterna av dem följs upp. Behovet av uppföljning och utvärdering är fortsatt stort. I takt med att nya erfarenheter vinnas har det visat sig att mer eller mindre genomgripande justeringar av reglerna för bidragen måste till. Det återstår sålunda mycket att göra när det gäller att ge reglerna en så bra utformning som möjligt. Inte minst gäller detta åtgärder för att förkorta tidsåtgången för att få till stånd rättelser i utbetalade bostadsbidrag. Inom ramen för de begränsningar som bl.a. taxeringsförfarandet ger måste även avstämningen av bidragen om möjligt tidigareläggas.

I den mån den översyn och de regeländringar som jag nu uttalat mig för inte kommer till stånd är det min avsikt att aktualisera frågan såväl i riksdagen som i andra sammanhang.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2002/03:1

I propositionen volym 10 föreslås att riksdagen

1. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2002:102) om allmännyttiga bostadsföretag (avsnitten 2.1 och 4.5.1.1),
2. godkänner regeringens förslag till mål för bostadspolitiken (avsnitt 4.3),
3. godkänner att regeringen får besluta om en rörlig kredit i Riksgäldskontoret intill ett belopp på 1 000 000 000 kronor för hanteringen av de kreditgarantier som utfärdats och utfärdas för avlösen av kommunala borgensåtaganden (avsnitt 4.8.4),
4. bemyndigar regeringen att under 2003 ställa ut kreditgarantier för lån till kommunala bostadsföretag intill ett belopp på 3 000 000 000 kronor inklusive tidigare gjorda åtaganden (avsnitt 4.8.4),
5. bemyndigar regeringen att under 2003 ställa ut kreditgarantier för lån som kooperativa hyresrättsföreningar tar upp för nybyggnation eller förvärv av fastigheter för ombildning till kooperativ hyresrätt intill ett belopp på högst 1 000 000 000 kronor inklusive tidigare gjorda åtaganden (avsnitt 4.8.4),
6. bemyndigar regeringen att under 2003 intill ett belopp på högst 500 000 000 kronor ställa ut kreditgarantier för bostadsföretag i samband med obeståndshantering i enlighet med vad regeringen förordar (avsnitt 4.8.4),
7. bemyndigar regeringen att för ramanslaget 31:7 Investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 525 000 000 kronor efter 2003 (avsnitt 4.8.7),
8. bemyndigar regeringen att för anslaget 31:12 Investeringsbidrag för nybyggnad av hyresbostäder besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 2 500 000 000 kronor under perioden 2004–2006 (avsnitt 4.8.12),
9. för budgetåret 2003 anvisar anslagen under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande enligt följande uppställning:

Belopp i 1000-tal kronor

Anslag	Anslagstyp	Regeringens förslag
21:1 Bostadsbidrag	Ramanslag	3 829 000
31:1 Boverket	Ramanslag	144 704
31:2 Räntebidrag m.m.	Ramanslag	1 472 000
31:3 Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningskostnader	Ramanslag	14 064
31:4 Statens bostadskreditnämnd: Garantiverksamhet	Ramanslag	200 000
31:5 Bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador	Ramanslag	40 000
31:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder	Ramanslag	33 000
31:7 Investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter	Ramanslag	125 000
31:8 Statens geotekniska institut	Ramanslag	26 573
31:9 Lantmäteriverket	Ramanslag	428 028
31:10 Statens va-nämnd	Ramanslag	6 422
31:11 Bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet	Ramanslag	70 000
31:12 Investeringsbidrag för nybyggnad av hyresbostäder	Ramanslag	600 000
31:13 Statens bostadsnämnd	Ramanslag	9 930
31:14 Omstrukturering av kommunala bostads- bolag	Ramanslag	30 000
32:1 Länsstyrelserna m.m.	Ramanslag	2 060 166
32:2 Kommunal samverkansorgan m.m.	Obetecknat anslag	25 297
34:1 Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet	Ramanslag	361 153
34:2 Statens institut för ekologisk hållbarhet	Ramanslag	7 019
Summa		9 482 356

Motioner från allmänna motionstiden

2002/03:Bo201 av Roger Karlsson och Claes Västerteg (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förlänga investeringsbidraget för byggandet av studentbostäder.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att öka investeringsbidraget för byggandet av studentbostäder.

2002/03:Bo205 av Rigmor Stenmark (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om utarbetande av ett nytt fördelningssystem av statliga medel till länsstyrelserna.

2002/03:Bo207 av Carl-Axel Johansson (m):

1. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag om att Statens geotekniska institut (SGI) blir samordningsmyndighet för stranderosionsfrågor.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av att samordningsmyndigheten tar till vara den kunskap och kompetens som redan finns hos Erosionsskadecentrum.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av att samordningsmyndigheten lokaliseras i närheten av de kommuner där problemen är störst.

2002/03:Bo208 av Annelie Enochson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att reglerna för arvspengar i kombination med socialbidrag och bostadsbidrag ses över.

2002/03:Bo209 av Annelie Enochson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det bör inrättas ett specifikt departement för att handlägga ärenden som rör bostadspolitiken, samhällsbyggandet och den övergripande fysiska planeringen.

2002/03:Bo210 av Ragnwi Marcelind m.fl. (kd, m, c, fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utvecklingen av en digital Sverigekarta och en ökad satsning på geografisk informationsteknik.

2002/03:Bo215 av Sven-Erik Österberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av ökade insatser för byggande av studentbostäder.

2002/03:Bo216 av Annelie Enochson (kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kommunerna skall ta sitt ansvar för att tillhandahålla billig mark för studentbostäder.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att möjliggöra för mobila studentbostäder.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillgången till bostäder är ett konkurrensmedel om högskoleplatser.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förbättra konkurrensbevakningen av byggsektorn.

2002/03:Bo230 av Per Erik Granström m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om finansierings- och avgiftssystem för fastighetsregistrering.

2002/03:Bo234 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av taktila kartor för synskadade.

2002/03:Bo235 av Cristina Husmark Pehrsson (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om villkor och förutsättningar för ett ökat bostadsbyggande.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av fler ungdomsbostäder.

2002/03:Bo236 av Gudrun Schyman m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tvärpolitisk samplanering och planering för bostadsbyggandets utveckling på regional och nationell nivå.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillsätta ett statsråd med övergripande ansvar för de bostadspolitiska frågorna.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillsätta en boendekostnadskommission.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett mål för bostadsbyggandet de närmaste tio åren.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att införa ett permanent investeringsbidrag för nyproduktion av bostäder.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en utredning bör se över möjligheterna att införa ett investeringsbidrag för ombyggnader av bostäder.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör återkomma med förslag om hur nyproduktionen av studentbostäder skall se ut efter år 2003.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om funktionshindrade studenter rätt till studentbostäder.

2002/03:Bo238 av Marietta de Pourbaix-Lundin m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bostadspolitikens inriktning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om subventionerat byggande.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att möjliggöra byggande.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av infrastrukturella satsningar för att möjliggöra bostadsbyggande.
14. Riksdagen beslutar att bostadsbidrag skall utgå enbart till barnfamiljer.

15. Riksdagen beslutar att upphäva lagen (1999:608) om tillfällig minskning av det generella statsbidraget vid avyttring av aktier eller andelar eller utdelning från kommunala bostadsföretag m.m.
16. Riksdagen beslutar att upphäva lagen (2002:102) om allmännyttiga bostadsföretag.

2002/03:Bo246 av Ann-Marie Fagerström (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bostadsbidrag.

2002/03:Bo251 av Göran Hägglund m.fl. (kd):

1. Riksdagen begär att regeringen tillsätter en utredning i syfte att ta fram ett fördelningspolitiskt bättre fungerande regelverk för bostadsbidragen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om halvårsvisa avstämningsperioder för bostadsbidragen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en höjning av bostadsbidraget med 100 kr per barn till berättigade hushåll.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en gemensam inkomstgräns på 117 000 kr innan bostadsbidraget reduceras.
5. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring av reglerna för beräkning av den bidragsgrundande inkomst där fiktiva inkomster inte bör ingå.

2002/03:Bo255 av Sten Lundström m.fl. (v):

1. Riksdagen beslutar om ändring av 1 § lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar i enlighet med vad som anförs i motionen.
2. Riksdagen begär – om yrkande 1 avslås – att regeringen lägger fram förslag till ändring av 1 § lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar i enlighet med vad som anförs i motionen.
3. Riksdagen beslutar om ändring av 3 § lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar i enlighet med vad som anförs i motionen.
4. Riksdagen begär – om yrkande 3 avslås – att regeringen lägger fram förslag till ändring av 3 § lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar i enlighet med vad som anförs i motionen.
5. Riksdagen beslutar om ändring av 4 § lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar i enlighet med vad som anförs i motionen.
6. Riksdagen begär – om yrkande 5 avslås – att regeringen lägger fram förslag till ändring av 4 § i lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar i enlighet med vad som anförs i motionen.
7. Riksdagen beslutar om ändring av 5 § lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar i enlighet med vad som anförs i motionen.

8. Riksdagen begär – om yrkande 7 avslås – att regeringen lägger fram förslag till ändring av 5 § lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar i enlighet med vad som anförs i motionen.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om boendeplanering och miljökvalitetsmål.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ekologisk hållbarhet och boendeplanering.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om innehållet i kommunal boendeplanering.

2002/03:Bo256 av Sten Lundström m.fl. (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en utvärdering av bostadsbidragen där de synpunkter som förs fram i motionen beaktas.

2002/03:Bo263 av Johan Löfstrand och Berndt Sköldestig (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om behovet av översyn av äldre studerandes villkor.

2002/03:Bo266 av Dan Kihlström m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder för att öka boendeintegrationen.

2002/03:Bo267 av Maud Olofsson m.fl. (c):

1. Riksdagen begär att regeringen utvecklar en ny social bostadspolitik.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att sätta bostadspolitik i fokus.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en bostadspolitik som utgår från lokala förutsättningar och behov.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om principer för en långsiktigt hållbar bostadspolitik.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ta bort statliga hinder för byggandet.
7. Riksdagen begär att regeringen tillsätter en utredning med uppgift att se över boendekostnaderna.
10. Riksdagen begär att regeringen tillsätter en utredning med uppgift att allsidigt belysa hur förutsättningarna för att bygga och förvalta hyresbostäder kan förbättras.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att föra över uppgiften att följa upp Byggbkostnadsdelegationens arbete från Boverket till Konkurrensverket.
16. Riksdagen begär att regeringen förhandlar med de kommuner som får nya högskoleplatser om den studentsociala situationen.

17. Riksdagen beslutar att permanenta investeringsbidraget för anordnande av bostäder för studenter.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att avskaffa investeringsbidraget för nybyggnation av hyresbostäder.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av goda kommunikationer för att minska trycket på de bostadsmarknader som är överhettade.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om omstrukturering av kommunala bostadsbolag.
22. Riksdagen beslutar att avskaffa tillståndsplikten vid överlåtelse av vissa allmännyttiga bostadsföretag eller bostäder.
23. Riksdagen beslutar att avskaffa Statens bostadsnämnd.
31. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att stimulera bildandet av bostadsrätter av bostadssociala skäl.

2002/03:Bo269 av Kenneth G Forslund (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att vända konkurrensen rätt inom bostadssektorn.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att starta ett samarbete mellan staten, kommunerna, hyresgästföreningar och byggföretag för att arbeta fram en Sverigebostad.

2002/03:Bo271 av Christer Engelhardt (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om villkoren för investeringsbidrag för nyproduktion av hyresrätter på Gotland.

2002/03:Bo278 av Tommy Ternemar m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om barns förmögenhet vid beräkning av bostadsbidrag.

2002/03:Bo281 av Susanne Eberstein och Göran Norlander (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om retroaktivt indraget bostadsbidrag.

2002/03:Bo285 av Per-Olof Svensson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om statlig styrning.

2002/03:Bo286 av Åsa Lindestam och Per-Olof Svensson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om barnskyddsombud.

2002/03:Bo290 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om konkurrens på byggmarknaden.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om studenter bostadssituation.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om de kommunala bostadsbolagen.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att reformera bostadsbidragen.
18. Riksdagen anvisar anslagen i utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande enligt i motionen redovisad uppställning:

Anslag	Regeringens förslag	Anslags- förändring
21:1 Bostadsbidrag	3 829 000	-240 000
31:1 Boverket	144 704	-50 000
31:2 Räntebidrag m.m.	1 472 000	-500 000
31:7 Investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter	125 000	-125 000
31:9 Lantmäteriverket	428 028	-50 000
31:11 Bidrag till investeringar som främjar ekologisk hållbarhet	70 000	-70 000
31:12 Investeringsbidrag för nybyggnad av hyresbostäder	600 000	-600 000
32:1 Länsstyrelserna	2 060 166	-46 000
34:1 Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet	361 153	-361 000
Summa för utgiftsområdet	9 529 248	-2 042 000

2002/03:Bo291 av Göran Hägglund m.fl. (kd):

1. Riksdagen avslår förslaget till lag om ändring i lagen (2002:102) om allmännyttiga bostadsföretag.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om komplettering av målet för bostadspolitiken.
3. Riksdagen avslår regeringens hemställan om att under 2003 ställa ut kreditgarantier för lån till kommunala bostadsföretag intill ett belopp på 3 000 000 000 kr inklusive tidigare gjorda åtaganden.
4. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2003 ställa ut kreditgarantier för lån till bostadsföretag i kommuner med bostadsöverskott intill ett belopp på 3 000 000 000 kr inklusive tidigare gjorda åtaganden.
5. Riksdagen avslår regeringens hemställan om att för anslaget 31:12 Investeringsbidrag för nybyggnad av hyresbostäder få besluta om bidrag som in-

klusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 2 500 000 000 kr under perioden 2004–2006.

6. Riksdagen beslutar att avveckla anslaget 31:12 Investeringsbidrag för nybyggnad av hyresbostäder från den 1 oktober 2003.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att avveckla räntebidragssystemet.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om konkurrensen inom byggmarknaden.
14. Riksdagen beslutar att snarast upphäva lagen (2002:102) om allmännyttiga bostadsföretag.
15. Riksdagen beslutar att snarast upphäva lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om stöd till bostadsföretag i kommuner med svag efterfrågan.
23. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande enligt i motionen redovisad uppställning:

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Anslagsför- ändring
21:1 Bostadsbidrag	3 829 000	+605 000
31:1 Boverket	144 704	-7 000
31:2 Räntebidrag	1 472 000	-186 000
31:9 Lantmäteriverket	428 028	-22 000
31:11 Bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet	70 000	-50 000
31:12 Investeringsbidrag för nybygg- nad av hyresbostäder	600 000	-150 000
31:13 Statens bostadsnämnd	9 930	-9 930
31:14 Omstrukturering av kommu- nala bostadsbolag	30 000	-30 000
Nytt anslag: Stöd till bostadsföretag i kommuner med bostadsöverskott		+30 000
Summa för utgiftsområdet	9 482 356	+180 070

2002/03:Bo294 av Reynoldh Furustrand m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av ett samlat bostadsförsörjningsprogram för Stockholm och Mälardalen.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om villkoren för investeringsbidrag för nyproduktion av hyresrätter i Mälardalen.

2002/03:Bo295 av Rigmor Stenmark m.fl. (c):

Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande enligt i motionen redovisad uppställning:

Belopp i 1000-tal kronor

Anslag	Regeringens förslag	Anslagsförändring
21:1 Bostadsbidrag	3 829 000	-1 300 000
31:1 Boverket	144 704	-5 000
31:5 Bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador	40 000	10 000
31:9 Lantmäteriverket	428 028	-20 000
31:11 Bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet	70 000	35 000
31:12 Investeringsbidrag för nybyggnad av hyresbostäder	600 000	-600 000
31:13 Statens bostadsnämnd	9 930	-9 930
31:14 Omstrukturering av kommunala bostadsbolag	30 000	-30 000
32:1 Länsstyrelserna m.m.	2 060 166	-146 000
34:2 Statens institut för ekologisk hållbarhet	7 019	-7 019
Summa för utgiftsområdet	9 482 356	-2 072 949

2002/03:Bo297 av Marietta de Pourbaix-Lundin m.fl. (m):

1. Riksdagen anvisar till utgiftsområde 18, politikområde 21:1, Bostadsbidrag för budgetåret 2003 3 552 000 000 kr.
2. Riksdagen beslutar att anslaget 31:2 Räntebidrag skall göras om till ett tidsbegränsat bidrag i enlighet med vad som anförs i motionen.
3. Riksdagen anvisar till utgiftsområde 18, politikområde 31:2 Räntebidrag för budgetåret 2003 1 400 000 000 kr.
4. Riksdagen anvisar till utgiftsområde 18, politikområde 31:5 Bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador för år 2003 20 000 000 kr.
5. Riksdagen beslutar att anslaget för radon i bostäder uteslutande skall användas till informationsverksamhet.

6. Riksdagen anvisar till utgiftsområde 18, politikområde 31:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder för år 2003 1 000 000 kr.
7. Riksdagen anvisar till utgiftsområde 18, politikområde 31:7 Investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter år 2003 0 kr.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Lantmäteriverkets verksamhet.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om anslaget 31:11 Bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet.
10. Riksdagen anvisar till utgiftsområde 18, politikområde 31:11 Bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet för år 2003 20 000 000 kr.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om anslaget 31:12 Investeringsbidrag för nybyggnad av hyresbostäder.
12. Riksdagen anvisar till utgiftsområde 18, politikområde 31:12 Investeringsbidrag för nybyggnad av hyresbostäder för år 2003 500 000 000 kr.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om anslaget 31:13 Statens bostadsnämnd.
14. Riksdagen anvisar till utgiftsområde 18, politikområde 31:13 Statens bostadsnämnd för år 2003 4 965 000 kr.
15. Riksdagen anvisar till utgiftsområde 18, politikområde 31:14 Omstrukturering av kommunala bostadsbolag för år 2003 0 kr.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om nyckeltal för verksamheten hos länsstyrelserna.
17. Riksdagen anvisar till utgiftsområde 18, politikområde 32:1 Länsstyrelserna för år 2003 2 010 166 000 kr.
18. Riksdagen anvisar till utgiftsområde 18, politikområde 34:1 Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet för år 2003 231 153 000 kr.
19. Riksdagen anvisar till utgiftsområde 18, politikområde 34:2 Statens institut för ekologisk hållbarhet för år 2003 3 509 000 kr.
20. Riksdagen avslår regeringens förslag att under 2003 ställa ut kreditgarantier för lån till kommunala bostadsföretag till ett belopp om högst 3 000 000 000 kr.
21. Riksdagen avslår regeringens förslag att regeringen under 2003 bemyndigas att ställa ut kreditgarantier för lån som kooperativa hyresrättsföreningar tar upp för nybyggnation m.m.

2002/03:Bo298 av Karin Pilsäter (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att statens egna byggplaner på Tullinge F 18 bör avbrytas.

2002/03:Bo300 av Carl-Axel Roslund (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utreda den duala finländska bostadspolitiska modellen.

2002/03:Bo301 av Göran Lindblad (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillsätta en utredning om hur allmännyttans bostäder skall kunna överföras till de boende.

2002/03:Bo304 av Lennart Klockare och Birgitta Ahlqvist (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bostadsbidrag till barnfamiljer.

2002/03:Bo306 av Anita Johansson och Ola Rask (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att stimulera en fortsatt produktion av gemensamhetslokaler och därför bör en översyn av dagens regler för bostadsfinansiering göras.

2002/03:Bo310 av Eva Arvidsson och Christina Axelsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av information om bostadsbidragssystemet samt en gemensam policy för försäkringskassans informationsinsatser.

2002/03:Bo311 av Mikael Damberg och Carina Moberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om överlåtelse av statlig mark till kommuner och bostadsföretag för uppförande av hyresrättslägenheter.

2002/03:Bo312 av Ola Rask och Cinnika Beiming (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att stimulera bostadsbyggandet av seniorlägenheter.

2002/03:Bo315 av Eva Arvidsson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att öka kooperativa hyresrättsföreningars rätt till statlig kreditgaranti.

2002/03:Bo318 av Inger Segelström m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av ytterligare insatser för ökat bostadsbyggande och minskad bostadssegregation.

2002/03:Fi232 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

19. Riksdagen anvisar för budgetåret 2003 anslagen under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande enligt uppställningen i tabell 9.

2002/03:Fi284 av Olle Sandahl m.fl. (kd):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kommunala utförsäljningar av bostadsbolag inte skall motverkas från statligt håll.

2002/03:Kr264 av Kent Olsson m.fl. (m):

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om konstnärerna och bostadsbidragen.

2002/03:Kr333 av Helena Höij m.fl. (kd):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en bred översyn av bostadspolitiken ur ett ungdomsperspektiv.

2002/03:MJ431 av Åsa Domeij och Claes Roxbergh (mp):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av handläggare och skogsbiologer på länsstyrelserna.

2002/03:N266 av Helena Bargholtz (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bostadsmarknaden på Gotland.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om fler studentlägenheter i Visby.

2002/03:N305 av Marietta de Pourbaix-Lundin m.fl. (m):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av ökat bostadsbyggande och ökad valfrihet i boendet i Stockholmsregionen.

2002/03:N347 av Sven Gunnar Persson (kd):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av ett samlat bostadsförsörjningsprogram för Stockholm Mälardalen.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om villkoren för investeringsbidrag för nyproduktion av hyresrätter i Mälardalen.

2002/03:N397 av Martin Andreasson m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en reformerad bostadspolitik för fler bostäder.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om nya metoder för att skaffa fram fler studentbostäder.

2002/03:Sf226 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att möjligheten att äga sin bostad leder till ökad integration snarare än till ökad segregation,
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att få fart på bostadsbyggandet i syfte att motverka segregation.

2002/03:Sf332 av Sten Tolgfors m.fl. (m):

24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten för den enskilde av en blandning av olika upplåtelseformer i bostadsutbudet.

2002/03:Sf336 av Gudrun Schyman m.fl. (v):

17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett utvecklat boendeflytande.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det behöver utvecklas kommunala boendeplaneringsprogram som tar hänsyn till de sociala, ekologiska och feministiska perspektiven i boendet.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det skall finnas bostadsförmedlingar på kommunal eller regional nivå som förmedlar sociala och medicinska förturer och som gör det möjligt för människor med särskilda behov att hitta en passande bostad och boendeform.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en utredning bör se över möjligheterna att införa ett investeringsbidrag för ombyggnader av bostäder.

2002/03:Sf380 av Alf Svensson m.fl. (kd):

35. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bostadsbidraget.

2002/03:So358 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

6. Riksdagen minskar anslaget 32:1 Länsstyrelserna m.m. med 46 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag.

2002/03:So363 av Gudrun Schyman m.fl. (v):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om obligatoriska bostadsförmedlingar.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om obligatoriska boendeplaneringsprogram.

2002/03:Ub487 av Gunilla Carlsson i Tyresö m.fl. (m):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om planprocessen.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tillfälliga bostäder.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om inventering av statliga fastigheter.

2002/03:Ub489 av Sofia Larsen m.fl. (c):

9. Riksdagen begär att regeringen inbjuder berörda kommuner, högskolor och studentkårer till överläggningar om hur bostadssituationen för studenter skall hanteras framgent.

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att kommunen skall ha ett bostadsförsörjningsansvar vid ökat antal studieplatser.

2002/03:Ub491 av Torsten Lindström m.fl. (kd):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om tillgång till studentbostäder vid fördelning av högskoleplatser.

BILAGA 2Förteckning över de motioner som åberopas i
utskottets förslag till riksdagsbeslut punkt 1

Motion 2002/03:	Motionär	Yrkande nr
Bo238	Marietta de Pourbaix-Lundin m.fl. (m)	14
Bo251	Göran Hägglund m.fl. (kd)	2–4
Bo267	Maud Olofsson m.fl. (c)	21, 23
Bo285	Per-Olof Svensson (s)	
Bo286	Åsa Lindestam och Per-Olof Svensson (s)	
Bo290	Lars Leijonborg m.fl. (fp)	18 i motsvarande delar
Bo291	Göran Hägglund m.fl. (kd)	5, 16, 23
Bo295	Rigmor Stenmark (c) m.fl.	
Bo297	Marietta de Pourbaix-Lundin m.fl. (m)	1, 3–6, 7 i motsvarande delar, 9–10, 12–15, 17–19
Fi232	Lars Leijonborg m.fl. (fp)	19 i motsvarande delar
MJ431	Åsa Domeij och Claes Roxbergh (mp)	7
Sf380	Alf Svensson m.fl. (kd)	35
So358	Lars Leijonborg m.fl. (fp)	6

BILAGA 3

Förslag till beslut om anslag inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande

Utskottets förslag överensstämmer med regeringens förslag till anslagsfördelning

Anslag	Anslagstyp	Belopp i tusental kronor	
		Utskottets förslag	Förslaget i reservation 1 ¹⁾
21:1 Bostadsbidrag	Ramanslag	3 829 000	-1 300 000
31:1 Boverket	Ramanslag	144 704	-5 000
31:2 Räntebidrag m.m.	Ramanslag	1 472 000	-30 000
31:3 Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningskostnader	Ramanslag	14 064	
31:4 Statens bostadskreditnämnd: Garantiverksamhet	Ramanslag	200 000	
31:5 Bidrag till Fonden för fukt- och möjelskador	Ramanslag	40 000	+10 000
31:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder	Ramanslag	33 000	
31:7 Investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter	Ramanslag	125 000	
31:8 Statens geotekniska institut	Ramanslag	26 573	
31:9 Lantmäteriverket	Ramanslag	428 028	-20 000
31:10 Statens va-nämnd	Ramanslag	6 422	
31:11 Bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet	Ramanslag	70 000	+35 000
31:12 Investeringsbidrag för nybyggnad av hyresbostäder	Ramanslag	600 000	-600 000
31:13 Statens bostadsnämnd	Ramanslag	9 930	-9 930
31:14 Omstrukturering av kommunala bostadsbolag	Ramanslag	30 000	
32:1 Länsstyrelserna m.m.	Ramanslag	2 060 166	-146 000
32:2 Kommunala samverkansorgan m.m.	Obetecknat anslag	25 297	
34:1 Stöd till lokala investerings- program för ekologisk hållbarhet	Ramanslag	361 153	
34:2 Statens institut för ekologisk hållbarhet	Ramanslag	7 019	-7 019
Summa		9 482 356	-2 072 949

¹⁾ Förslaget i reservation 1 anges i förhållande till utskottets förslag

BILAGA 4

Utskottets lagförslag

Förslag till lag om särskild bestämmelse om bostadsbidrag för år 2003

Härigenom föreskrivs följande.

För 2003 lämnas bostadsbidrag enligt lagen (1993:737) om bostadsbidrag med följande avvikelse.

Vid beräkning av den bidragsgrundande inkomsten enligt 4 § skall studiebidrag enligt studiestödslagen (1999:1395) ingå med 80 procent.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003.

BILAGA 5

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (2002:102) om allmännyttiga bostadsföretag

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 6 § lagen (2002:102) om allmännyttiga bostadsföretag skall ha följande lydelse.

2 kap.**6 §**

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Tillstånd fordras inte om

1. kommunen, i fråga om sådan överlåtelse som avses i 1 § första stycket 1, även efter överlåtelsen direkt eller indirekt har det bestämmande inflytandet över det kommunala bostadsföretaget,
2. förvärvaren är ett allmännyttigt bostadsföretag,
3. förvärvaren är en kooperativ hyresrättsförening, eller
4. överlåtelsen sker genom inrop på exekutiv auktion.

4. överlåtelsen sker genom inrop på exekutiv auktion, *eller*

5. överlåtelsen utgör ett led i att fullgöra ett avtal som har ingåtts mellan en kommun och Statens bostadsnämnd i ett ärende om statligt stöd som lämnas i syfte att underlätta en omstrukturering av ett kommunalt bostadsföretag eller för att på annat sätt minska en kommuns bördor av dess åtaganden för boendet, *eller*

6. överlåtelsen utgör ett villkor för statligt stöd som lämnats till en kommun av Bostadsdelegationen för att motverka att kommunen på grund av åtaganden för boendet inte kan fullgöra sina ekonomiska förpliktelser.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003.